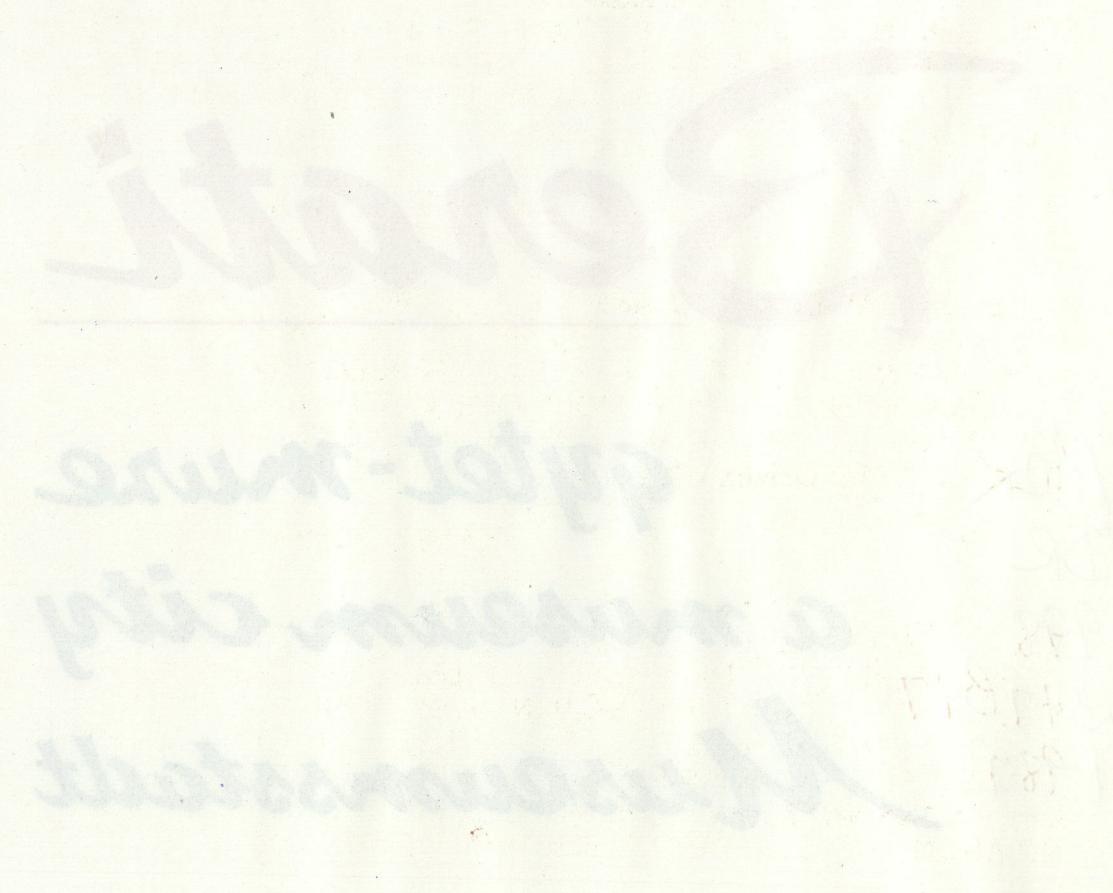

Berati

MCK
DR
998
.B47 B47
1987

qytet-mure
a museum city
Museumsstadt

SHTËPIA BOTUESË «8 NËNTORI», TIRANË 1987
«8 NËNTORI» PUBLISHING HOUSE, TIRANA 1987
VERLAG «8 NËNTORI» TIRANA 1987

BERAT KA NDRYSHUAR E DO TË NDRYSHOJË AKOMA MË SHUMË, POR AI ËSHTË NJËKOHËSISHT NJË QYTET SHUMË I VJETËR DHE KA SHUMË NDËRTIME ME VLERË TË MADHE ARTISTIKE, PËR NDËRTIMIN E TË CILAVE GJYSHËRVE E STËRGJYSHËRVE TANË U ËSHTË DASHUR TË DERDHIN SHUMË DJERSE. KËTO VEPRAT ARTI DUHEN RUAJTUR ME KUJDESIN MË TË MADH BREZ PAS BREZI.

ENVER HOXHA

BERAT HAS CHANGED AND WILL CHANGE EVEN MORE IN THE FUTURE, BUT, AT THE SAME TIME, IT IS A VERY OLD CITY WITH MANY BUILDINGS OF GREAT ARTISTIC VALUE THE CONSTRUCTION OF WHICH COST OUR FOREFATHERS GREAT TOIL. THESE WORKS OF ART MUST BE PRESERVED WITH THE GREATEST CARE GENERATION AFTER GENERATION.

ENVER HOXHA

BERAT HAT SICH GEWANDELT UND WIRD SICH WEITER VERÄNDERN, ES IST ABER ZUGLEICH EINE SEHR ALTE STADT UND BESITZT VIELE BAUTEN VON HOHEM KÜNSTLERISCHEN RANG, FÜR DEREN BAU UNSERE ELTERN UND GROSSELTERN VIEL SCHWEISS HABEN VERGIESSEN MÜSSEN. DIESE KUNSTWERKE MÜSSEN MIT GRÖSSTER SORGFALT, GENERATION AUF GENERATION, BEWAHRT WERDEN.

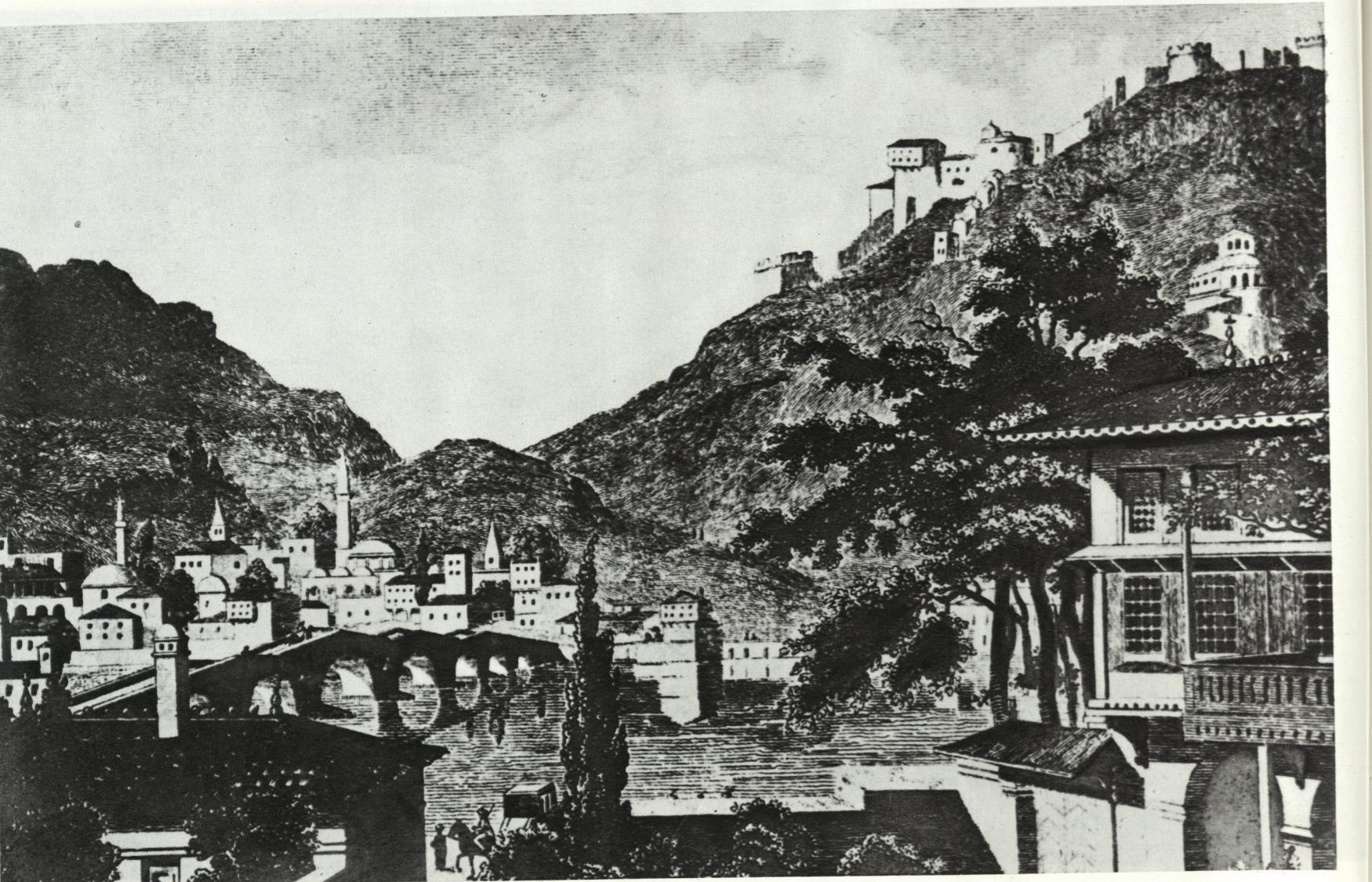
ENVER HOXHA

Berati E. Lear, gravurë e vitit 1850

Berat E. Lear, engraving, 1850

Berat E. Lear, Stich aus dem Jahr 1850

C. R. Cockerelle, gravurë e vitit 1830

C.R. Cockuerelle engraving, 1830

C.R. Cockerelle, Stich aus dem Jahr 1830

Një noër qytetet e rralla ku jeta zë fill në agimet e shqipërisë njëzore dhe vazhdon e pandërprerë deri në ditë tonë, është Berati. Dy çekanë të gurtë të gjeturit e shtyjnë zanafillën e kësaj jete nga fillimi i periudhës së bronxit (vitet 2600-1800 p.e.s.) Qyteti i mirëfilitë lindi në mesin e shek. IV p.e.s. Këtë e dëshmojnë muret e fuqishme me biloqe të mëdha e të latuara guri, të cilat qarkojnë tërë sprinën afro 10-hektarëshe të kodrës dhe gjetjet e ndryshme arkeologjike, copëra enësh, monedha, sende zburimë. Të tëra këto tregojnë për një jetë të gjallë e me nivel të ngritur përgjithës. Pak më vonë në kodrën përbollë ngrihet dhe kështjella e Goricës. Në këtë mënyrë kontrollohej krejtësisht hyrja dhe dalja në Jugin e Osumit dhe kalimi për Korçë e Ohër.

Qyteti i kësaj kohe është njësuar me qytetin e Dasaretisë, Antipatrean e përmendur në vitin 200 të erës sonë nga historiani romak Tit Livi. Sipas tij -Konsulli romak.. arriti në Antipatre, qytet që ndodhet në një grykë të ngushtë. Në fillim thirri parinë përsidëime dhe u përpaoq me dreddhi ta bindte t'i jepej me besë romakë, por pastaj meqenëse ata hodhën poshtë fjalët e tij, sepse kishin besim tek madhësia e qytetit, tek muret dhe tek pozita e tij, e sulmoi qytetin me forcën e armëve dhe e shtiu në dorë. Pasi i vras të gjithë nga 16 vjeç e lart, e lëshoi ushtrinë në plaçkë, i prishi muret dhe i vuri zjarrin qytetit.¹

Qyteti e rimori veten, pulsi i jetës nisi të rrahë më shpejt, monedhat, enët e luksit, qeramika e zakonshme shtohen. Nuk mungojnë gjurmët ndërtimore, banesat, kishat

One of the rare cities where life began at the dawn of the human society and has continued without interruption to this day, is Berat. Two stone hammers found at the foot of the walls encircling the city, place the beginning of its existence at the start of the Bronze Age (2600-1800 BC). The city, as such, emerged in the middle of the 4th century BC. The mighty walls built of great blocks of hewn stone, which encircle the whole summit of the hill, enclosing ten hectares, and the various archaeological discoveries, fragments of pottery, coins, and ornaments, testify to this. All these things indicate that life in the city was vigorous and had a high level. A little later, the fortress of Gorica was built on the opposite hill. In this way, all traffic through the Osum valley and the passage to Korça and Ohrid was under complete control.

The city of that period has been identified as Antipatre, the city of the Dasaretes, mentioned in the year 200 by the Roman historian Titus Livy. According to him, -The Roman consul... arrived at Antipatre, the city standing on a narrow gorge. First, he summoned the gentry to talks and tried to persuade them to entrust the city to the Romans, but since they rejected his words, because they had confidence in the might of the city, in its walls and its position, he eventually attacked the city by force of arms and captured it. After he killed all the inhabitants over 16 years of age, he allowed the army to plunder the city, put it to the torch and destroyed the walls.¹

The city recovered, the pulse of life began to beat more rapidly, the coins, ornamental vessels, and ordinary pottery increased. The traces of

Zu den wenigen Städten, deren Geschichte bis auf die Anfänge der menschlichen Gesellschaft zurückzuführen ist und die einen ununterbrochenen Werdegang aufzuweisen haben, gehört auch die Stadt Berat. Zwei Steinhammern, gefunden am Fuss der Stadtmauer, deuten auf eine Kontinuität der Besiedlung seit Anfang der Bronzezeit (2600-1800 v.u.Z.). Die eigentliche Stadt entstand Mitte des 4. Jahrhunderts v.u.Z., wovon starke Mauern aus grossen behauenen Steinblöcken zeugen, die das ganze, fast 10 ha grosse Gebiet auf der Kuppe des Burghügels umgeben, sowie verschiedene archäologische Funde, wie Gefäßscherben, Münzen, Schmuckgegenstände. All deute auf ein reges, entwickeltes Stadtleben. Kurz darauf entstand auf dem der Stadt gegenüberliegenden Hügel die Burg Gorica. So konnten der Zugang zum Osum-Tal und die wichtige Straße nach Korça und Ohrid kontrolliert werden.

Die in dieser Periode bestehende Siedlung wurde als die antike Stadt Dasareta identifiziert, die später, im 2. Jahrhundert, von dem römischen Geschichtsschreiber Titus Livius unter dem Namen Antipatre erwähnt wird. Ihm zufolge ... kam der römische Konsul nach Antipatre, einer Stadt, die bei einer engen Schlucht liegt. Anfangs liess er den Adel zu Gesprächen rufen und versuchte, ihn durch lustige Reden zu überzeugen, sich den Römern vertrauensvoll zu ergeben. Als sie jedoch seine Worte zurückwiesen, weil sie Vertrauen in die Stärke der Stadt, in ihre Mauern und in ihre günstige Lage hegten, griff er die Stadt mit Waffengewalt an und bekam sie in die Hand. Nachdem er alle über 16jährigen hatte ermordet lassen, liess er die Armee plündern, zerstörte die Mauern und steckte die Stadt in Brand.¹

Die Stadt erholte sich wieder, das Leben wurde reger, Münzen, Luxusgeschirr, einfache Keramik vermehrten sich. An Bauten wie Wohnhäusern und frühchristlichen Kirchen mangelt es nicht. Im 4.-6. Jahrhundert werden die Stadtmauern wiederhergestellt. In dieser Zeit heißt die Stadt Pulcherio-

¹ Titus Livius. Ab Urbe Contata (Ed. Teubner Leipzig 1901, XXXI 27,2). Bei dem erwähnten Konsul handelt es sich um Lucius Apustius.

1) Tit Livi: *Ab Urbe Condita* (ed. Teubner, Leipzig, 1901 XXXI 27,2).

paleokristiane. Në shek. IV-VI ripërtërihen muret e fortifikimit. Në këtë kohë qyteti quhet Pulcheriopolis, emri i një perandoreshe të Bizantit, që do të thotë i shkëlqyer i burkur. Kësaj periudhe i përket dhe Kodeksi i purpurit i Beratit, një nga dy kopjet e vetme të botës.

Mesjetë e hershme si për shumicën e qyteteve të tjera bashkëkohëse është e mbuluar nga mjegulla. Por dokumentet e mëvonshme tregojnë se si fillon të zhvillohet procesi i dyshtë i vendosjes së marrëdhënieve feudale dhe i forcimit të një shtrese fisnikësh vendas. Gjatë kësaj kohe qyteti i nënshtronhet pustimit bullgar (pas vitit 860-927) dhe pas vitit 969-1018 duke e rindërtuar emrin në Belgrad; qytet i bardhë, por ashtu si dhe Pulcheriopolis ka edhe kuptimin qytet i burkur.

Pas shkatërrimit të mbretërisë bulgare në vitin 1018, peshkopatës së Beratit i jepet një numër më i madh argatësh se vëtë kryepeshkopit të Ohrit. Tani Berati ishte kthyer në një qendër më të fuqishme ekonomike dhe kulturore.

Me shembjen e perandorisë bizantine në vitin 1204, Berati kthehet në një nga selitë kryesore të despotatit të Epirit. Ai riportifikohet me mjaft kujdes, sipas fjalës së fundit të artit ushtarak. Si i tillë ai mundi t'i bëjë ballë rrëthimit të Anzhinëve. Përvëç rëndësi të strategjike, dhe vlerës si qytet i fortifikuar, kjo qëndrësë nxjerr në dukje dhe zhvillimin ekonomik të qytetit, mbasi një qytet pa vitalitet nuk do të mund t'i qëndroni dot një rrëthimi të gjatë tha u njëveçar, rast mjaft i rrallë në anal të ushtarake.

Në çerekun e parë të shek. XIV qeveritarë të Beratit caktohen funksionarë të lartë të oborrit. Kjo është një përkujdesje e veçantë për Beratin dhe krahinën ku nga një anë përgatitej lëvizja popullore dhe nga ana tjetër rritjej tendenca autonomeste e feudalëve shqiptarë. Kjo përfundoi me kryengritjen e vitit 1337, gjatë së cilës u mor dhe Berati. Përshtypjen e kryengritjes u desh të vijë vetë perandorit të Bizantit. Por në vitet 1345-46 Bizanti zhdukjet përfundimisht nga skena politike shqiptare. Në vitet e para Berati njeh hegemonin e Stefan Dushanit, por mbas përfundit të kryengritjes së shqiptarëve, Berati u kthuhet në kryeqendrën e Muzakëve dhe në «Kreun e Myzeqe», në një principatë të gje-

construction work, houses and paleo-christian churches still exist. During the 4th-6th centuries, the fortifying

1) Titus Livy, *Ab Urbe Condita* (ed. Teubner) Leipzig 1901, XXXI, p. 27, line 2.

walls were rebuilt. At this time the city was called Pulcheriopolis, after a Byzantine empress. The purple codex of Berat, one of the only two existing copies in the world, belongs to this period.

As for most of the contemporary cities, the Early Mediaeval period is shrouded in fog. Nevertheless, later documents show how the twofold process of the establishment of feudal relations and the strengthening of a stratum of the local nobles developed. During this period the city was subjected to Bulgarian occupation (from the years 860-927 and again from 969-1018) changing its name to Belgrade – the White City.

After the defeat of the Bulgarian monarchy in the year 1018, the Bishopric of Berat is seen to have had a greater number of farm-labourers than the Archbishopric of Ohrid. By this time Berat turned into a powerful economic and cultural centre.

Following the fall of the Byzantine Empire in the year 1204, Berat became one of the main principalities of Epirus. It was refortified with great care, according to the last word of the military art. Thus, it was able to withstand the siege of the Anjouins. This resistance highlighted not only the strategic importance and value of the fortified city but also its economic development thanks to which it withstood the siege which lasted nearly a year, a rare occurrence in military annals.

In the first quarter of the 14th century the governors of Berat were appointed top functionaries of the Court. This was a special case for Berat and its province where, on the one hand, the popular movement was being prepared, and on the other hand, the autonomist tendency of Albanian feuds was increased. This ended with the uprising of 1337 during which Berat was taken. The emperor of Byzantium had to come in person to suppress the uprising. In the years 1345-1346, however, Byzantium was finally eliminated from the Albanian political scene. In the first subsequent years Berat came under the hegemony of Stephan Dusan, but a few years later it was turned into the main centre of the Muzakas and «the chief of

polis, nach einer Kaiserin von Byzanz. In diese Periode gehört auch der Purpurne Kodex von Berat, eines der beiden auf der Welt noch erhaltenen Exemplare des Purpurnen Kodex.

Das frühmittelalterliche Schicksal Berats liegt, ähnlich wie das anderer vergleichbarer Städte, im Dunkel. Spätere Quellen aber machen deutlich, dass in dieser von keinem Dokument erhellten Zeit eine zweifache Entwicklung stattfand: Feudalverhältnisse bildeten sich heraus sowie eine einheimische Adelsschicht. Es ist auch bekannt, dass die Stadt in dieser Periode bulgarischer Herrschaft stand (von 860 bis 927 und von 969 bis 1018). Während dieser Zeit hieß sie Belgrad, die »weiße Stadt«.

Nach der Zerstörung des bulgarischen Königreiches im Jahre 1018 erhielt das Bistum Berat eine grössere Anzahl von Abhängigen zugelassen als selbst der Erzbischof von Ohrid. Berat war also ein starkes wirtschaftliches und kulturelles Zentrum geworden.

Mit dem Niedergang des byzantinischen Reiches im Jahre 1204 wandelte sich Berat in einen der Hauptorte des Despotats von Epirus. Berat wird erneut sorgfältig, nach dem letzten Wort der Festungsbaukunst befestigt. So konnte es 1280/81 erfolgreich der Belagerung durch die Truppen Karls von Anjou die Stirn bieten. Neben der strategischen Bedeutung und dem Wert Berats als Festung stellt dieser Widerstand auch die wirtschaftliche Entwicklung der Stadt unter Beweis; dank dieser Entwicklung konnte es der fast einjährigen Belagerung standhalten, ein nicht gerade häufiger Fall in den militärischen Annalen.

Im ersten Viertel des 14. Jahrhunderts werden Regierende von Berat zu hohen Beamten des byzantinischen Hofes ernannt. Das zeugt von einem besonderen Interesse an der Stadt und dem gesamten Gebiet überhaupt, wo sich einerseits eine Volksrevolte zusammenbraute, und andererseits die Autonomiedenzen der albanischen Feudalen immer deutlicher wurden. Diese Konstellation führte zum Aufstand von 1337, in dessen Verlauf Berat von den Aufständischen erobert wurde. Zur Unterdrückung des Widerstandes musste der Kaiser selbst aus Byzanz kommen. In den Jahren 1345-1346 verschwand Byzanz endgültig von der politischen Bühne Albaniens. In den ersten Jahren danach war Berat der Herrschaft des Serbenkönigs Stefan Duschan unterworfen, doch nach wenigen Jahren wurde es das Zentrum von «Muzakaj», «das Haupt der Myzeqe», eines umfangreichen Fürstentums, von Kosturi im Osten bis zum Shkumbin im Norden und zur Vjosa im Süden. In diesen Jahren hatte Berat eine Bevölkerung von rund 4.600 Einwohnern, eine vollständige eigene Verwaltung mit einem Stadtrat (Khefalia) an der Spitze,

re, nga Kosturi në Shkumbin e në Vjosë. Në këto vite Berati me një popullsi rreth 4.600 banorë kishte një administratë të plotë me kryetarin e qytetit, qefalinë në krye, nëpunësine e finansave, zyrën matiale etj.

Në vitin 1417 Berati u mor nga osmanët.

Duke pasur parasysh rëndësinë e Beratit, në korrik të vitit 1455 Gjergj Kastrioti nisi rrëthimi e Beratit, por ardhja e papritur e një trupe prej 40.000 kalorësish osmanë solli një humbje të rëndë. Shumë shpejt ushtria e gjymtuar u rimëkëm, duke arritur vetëm pas 2 vjetësh në fitoren e Ujë të Bardhë.

Gjatë pushimit osman Berati mbetet një nga qytetet më të mëdha të Shqipërisë dhe arrin në shek. XVI rreth 7.500 fërmë. Në shek. XVIII ai bëhet kryeqendra e pashallëkut të madh shqiptar të Beratit. Më tej, pas vitit 1810, bashkohet me pashallëkun e Janinës.

MONUMENTET

Monumenti më i lashtë në Berat është kalaja, që kurorëzon kodrën më të djathë të Osumit, 187 metra të lartë. Dikur ajo ishte në një varg të pakëputur me Kodrën e Goricës, por lumi me kohë arriti që të çajë këtu një grykë të ngshtë. Rrëdhimisht shpati i kësaj ase, sic e tregojnë kronikat e kohës «është i rreptë, një humnerë shkëmbinjsh, me maja të drejtuar nga qilli». Të pjerrët janë dëshvitet e tjera, me përashtim të qafës nga veriu ku lidhen një rrugë për në kala. Relievi i kodrës krijuar kushtet shumë të mira përmbrrojtje, ndërsa spryna është e përshtatur përbanim dhe përfundon e rrejtit rrugor. Muret rrëthues i janë përshtatur te rrënit duke fituar trajtën e një trekëndëshi brinjëlakuar me sipërfaqe 9,60 ha. I tërë qarku i mureve përforcohet nga 24 kulla me formë dhe përmasa të ndryshme të ndërtuara në kohë të ndryshme. Në veri, në qafën ku bashkoheshin rrugët, gjendet edhe obori i fortifikuar, një nga ndërtimet e para të kësaj gjigne në mesjetë, i cili ka pasur përqëllim shëmangj e goditjes së drejtëpërdrejtë të hyrjes kryesore. Në brendësi të kala së nënë e saj jugore gjendet kështjella e përfornuar me 5 kulla. Në një kohë të dytë nga kështjella u veçua cepi jugperëndimor dhe u kthye në selenë e mbrojtur të kërëve.

Myzeqe», a principality extending from Kosturi to the Shkumbin and the Vjosa. During those years Berat, with a population of about 4600 residents, had a complete administration, headed by the «cephalia», secretary of finance, the office of materials, and so on.

In 1417 Berat was occupied by the Ottoman Turks.

Taking account of the importance of Berat, in July 1455 Gjergj Kastrioti laid siege to the city which was re-occupied by the Turks, but the unexpected arrival of an enemy force of 40.000 cavalry caused him a great defeat. The crippled army was very quickly reformed and achieved a victory at Ujë i Bardhë just two years later.

Throughout the Ottoman occupation Berat remained one of the biggest cities of Albania and in the 16th century had about 7500 inhabitants. In the 18th century, it became the capital of the great Albanian pashalik of Berat. Later, after 1810, it was united with the Pashalik of Janina.

THE MONUMENTS

The most ancient monument in Berat is the castle which crowns the hill that towers 187 metres high on the right bank of the Osum. At one time this hill was connected with the hill of Gorica but eventually the river managed to cut through it and form a narrow gorge. Consequently, the slope on that side is very steep, «a rocky chasm with a big tower into the sky» as ancient chronicles of that time say. The outer slope is steep, too, with the exception of the pass to the north, where the roads to the castle meet. The relief of the hill creates very good conditions for defence, while the summit is suitable for habitation and the building of the road network. The surrounding walls have been adapted to the terrain, assuming a form of a triangle with curved sides surrounding an area of 9.6 hectares. The whole wall is reinforced by 24 towers of various forms and dimensions built at different periods. To the north, at the saddle where the roads meet, lies the fortified courtyard, one of the first structures of this type in the Middle Ages, the purpose of which was to avert a direct attack on the main entrance. Within the castle, the citadel, reinforced with five towers,

einem Schatzmeister, dem Metropolen, dem Notariat usw.

Im Jahre 1417 wurde Berat von den Osmanen erobert. Da Georg Kastrioti (Skanderbeg) die strategische Bedeutung Berats erkannte, begann er im Juli 1455 die Belagerung der von den Osmanen besetzten Stadt, doch die plötzliche Ankunft eines Heeres von 40.000 osmanischen Reitern brachte ihm schwere Verluste ein. Doch die schwer angeschlagene Armee wurde sehr rasch reorganisiert und nach zwei Jahren siegte sie bei Uji i Bardhë (Weisses Wasser) über die Türken.

Während der osmanischen Besetzung blieb Berat eine der grössten albanischen Städte, die Einwohnerzahl betrug im 16. Jahrhundert 7.500. Im 18. Jahrhundert wurde Berat zum Zentrum des grossen albanischen Pashaliks von Berat. Dieses wurde 1810 mit dem Pashalik von Janina vereinigt.

DIE BAUDENKMÄLER BERATS

Das älteste Baudenkmal Berats ist die Burg, die den 187 m hohen Berg rechts des Osum krönt. In vorgeschichtlicher Zeit hingen Burgberg und Gorica-Hügel zusammen, bevor der Fluss hier mit der Zeit eine enge Schlucht auswusch. Infolgedessen stürzt der Abhang des Burgbergs gegenüber dem Goricahügel steil zum Fluss hinab. Alte Chroniken erwähnen einen «Felsabgrund mit zum Himmel strebenden Spitzen». Steil sind ebenfalls die übrigen Abhänge des Burgbergs mit Ausnahme des nördlichen Sattels, über den die Wege in den Burgbereich führen. Die Oberflächengestaltung des Burgbergs bietet sehr gute Verteidigungsbedingungen. Seine Kuppe eignet sich für den Bau von Häusern und die Anlage eines Strassennetzes. Die Burgmauer ist dem Gelände angepasst und bildet ein Dreieck mit einer Fläche von 9,60 ha. Die Mauer wird verstärkt durch 24 Türen verschiedener Form und Größe, die verschiedenen Zeitspannen entstammen. Auf dem Sattel im Norden, wo die Zufahrtswege zusammenlaufen, liegt, dem Haupttor der Burg vorgelagert, ein von Mauern umgebener Vorhof. Er sollte den unmittelbaren Angriff auf das Haupttor unmöglich machen und ist eines der ersten Bauwerke dieser Art im Mittelalter. Auf dem südlichen, am höchsten gelegenen Teil des Burgbereiches liegt die eigentliche Hauptburg, deren sie umgebendes Mauerwerk von fünf Türen bewehrt ist. In einer späteren Bauphase wurde in ihrer südwestlichen Ecke ein mit einer zusätzlichen Mauer geschützter Herrensitz errichtet.

Im Zuge der Stärkung und Entwicklung der Stadt wurde das befestigte Gebiet ausgedehnt, indem zwei Befestigungswerke von der Burg zum Fluss hinuntergezogen wurden. Auf

Me fuqizimin dhe zhvillimin e qytit, fortifikimi u lëshua poshtë du-
u bashkuar me lumin me dy mën-
tin. Në këtë sipërfaqe afro 4-hekta-
she të kufizuar nga lumi, kalaja
e dy mëngët, ndodheshin «70-80
ëpëri dhe 80 dyqane». Në anën pe-
ndimore, u ndërtua dhe një mur
léri i mbuluar më çati dhe i pa-
ur me shkallë që zbrisnin nga
kalaja në lumë. Në muret e kalasë
nët ndërthuren në një mozaik du-
sh e fazash të ndryshme. Më të
përvashmet janë të periudhës qytetare
e, të shek. IV p.e.s.. Kësaj kohe i
arkasian dhe ndërtimet në kështje-
të e Goricës. Pjesë muresh të kë-
periudhe të ndërtuara me biloqe
mëdha e të latuara guri ndo-
men në tërë anët e kalasë. Këta
tregojnë se formën planimetri-
fortifikimi e fitoi njëherë e mirë
në fillim.

Në shekujt e tjerë kalaja u ri-
rtua disa herë dhe që çdo peri-
ods mori nga tradita dhe solli diç-
të re. Shekulli XIII: oborrin e for-
kuar, kështjellën, mëngët që zibri-
n në lumë; shekulli XIV (shekulli
principatave feudale shqiptare): kë-
llëllen e brendshme; shekulli XV-
I: murin galeri; shekulli i XVIII-
K (periudha e pashallëqeve të
dha shqiptare); kullat e topave,
gjigjet për pushkë dhe artieri.
NDERTIMET E KULTIT. Gjurmët më
hershme (disa kapitete dhe ko-
po) i takojnë kishat paleokristi-
nie shek. IV-VI. Gërmimet kanë
uar se kishat e shekuje XVI-XVIII,
ajo e Shën Todrit ngrimeshin mbi
nele më të vjetra. Por ndërtimet
të përkryera të dala nga dora e
stërvitore anonimë janë kishat e she-
kuje XIII-XIV. Secila ndryshon prej
e-tjetrës: Vllaherna e fillimit të
XIII me masat të mbyllura, e qe-
shën Triadha e shekuje XIII-XIV
vëllime më të lëvizura, më e pasur
zburkime, Shën Mëhilli i shek.
që i cepet me guxim shkëmbit
nëktë.

ënjë raport të studiuar vëllimesh zbukurimin e tyre të pasur me at e proporcionalura, ato janë garitarët e arkitekturës mesjetare eratit. Njyra e kuqe e tjequllahe e tullave i nxjerr në pah nga disi rrethues. Tullat janë dhe mali në zbukurim, qarkojnë gurët, inë faqet e mureve, kornizat. Venepërmjet vendosjes së tyre orrijanë larmi formash e trajtash.

arqet prej tulle qarkojnë dri-
e punuara me mjeshtëri, mbi
ne forma të lakuara valëzojnë
ë me tjegulla, ndërsa në mes

on the southern side. Later, a fortification was built to its southeastern side. The strengthening and development of the city, the fortification extended down within two wings further. In this area of four hectares bounded by the river, the town and the two wings, stood 70 houses and 80 shops. A gallery of two walls covered by a roof and a flight of steps which led from the castle to the town was built on the west side. A number of different buildings and structures are represented in the walls of the castle. The earliest are those of the period of the Illyrian city, 4th century BC. The structures and the town of Gorica, parts of the walls built with great blocks of stone, are particularly well preserved.

ne can be seen on all sides
castle, belong to this period.
lls show that the fortification
its final form right from the

In subsequent centuries the castle was rebuilt several times and in each gained from the tradition something new. For example, in the 13th century: the courtyard, the citadel, the towers which descend to the river; in the 14th century (the century of Alba-Iulia principalities): the internal fortifications; in the 15th-17th centuries: the gallery wall; in the 18th-19th centuries (the period of big pashaliks): the gun-towers.

INSTRUCTIONS OF THE CULT

remnants (some capitals and columns) belong to paleo-christian churches of the 4th-6th centuries. Tests have shown that the foundations of the 16th-18th centuries, of St. Theodore, were built on the foundations of older buildings. The most perfect structures built by hands of anonymous constructors are the churches of the 13th-14th centuries, each different from the other such as: St. Mary of the Assumption of the 13th century, St. George of the 13th-14th centuries, and St. Michael of the 14th century. Churches with three domes

churches, with the balanced
proportions, wealth of ornamentation,
and colour of tiles and bricks
with the surrounding environment.
The bricks are used as
materials to encircle the
corners. A variety of forms
is achieved simply

wende
Mauer
Durch
Mauer
Forme

Bach
isterha
Abschl
weltten
sich zy

iesen Mauern, von der am Flus begrenzten, vier en Gebiet standen 70 bis und 80 Läden. Im Westen Galerie aus zwei Mauern che einen überdachten von der Burg hinab zum ossen. Eine ganze Reihe er, unterschiedlichen angehörender Elemente umfangreichen Befest- miteinander verflochten. Mauerwerk stammt aus Phase der Stadt, aus hundert v.u.Z. Für diese hes Mauerwerk aus gro- nen Steinblöcken findet en den Burgmauern, was utet, dass die Lage des erkes seit dieser Zeit

folgenden Jahrhunderten
wurde mehrmals wieder-
und jede Periode über-
schritten der Tradition und fügte
Das 13. Jahrhundert
festigten Vorhof, die
die Mauern zum Fluss
1. Jahrhundert (das Jahr-
feudalen albanischen
den festigten Her-
Jahrhundert: Den Trep-
Fluss; 18.-19. Jahrhun-
dote der grossen alba-
naliks); die Türme für
die Schiessscharten für
Artillerie.

BAUTEN. Einige Kä-
ulen sind die ältesten
er Bauten. Sie stam-
mchristlichen Kirchen aus
undert. Ausgrabungen
dass die Kirchen des
underts, so z.B. St.
Todri) auf den Fun-
rer Kirchen errichtet
Die vollkommensten
affen von anonymen
jede auf ihre Art, die
und 14. Jahrhunderts,
arienkirche (Shén Ma-
vom Beginn des 13.
e Dreifaltigkeitskirche
aus dem 13.-14. Jahr-
Michaelskirche (Shén
dem 14. Jahrhundert,
die Felswand des
dem Osum schmiegt
sbdachten Innern.

rchachten Innenraum-
chen Ornament und
nen Proportionen ge-
en Höhepunkten Be-
des Mittelalters. Das
eine und Dachziegel
en Natursteinen des
Backsteine dienen
umrahmen die ver-
steine, gliedern das
Rahmenornamente.
erung innerhalb des
eht eine Vielfalt von
zierungen.

umrahmen die me-
teten Fenster. Den
obben bilden die ge-
her, aus deren Mitte
g der Kuppelaufsatz

lartësohet tamburi me kupolën. V
tikaliteti i kupolës ndihet më m
në brendi, këtu duket sikur përm
sat e kupolave, qemereve e harq
ve janë përllogaritur me saktësi, s
het një njohje e mirë e ligueve
ndërtimit. Në gjysmerrisën m
ret, kupolat, qemerët duket sikur
humbasin peshën nga pikatura që
mbulon. Janë vepra të artistëve
panjohur të shekuarje XIII-XIV, p
më tëj shek.XVI ato ripikturohen d
emrat janë më se të njohur: On
fri, Nikolla i biri i Onufrit.

Nga xhamitë më të hershme janë Xhamia e Kuqe (shek. XV) dhe Bardhë, (shek.XVI) në kala. Një nga më të bukurat është Xhamia e Plumbit (viti 1553-54) e ndërtuar nga Izgurliu, një pinjoll i familjes së fuqishme feudale beratase të Skurave. Ndjekja e teknikës dekorative të kishave ëdhe në muret e xhamisë dëshmon për traditën ndërtimore të këtij aveti. E mëvonshme, e shikujve XVIII-XIX, dhe e pikturuar në vitin 1827 është Xhamia e Beqarëve, e cila shkrihet organikisht me arkitekturën e Lagjes Mangalem.

URBANISTIKA DHE BANESAT. Be
roti në shikim të parë të krijuar
përshpytjen e një ansambli të pa-
masë arkitektonik të ngritur njëhera
zi. Vështrimi në të kap një tërës
vëllimësh që lidhen banesë më ba-
nesë, lagje më lagje. Nga shkëmbi-
nitë e hirtë dhe zjelbërimi shkëmbu-

...je e mite dñe gjebberim shkeputen në një varg të pandërprerë mu- re të bardha dhe dritare. Nëpër- mjet vargjeve vijojnë brezat e   t- ve, tjegullave të të cilave koha ua ka nd  rprer ngjyrën nga e kuaja në kefe. Të t  era k  eto vargje e breza i përshtaten me lakime truallit ko- drinor duke ruajtur po atë lartesi. Qyteti nuk u shtri e u përhap një- herazi jashtë kalasë, por pak nga pak, kodër pas kodre ai u zgjerua gjithnjë e m   teper. Buincr  t e shumtë të ardhur nga Durrësi, si pasojë e tërmetit q  e e goditi këtë qytet në vitin 1776 nuk u vendosën dot më brenda mureve të ka- las  , ku dendësia kishte arritur kul- min, por jashtë tyre, në shpatin pe- r  ndimor. Lagija e parë mund t  i largohjej kalasë, por i qëndroi afër në m  nry   q  e banorët e strehohe- shin në rast rreziku. Më tej, në jug, u ndërtua Lagija Mangalem, afër së cilës gjendej tregu i vjetr  , i cili shtrihej bregut të lumit të mbrojtur naq muret.

Më tej i erdhë radha ndërtimit të Lagjes Goricë, e lidhur drejtpërsë-drejtë me urë me tregun dhe pje-sën e mbrojtur me mure, si dhe la-gjeve të tjera; Përrua, Vakëf, «Murat

through the placing of them.

The brick arches round off the skilfully worked windows. Above them rise the vaulted tiled roofs, with the dome towering in the middle. The vertical height of the cupola is appreciated best from the inside. Here it is apparent that the dimensions of the cupola and arches have been calculated with precision by someone well-acquainted with the laws of construction. In the semi-darkness the walls, cupolas and arches seem to lose their weight from the paintings which cover them. They are works of unknown artists of the 13th-14th centuries but were repainted later in the 15th century by the very well-known artists, Onufri and his son, Nikolla.

The earliest mosques are the Red Mosque (the 15th century) and the White Mosque (the 16th century), inside the castle. One of the most beautiful is the Lead Mosque (1553-1554), built by Izgurli, a son of the powerful Skuraj family of Berat feudals. The fact that the decorative technique has been followed in the walls of the mosques is evidence of this city's tradition in building. The Bachelors' Mosque of the 18th-19th centuries in which the paintings were done in 1827 blends organically with the architecture of Mangalem precinct.

THE LAYOUT OF THE CITY AND THE HOUSES. At first glance, Berat gives the impression of an immense architectural ensemble built at one time. House seems linked with house, precinct with precinct, to form a single whole. The successive belts of roofs, the tiles of which time has turned from red to brown, continue in an unbroken chain of white walls and windows. All these are adapted to the contours of the hill while maintaining the same height. The city did not extend and spread outside the castle all at once, but expanded gradually, more and more, from hill to hill. The many residents who came from Durrës, as a result of the earthquake that struck their city in 1776, could not be settled within the walls of the castle, where the density of population reached the maximum, but were settled outside the walls, on the western slope. The first precinct was built close to the castle, so that the residents could get shelter there in case of danger. The Mangalem precinct was built to the south. Near it was the old market which extended under the protection of the walls to the bank of the river.

erhebt. Die wirkliche Höhe der Kuppel ermisst man am besten von innen. Hier sieht man auch, dass die Masse der Kuppel und der Bögen von Kennern der Baugesetze berechnet wurden. Im Halbdunkel des Innenraums erscheinen die Mauern, die Kuppel und die Bögen aufgrund ihrer Ausma-
lung leicht. Ursprünglich waren hier Malereien unbekannter Künstler des 3. und 14. Jahrhunderts. Im 16. Jahrhundert wurden diese jedoch von berühmten Künstlern übermalt, von Onufri bzw. von seinem Sohn Nikolla.

Zu den frühesten Moscheen gehören die Rote Moschee aus dem 5. Jahrhundert und die Weisse Moschee, die im 16. Jahrhundert auf der Burg errichtet wurde. Eine der schönsten Moscheen ist die Bleimoschee, die (in den Jahren 1553-54) Izgurliu, einem Sprössling der wichtigen Berater Feudalfamilie der Kuraj, errichtet wurde. Die Anwendung einer den Kirchen abgehauften dekorativen Technik auch bei der Gestaltung der Moscheen zeugt von der einheitlichen Bautradition dieser Stadt. Die Moschee der Siedlungen, deren Architektur mit der des öphnviertels Mangalem eine Einheit hat, stammt aus späterer Zeit, aus dem 18. und 19. Jahrhundert. Sie wurde im Jahre 1827 mit Malereien ziert.

STADTVIERTEL UND WOHNHAUER. Auf den ersten Blick macht rat den Eindruck eines grossartigen architektonischen Ensembles, das erhalb der gleichen Zeitspanne entstand wurde. Vor dem umherweifenden Blick schliesst sich hinaus an Wohnhaus, Wohnviertel Wohnviertel. Den ununterbrochenen Reihen von Fenstern und weissen Mauern entsprechen die Dächerreihen, die ehemals rote Ziegel mit der braun geworden sind. All das zeigt sich in das teils hügelige, teils schroffe Gelände, wobei jede Sereihe ein Niveau einhält. Aber Stadt dehnte sich nicht auf einen Tag ausserhalb der Burg aus; sondern erst allmählich, sie wuchs von einem Hügel zum anderen. Die Einwohner, die aus Dürresen des Erdbebens, das diese Stadt im Jahre 1776 zerstörte, zuderten, konnten sich nicht innerhalb der Mauern der Burg niederlassen, wo die Bevölkerungsdichte ihren Höhepunkt erreicht hatte, sondern sie siedelten ausserhalb der Burg, am steilen Hang des Burgbergs. Das Wohnviertel wurde nahe der angelegt, so dass die Einwohner Gefahr sich dort hinbegeben konnten. Weiter südlich wurde das Viertel Mangalem errichtet, bei der alten Basar im Schutz der zum Flussufer herabziehenden

arüberhinaus entstand das Viertel Gorica, das mit dem und den Wohnvierteln Pérroi, »Murat Celebia« durch eine verbunden ist.

sol në tërë gjatësinë e ndërtesës. Rrugët të çojnë te hyrjet e mbulura me çati ose me breza lulesh, ose te portat e rënda prej druri. Nganjëherë këto porta të fusin drejt e në shtëpi dhe atëherë obori ndodhet mbrapa. Oborret janë të vogla e të shtruara me rasa. Në ta arkitektura, qemeret, harset, shkallët, ndërthuren organikisht me gjelbërimin, drethkat e lulet duke krijuar një intime, të ngrohta.

Synimi ndaj së bukurës shihet vencanërisht në brendin e banesave, në punimin e tavaneve, të oxhakëve e të dollapëve. Hera-herës dëmuret janë të pikturuara thjesht, por ruajnë një freski ndjenjash; anije shumëvëshe që çajnë detrat, zogj që fluturojnë mbi tufat e luleve.

Në dhomën tipike të banesës beratase njëren faqe e zënë dritaret e mëdha prej ku fasha të gjera drithre ndriçojnë brendësinë. Mbi to nis serjeni, rafati i dërrasës që i vjen përqark mureve të bardha të dhomës dhe që mbart orientë e shtëpisë. Mesin e faqes që jetë e zë oxhaku i derdhur nga tllçia. Anash tij vihen re kamaret e kafesë përmikun e të zotin e shtëpisë.

Dyshemeja mbulohet nga qilima me motive karakteristike përmirësinë. Rrëzës së mureve gjenden nima ku ulen të zotët e shtëpisë dhe miqtë. Tavanit të gdhendur në dru i brendashkuhen buzina shumëkëndëshe të daltuara me vargje bisqesh, kërcëjsh e fletësh. Shumëkëndëshe shtë edhe bërtëma qendrore e midis këtyre përsëri se tavanit i lëviz në një shtjellë të pandëprerë. Dalmadalë në tavanin fillon e shihet një nivel më i lartë artistik siç shtë ai i Teqesë së Helveteve; i punuar me një kolorit të pasur, por të barazpeshuar të kuq, të gjelbërt; në të përputhen më së miri, forma me zbulurimin. Mesi i punuar me rrathë e motive mesjetare me lule e fletë të stilizuar, qarkohet prej fushës së vizuar në rombe. E gjitha kjo të krijon përshtypjen e qetësisë, por edhe të një force të rallë artistike.

Vetëm Lufta Antifashiste Nacionalçlirimtarë e udhëhequr nga Partia Komuniste, i solli Shqipërisë lirinë e vërtetë. Berati pati fatin të shijojë i pari fritet e kësaj stine të re. Ai u çlirua më 13 shtator 1944, njëmbëdhjetë javë përpëra çlirimit të krejt Atdheut. Organet e Pushtetit të ri Demokratik u vendosën në qytetin

may be covered with roofs or be open, or flanked with flower-beds, or there may be heavy wooden gates. Sometimes these gates open directly on to the house and leave the courtyard at the back. The courtyard is small and paved with cobblestones. In them the architecture, the arches and steps are combined with the greenery creating an intimate homely environment. The aim to achieve beauty can be seen, especially, in the interior of the house, in the decorations of the ceilings, fire-places and cupboards. Sometimes the walls carry simple paintings but a great freshness of feeling: sailing ships at sea, birds flying above bunches of flowers.

In a typical room of a Berat house one wall is occupied by big windows which provide ample illumination. A wooden shelf for the household equipment runs around the white walls of the room. The modelled plaster of the fire-place occupies the middle of the wall facing the windows. On either side of it there are niches holding equipment to make coffee for the guests and the hosts.

The floor is covered with carpets with patterns characteristic of the region. Around the walls are low divans for sitting. The carved wooden ceiling has a border of polyhedrons within which are designs made up of branches with buds and leaves. The central pieces are also polyhedrons. Between these two parts carved with rhomboids and triangles, the impression is created that the ceiling is ceaselessly rotating. It can be seen that with the passage of time a higher artistic level was achieved in the ceilings as in that of the Temple of the Helveti, decorated in rich colours of contrasting red and green. This is a fine example of harmony of the form with the decoration. The central piece carved with Mediaeval motifs, stylized flowers and leaves, is encircled by the field carved in rhomboids. The whole is evidence of rare artistic power and skill.

The Anti-fascist National Liberation War of the Albanian people, led by the Communist Party of Albania, brought real freedom to Albania. Berat had the good fortune to be the first to enjoy the fruits of this new situation. It was liberated on September 13, 1944, 11 weeks before the liberation of the whole country. The organs of the new people's state power were established in the free city of Berat. Here on October 20, 1944 the 2nd Meeting of the Anti-fascist National Liberation Council was held, and

Doch ganz verzichtet man nicht auf sie. Das Äußere der Wohnhäuser ist jetzt geschlossener und einheitlich; Das Erdgeschoss, aus Steinen gebaut, hat nur kleine Fenster für die hier liegenden Vorrats- und Nebenräume. Das obere Stockwerk ist auf der ganzen Länge des Hauses einheitlich.

Von der Strasse tritt man in die manchmal überdachten, oft mit Blumenkästen geschmückten, oft mit schweren Holztüren versehenen Eingänge. Liegt der Hof hinter dem Haus, so tritt man direkt ins Haus. Die kleinen Höfe sind mit Steinplatten gepflastert. Ihre Architektur, ihre Treppen und Bögen werden bereichert durch das Grün von Pflanzen. In vielen Höfen herrscht eine intime und warme Atmosphäre.

Ein starkes Schönheitsbestreben zeigt sich besonders in der Gestaltung der Innenräume, in den Verzierungen der Zimmerdecken, der Kamine und Schränke. Hin und wieder tragen die Wände naive Bemalung mit frischen und lebendigen Motiven: Schiffe mit vielen Segeln, Vögel, die über Blumen dahinfliegen.

Typisch für die Zimmer eines Berater Wohnhauses sind die grossen Fenster, die eine ganze Wand einnehmen und das Zimmer hell ausleuchten. In Höhe des Fenstersturzes läuft ein hölzernes Regal über die weißgekalkten Wände des Zimmers, auf dem Haushaltsgegenstände stehen. In der Mitte der gegenüberliegenden Wand steht der Kamin mit aus Gips gegossenem Rauchfang. An seinen Seiten stehen die Kaffeetische für den Gast und den Hausherrn.

Auf dem Fussboden liegen für das Gebiet typische Teppiche in kräftigen Farben, an den Wänden befinden sich Sitzpolster für die Hausbesitzer und die Gäste. Die geschnitzte Holzdecke ist am Rand vielfältig verziert mit Mustern aus stilisierten Ästen, Zweigen und Blättern. Zwischen dem Rand und dem vieleckigen Mittelteil liegen geschnitzte Rhomben und Dreiecke, die der Decke ein bewegtes Aussehen geben. Im Laufe der Jahre steigerte sich bei den geschnitzten Holzdecken das künstlerische Niveau. Von hohem künstlerischen Rang ist z.B. diejenige in dem Helveti-Derwischkloster, die in reichen Rot und Grüntönen verziert ist. Sie bildet ein gelungenes Beispiel für die Einheit von Form und Verzierung. Der Mittelteil wurde geschnitten mit mittelalterlichen Motiven, stilisierten Blumen und Blättern, er ist umgeben von einem Feld voller geschnitzter Dekors in Rautenformen. Die ganze Arbeit zeugt von hoher künstlerischer Kraft und Meisterschaft.

Erst der Antifaschistische Nationale Befreiungskampf, der von der Kommunistischen Partei Albaniens geleitet wurde, brachte dem Land wirkliche Freiheit. Berat hatte das Glück, als

e lirë të Beratit. Këtu më 20 tetor, filloj Mbledhja e Dytë e Këshillit Antifashist Nacionalçlirimtar e cila vendosi shndërrimin e këtij Këshilli në Qeveri Demokratike, me Kryetar Enver Hoxhën.

Berati është ndër qytetet e para të Shqipërisë, ku u drejtua puna studimore, ruajtje dë restauruese e monumenteve të kulturës. Vendimi të Këshillit të Ministrave më 2 qershor 1961, Berati u shpall qytet-muze jo vetëm se ka objekte të veçanta me vlera të pažvendësueshme arkitekturore, por edhe sepse aty ruhen disa ansamble qytetare të plota, të cilat trashëgojnë pothuaje të parakitura tiparet e tyre të dikurshme.

Interesimi i veçantë dëshmohet i udhëheqësit të dashur të Partisë e të popullit tonë, shokut Enver Hoxha, ka bërë që të ruhen vlerat muzeale të qytetit. Vizitorët dë miqtë që vijnë në Shqipëri e shkojnë me kureshtje këtë perle të arkitekturës popullore shqiptare.

Monumentet historike të kohës së Partisë: sala ku u mbajt Mbledhja e Dytë e Këshillit Antifashist Nacionalçlirimtar, kompleksi skulpturor që përfjetëson krijuin e Qeverisë Demokratike të Shqipërisë dëshmorët ku prehen martirët e lirisë, ngrihen epike dhe madhështore.

Në këto vite të pushtetit populor ndërtimet e reja u dyfishuan. Në qendër duke u shtrirë në jug janë ngritur ndërtesa të shumta sociokulturore dëshmorët ku prehen martirët e lirisë, shëtitore që përshkon qytetin në drejtim të grykës së Osumit u zgjerua dhe u pasurua me një park plot gjelberim. U zgjerua edhe pjesa e saj fillësare pa prekur traktet e mureve rrëthuese të kala.

Berati s'është vetëm qyteti i monumenteve të kulturës shekullorë, i fiksuar me qytetin e qytetit, por edhe qyteti i tekstileve të njofturës.

Ndërtime dëshmorët ku prehen martirët e lirisë, ftyra e tij do të mbetet përhershë e re, dëshmi e punës krijuar të brezave.

this meeting decided to transform the Council into the Democratic Government, headed by the Commander and the outstanding strategist of the Albanian National Liberation Army, Comrade Enver Hoxha. Berat was one of the first cities of Albania in which work for the study, preservation and restoration of monuments of culture was carried out on the instructions of the Party of Labour of Albania and Comrade Enver Hoxha, personally. By decision of the Council of Ministers of the People's Republic of Albania, on June 2, 1961 Berat was proclaimed a museum-city, not only because it contains individual independent objects of irreplaceable value, but also because it has a number of complete urban ensembles which inherit their former characteristics almost unchanged. The visitors and friends who come to Albania gaze spell-bound at this pearl of Albanian people's architecture.

The historical monuments of the activity of the Communist Party of Albania, the hall where the 2nd Meeting of the Anti-fascist National Liberation Council was held, the sculptural complex which commemorates the creation of the Democratic Government of Albania, and the cemetery where the martyrs of freedom rest, stand in epic majesty. During the 41 years of people's state power, new buildings have been added to Berat, as in every other city of Albania. Extending to the south from the centre many blocks of residential flats and socio-cultural buildings, with a new urban architecture rise. The avenue which runs through the city, in the direction of the gorge of the Osum River, has been widened and beautified with a park full of trees and flowers. The first part has been widened, too, without touching the encircling walls of the castle.

Berat is not only a city of ancient cultural monuments, of the figs and olives characteristic of the city, but also a city famous for its textiles. Other building and restoration work lies ahead for the beautiful city of Berat. Its face will always remain young, testimony to the new socialist Albania, and the creative work of generations.

erste die Früchte dieser neuen Zeit kennenzulernen. Am 13. September 1944 wurde es befreit, elf Wochen vor der Befreiung des ganzen Landes. Die Organe der jungen Volksmacht liessen sich im befreiten Berat nieder. Hier fand am 20. Oktober 1944 die 2. Tagung des Antifaschistischen Nationalen Befreiungsrates statt. Dieser beschloss, sich in die Demokratische Regierung Albaniens umzuwandeln, deren Vorsitzender der Oberkommandierende und herausragende Strategie, Genosse Enver Hoxha wurde.

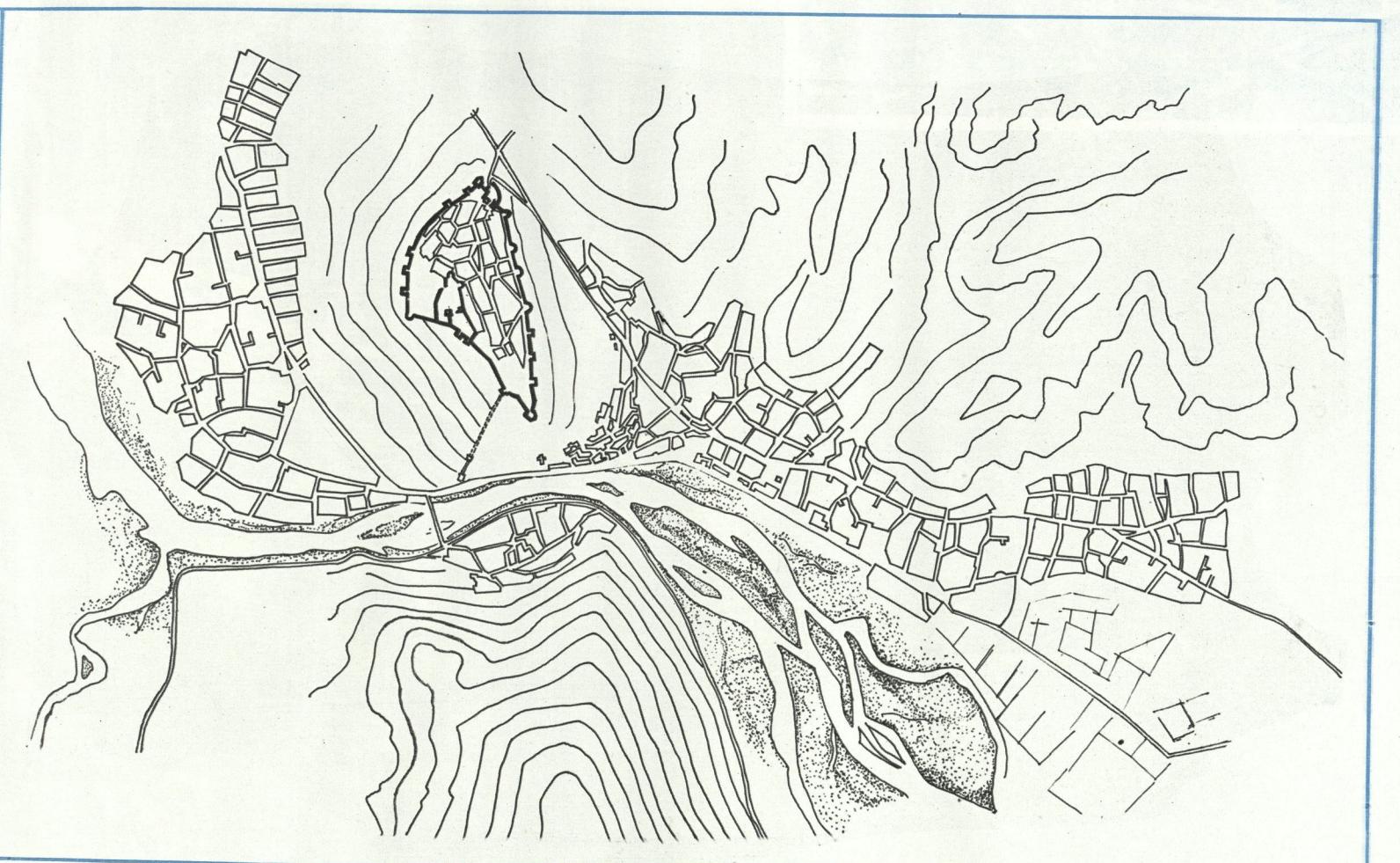
Berat war eine der ersten Städte Albaniens, in denen die Arbeit für die Erforschung, die Erhaltung und die Restaurierung von Kulturdenkmälern im Einklang mit den Richtlinien der Partei der Arbeit Albaniens und des Genossen Enver Hoxha persönlich – angepackt wurde. Auf Beschluss des Ministerrates der Volksrepublik Albanien wurde Berat am 2. Juni 1961 zur Museumsstadt erklärt, nicht nur, weil es dort einzelne Objekte von unersetzlichem architektonischen Wert gibt, sondern vor allem deshalb, weil sich hier eine Reihe vollständiger Stadtviertel befindet, die ihre frühere charakteristische Gestalt fast unverändert erhalten haben. Besucher und Freunde, die nach Albanien kommen, entdecken mit Neugier und grossem Vergnügen diese Perle albanischer Volksarchitektur.

Die historischen Denkmäler, die von den Aktivitäten der kommunistischen Partei Albaniens zeugen, also der Saal, in dem die 2. Tagung des Antifaschistischen Nationalen Befreiungsrates stattfand, das grosse Relief, das an die Bildung der Demokratischen Regierung Albaniens erinnert, und der Friedhof der für die Freiheit Gefallenen sind Stätten der Erinnerung an Auseinandersetzungen von epischer Grösse.

In den 41 Jahren seit der Befreiung wuchs Berat wie auch die anderen Städte Albaniens durch umfangreichen Neubau. Im Zentrum und im Süden wurden zahlreiche Wohnhäuser und soziokulturelle Gebäude in moderner städtischer Architektur errichtet. Entlang des Flusses zieht sich eine Promenade bis zur Osum-Schlucht. Sie wurde verbreitert und durch einen schönen Park bereichert. Die vorhandenen Teile der alten Befestigungen wurden dabei nicht angetastet.

Aber Berat ist heute nicht nur eine Stadt jahrhundertealter Kulturdenkmäler, sie liefert nicht nur in das ganze Land die bekannten Feigen und Oliven, sondern sie ist auch eine Stadt der Textilindustrie.

Neubauten und weitere Restaurierungsarbeiten stehen dem schönen Berat in Zukunft bevor. Berats Antlitz wird immer jung bleiben, gleichermassen ein Zeugnis des neuen, sozialistischen Albanien wie auch der schöpferischen Arbeit von Generationen.

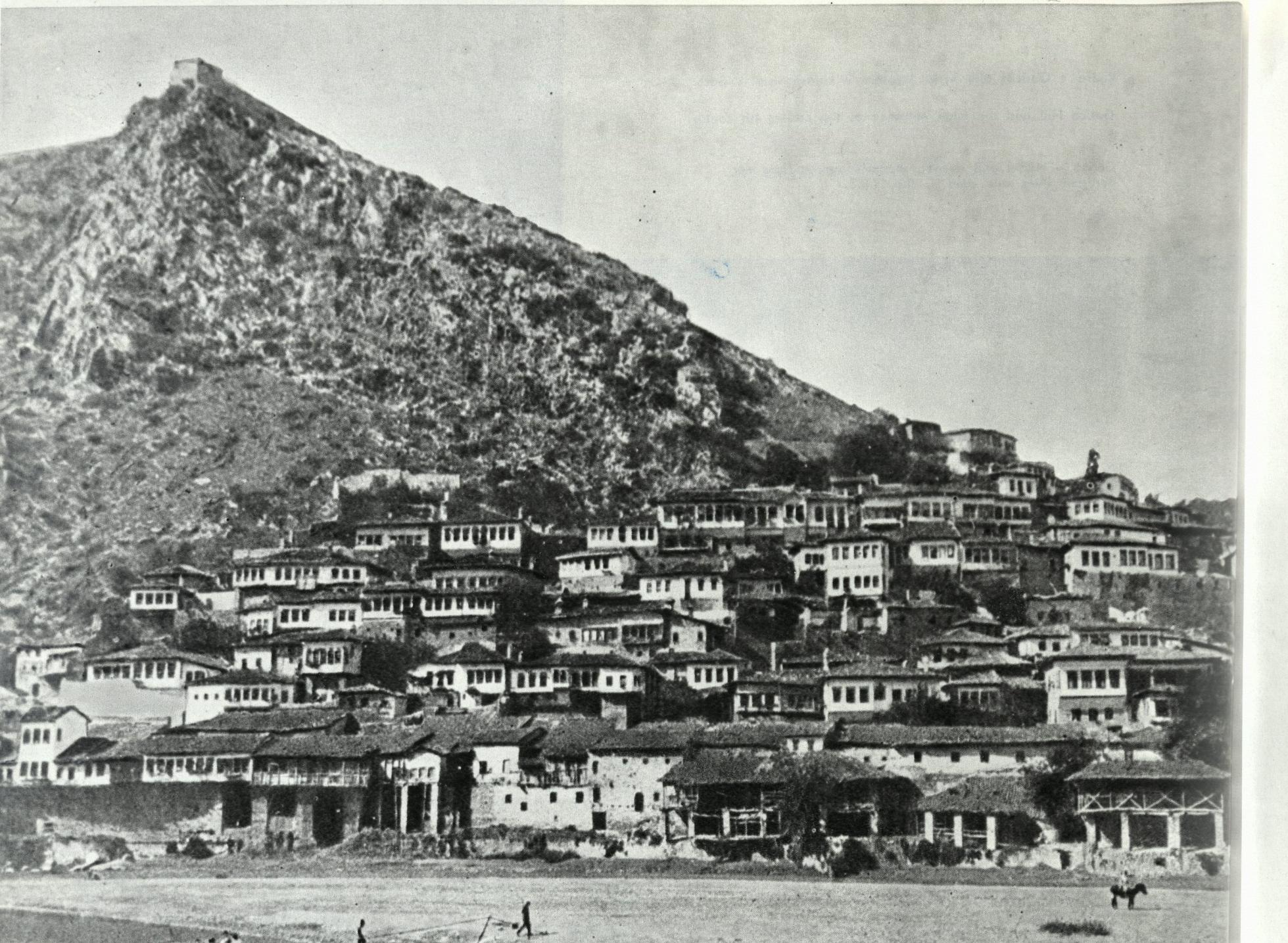

Planimetria e qytetit-muze

Plan of the museum city

Plan der Stadt

Pazari i vjetër i Lagjes Mangalem, sot lagja «13 Shtatori»

The old bazaar of the Mangalem Quarter, today the «13 September» Quarter

Der alte Basar der Wohnviertels Mangalem, heute
Wohnviertel «13 shtatori» (13. September)

Xhamia e Plumbit, foto e vitit 1930

The Lead Mosque, Photo of 1930

Die Bleimoschee (Foto aus dem Jahr 1930)

Pazari i vjetër, foto e vitit 1938

The old bazaar, photo of 1938

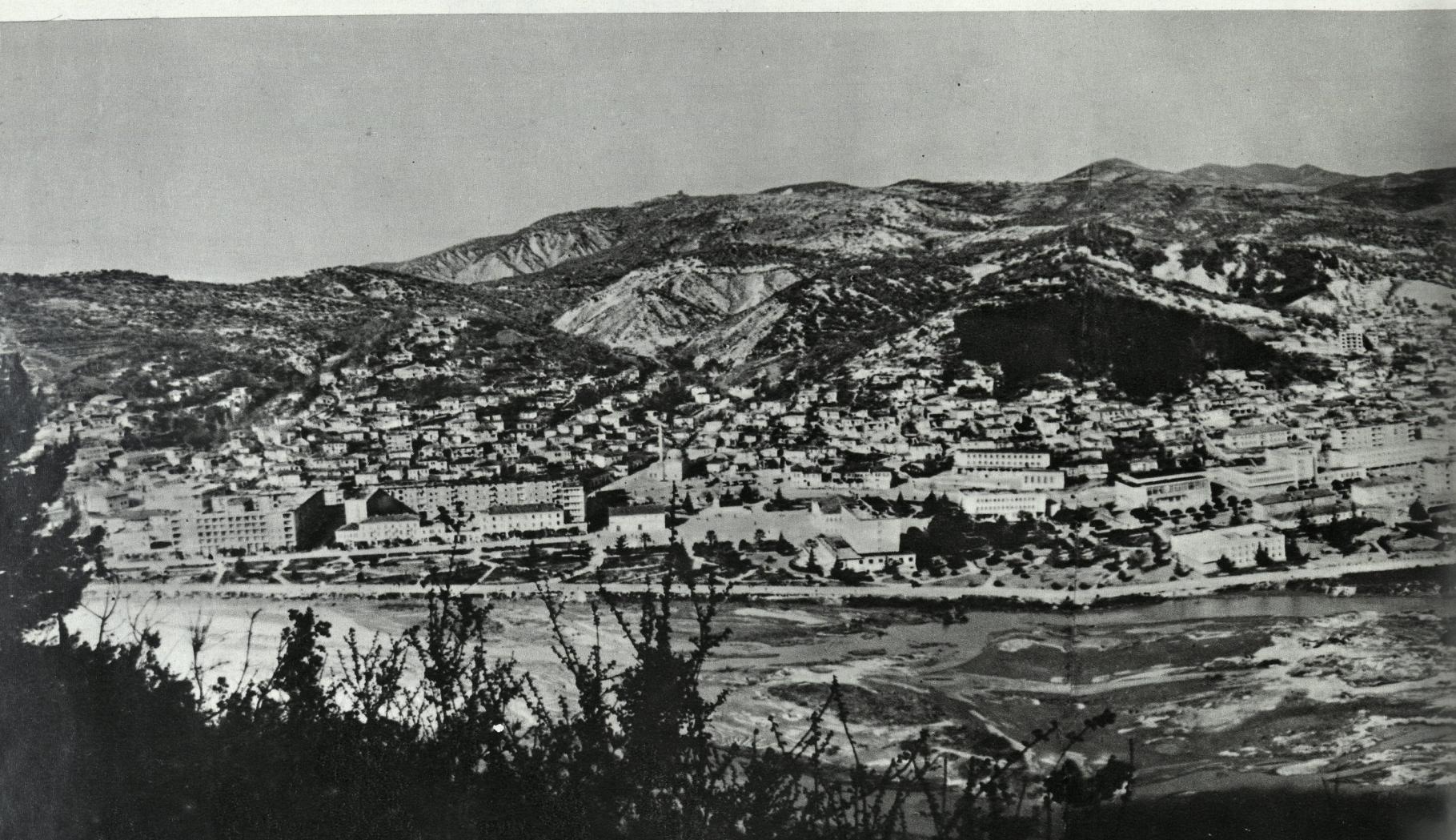
22

Pazari i vjetër, foto e vitit 1938

Der alte Basar (Foto aus dem Jahr 1938)

23

Qyteti në ditët tona

The city today

Die Stadt heute (südlicher Teil)

Qyteti i Gjirokastrës, kopshtet, muziku me vokal

Restorant i madh i qytetit, bujt in 1981

Bashki i burgut e Gjirokastrës, qyteti i Malit

Turistik Zentrum Amerikane, qyteti i Malit

Qyteti i Gjirokastrës, kopshtet, muziku me vokal

Restorant i madh i qytetit, bujt in 1981

Bashki i burgut e Gjirokastrës, qyteti i Malit

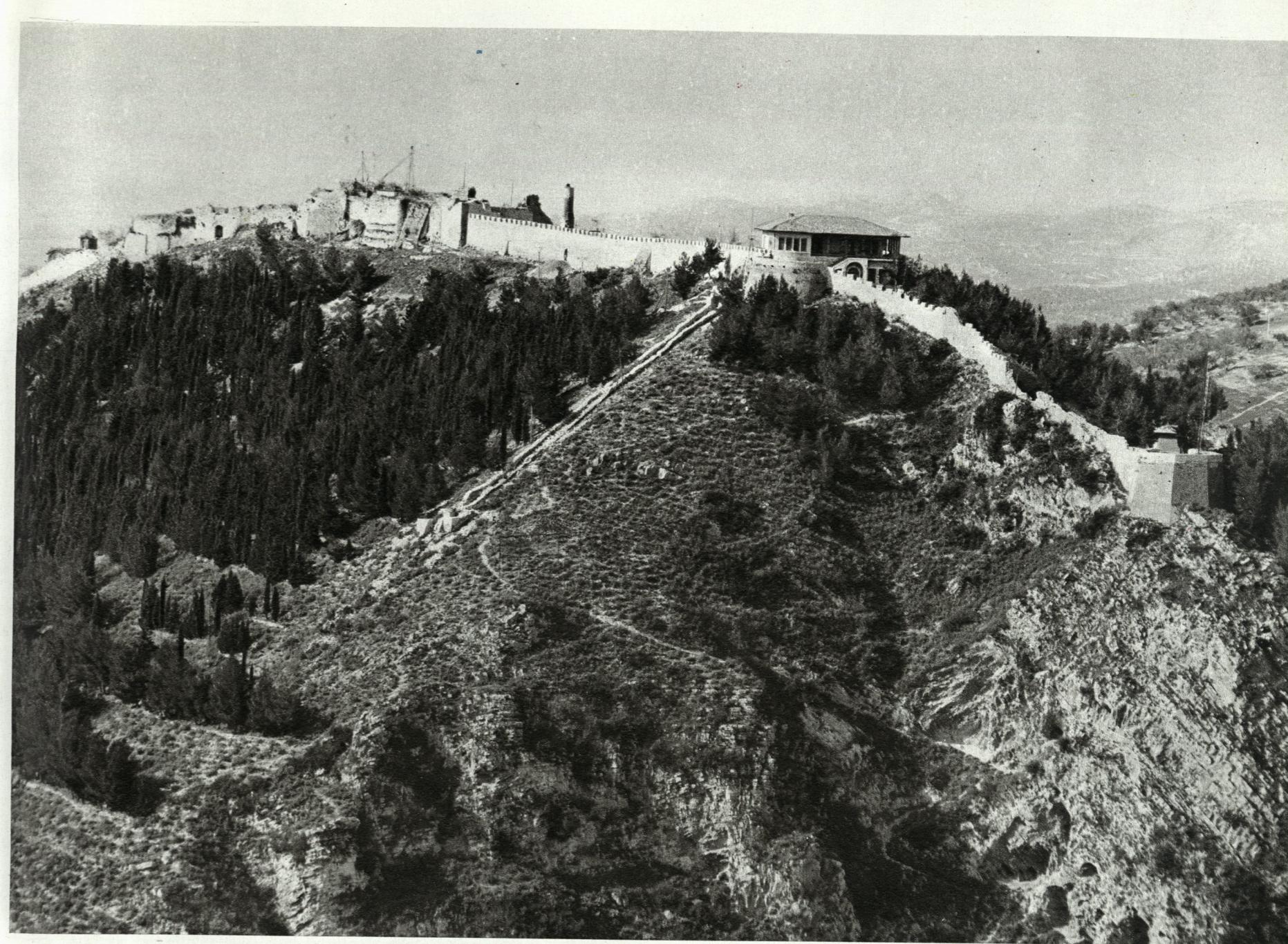
Turistik Zentrum Amerikane, qyteti i Malit

Pamje e qytetit nga kështjella e Goricës

View of the city from Gorica Castle

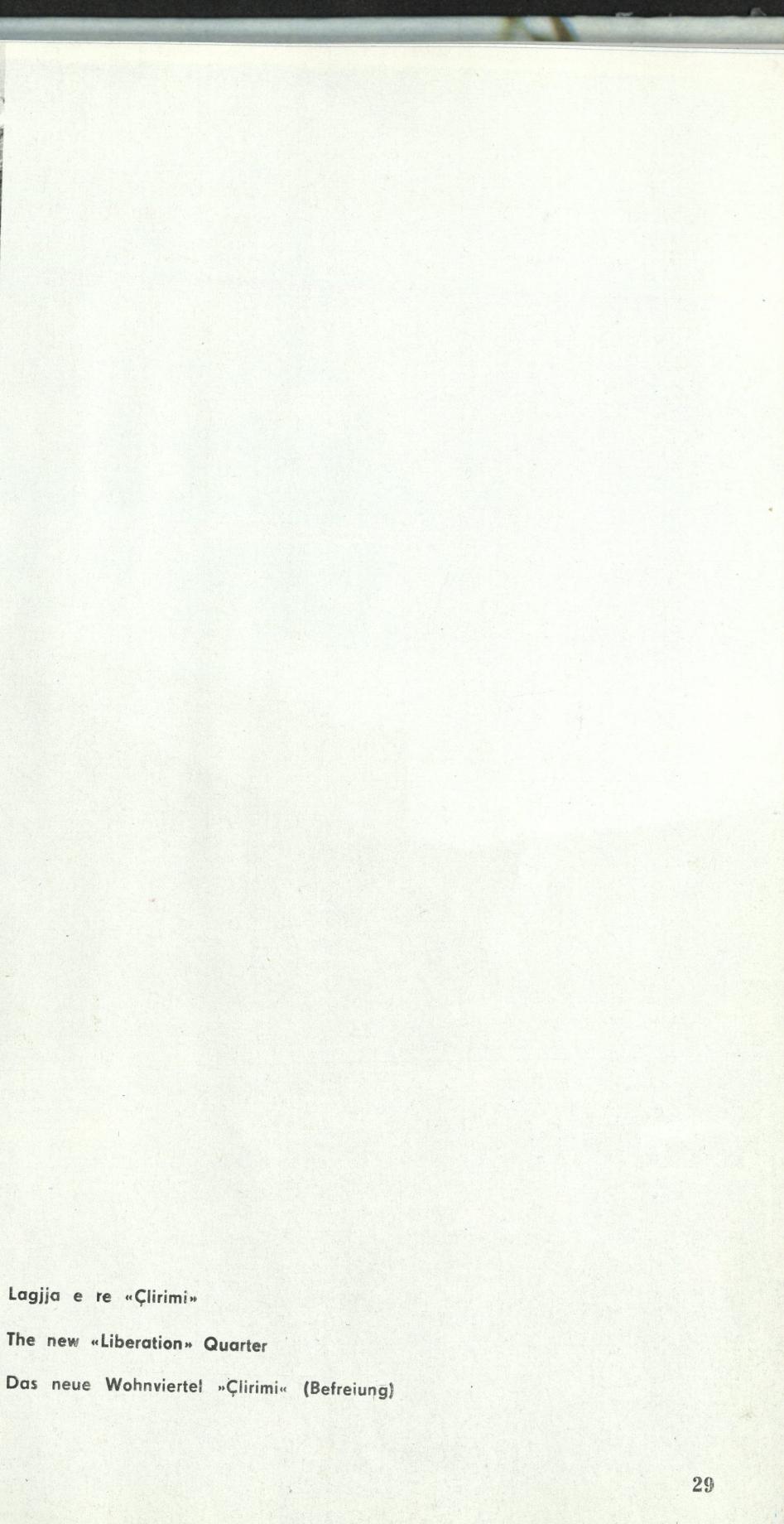
Blick auf die Stadt vom Gorica-Hügel aus

Pika turistike brenda kalasë, ndërtuar më 1981

Cafe-restaurant inside the castle, built in 1981

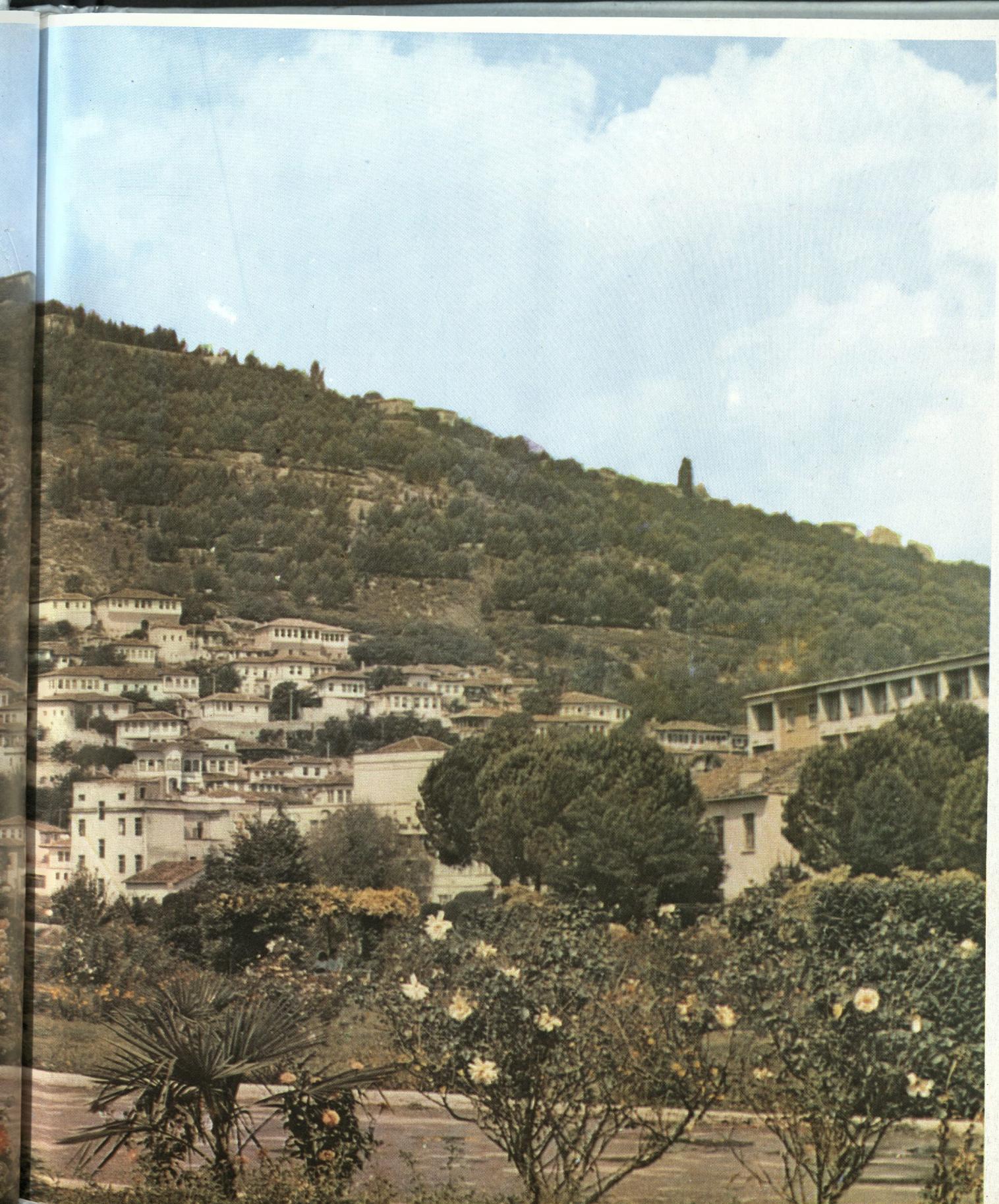
Blick auf die Burg vom Gorica-Hügel aus, in der Mitte das Touristen-Zentrum innerhalb der Burg (1981)

Lagja e re «Çlirimi»

The new «Liberation» Quarter

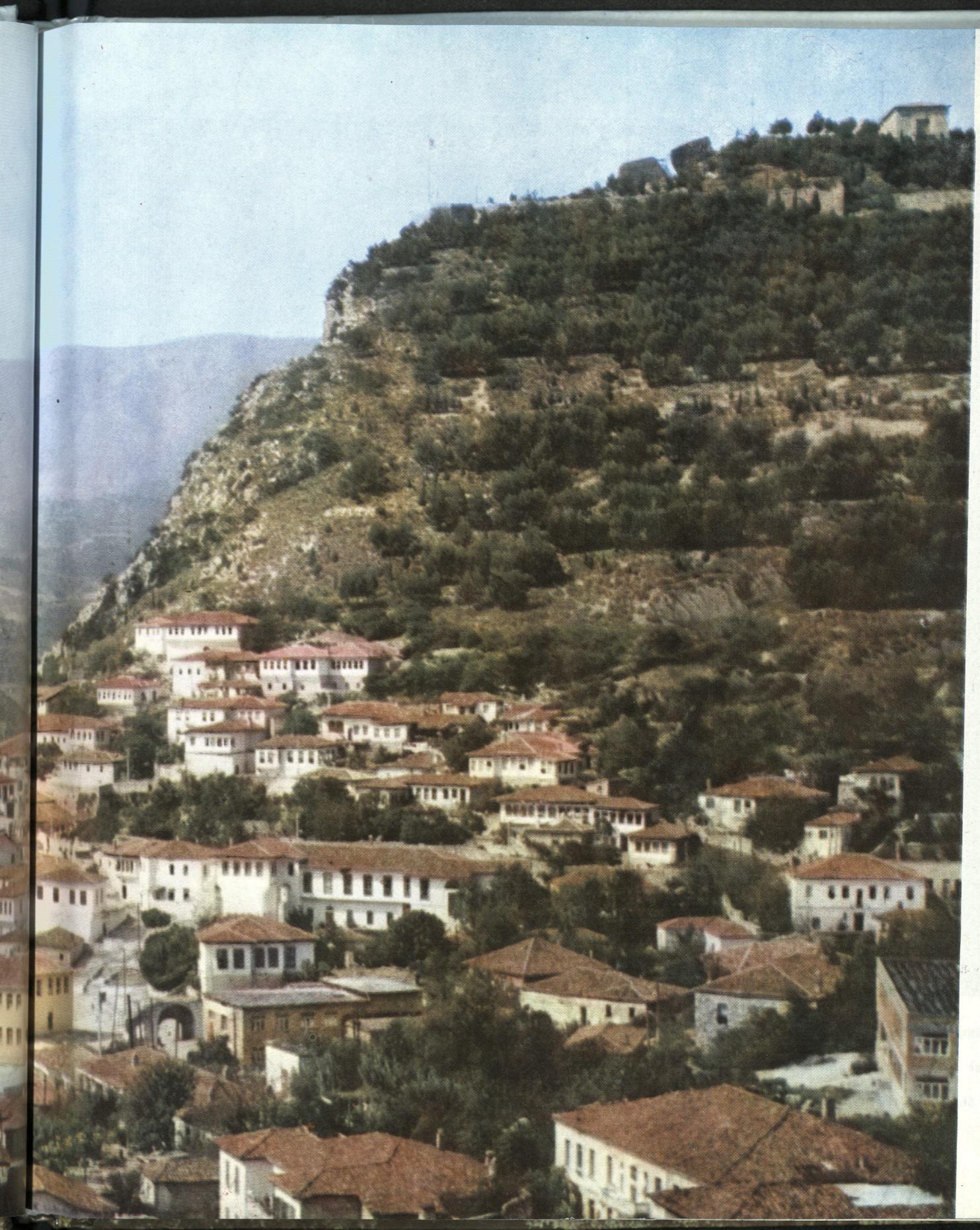
Das neue Wohnviertel «Çlirimi» (Befreiung)

Kalaja dhe Lagjja Mangalem

Die Burg und das Mangalem-Viertel von Südosten

The Castle and the Mangalem Quarter

Pamje e pjesshme e qytetit dhe
gryka ku kalon Osumi

View of the city and the gorge
through which the Osum River
passes

Teilansicht der Stadt mit der
Osum-Schlucht

Pamje e përgjithshme e qytetit-muze dhe e lagjeve të reja

General view of the museum-city and of the new quarters

Blick über die Stadt und die neuen Wohnviertel

Qendra e qytetit

The city centre

Das heutige Stadtzentrum

Lagjja Goricë dhe Lagjja Mangalem

Gorica and Mangalem quarters

Die Wohnviertel Gorica und Mangalem

Pamja e pjesës lindore të qytetit

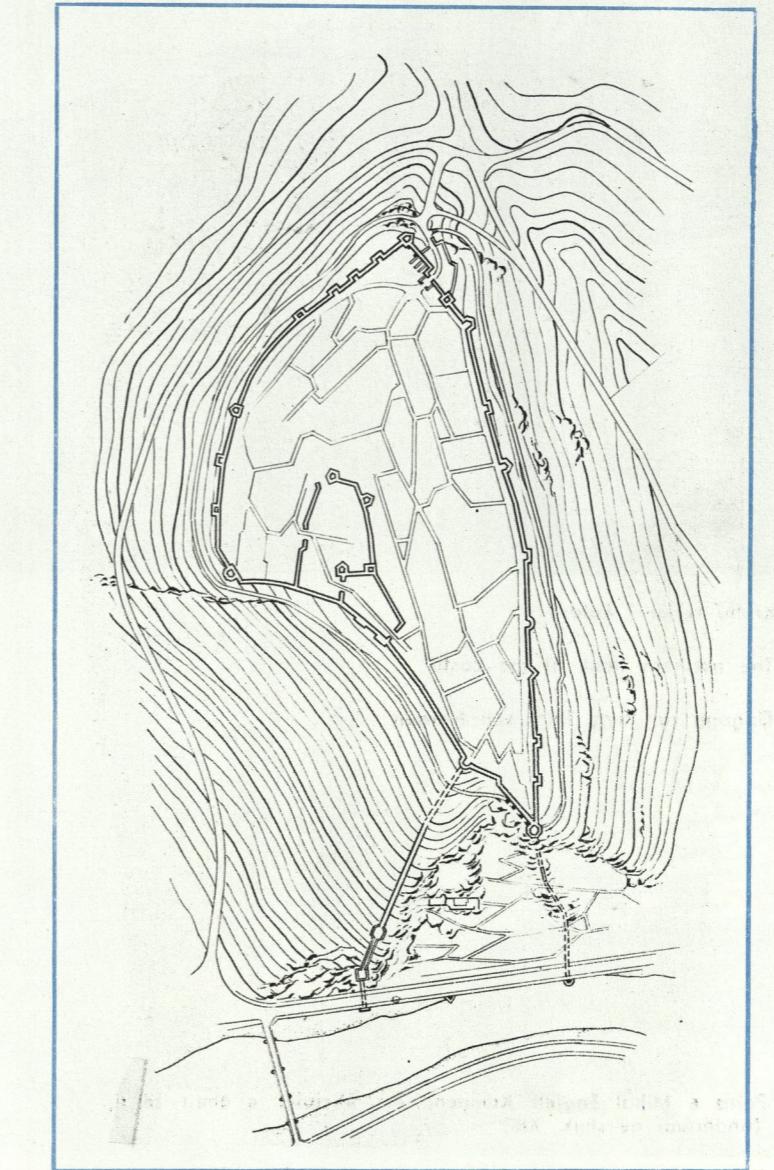
View of the eastern part of the city

Blick auf den östlichen Teil der Stadt

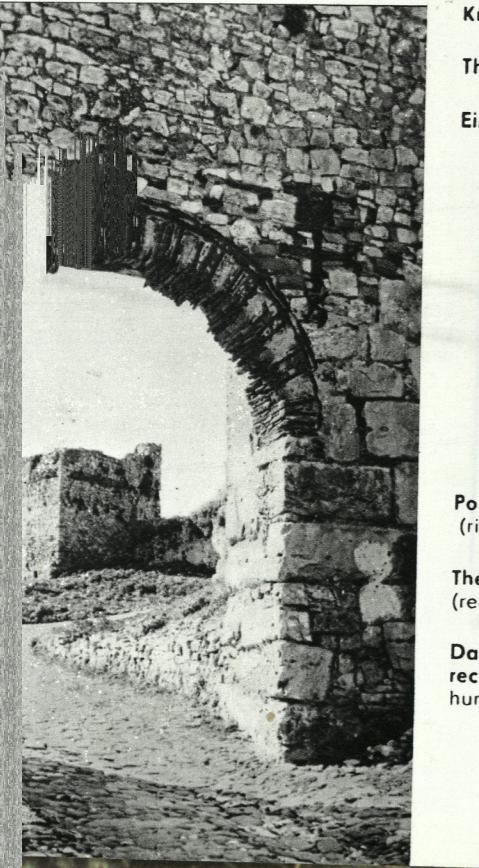
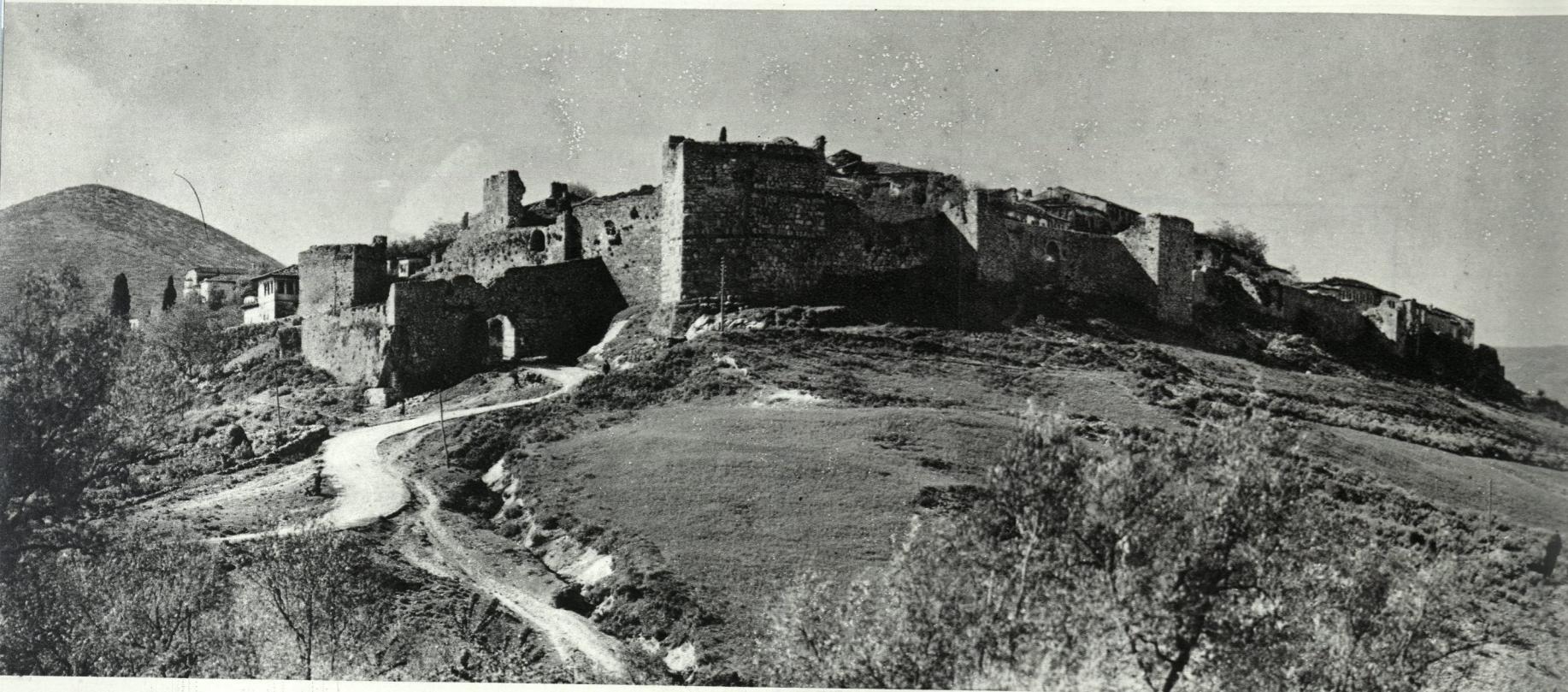

KALAJA
THE CASTLE
DIE BURG

Planimetria e kalasë
Kastellplan mit dem Gelände um das Kastell herum gezeichnet
Plan of the castle
Plan der Burg

Krahu verior i kalasë

The northern flank of the castle

Eingang zur Burg, Blick von Norden

Porta e Mihal Engjëlli Komnenit me inicialet e emrit të tij.
(rindërtuar në shek. XIII)

The gate of Mihal Engjëlli Komneni with his initials on it,
(reconstructed in the 13th century).

Das Tor von Mihal Engjëlli Komneni mit dessen Namensinitialen
rechts oberhalb des Bogens (Wiederaufgebaut im 13. Jahrhundert)

Oborri i fortifikuar

The fortified courtyard

Der befestigte Vorhof

Kulla e hyrjes kryesore të kalasë

The tower of the main gate of the castle

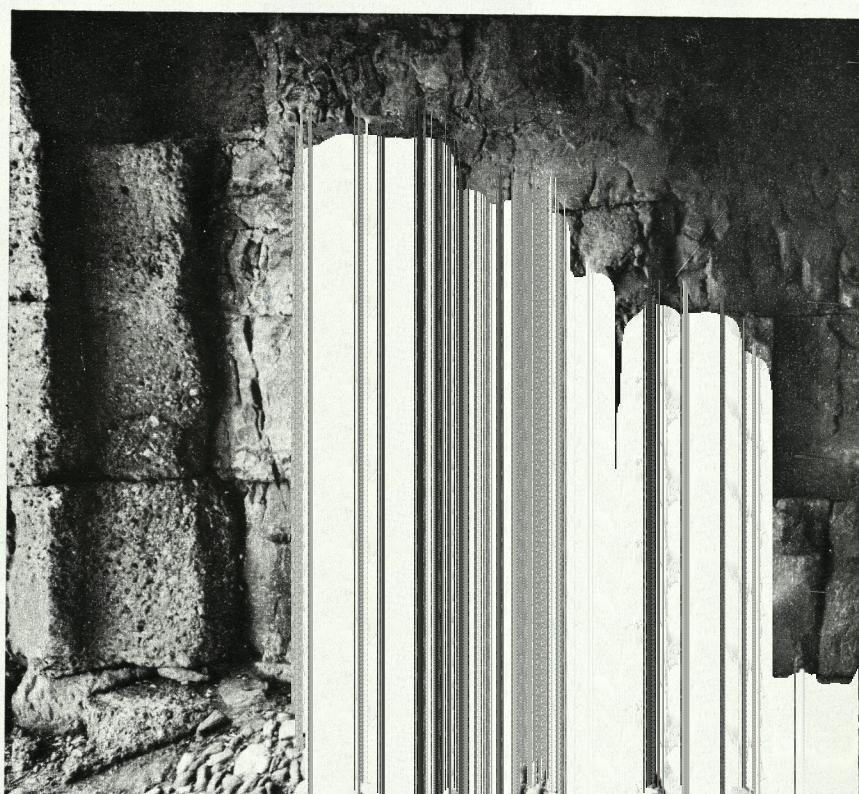
Der Turm über dem Haupttor der Burg

Koridori i kullës

Corridor of the tower

Durchfahrt des Haupttors

Trakte muri ilir në koridor

Illyrian wall sections in the corridor

Illyrisches Gemäuer in der Haupttor-Durchfahrt

Trakt muri dhe kulla e shek. XIX

Wall section and a tower of the 19th century

Teil der Burgmauer und ein Turm aus dem 19. Jahrhundert

Fortesa dhe mbeturinat e xhamisë së vjetër në kala.

The fortress and the remains of the old mosque inside the castle

Befestigungen und die Ruinen der alten Burgmoschee

Hyrja e kështjellës në krahun jugor e rindërtuar nga Mihal Engjëll Komneni shek. XIII. Pas restaurimit (lart) dhe para restaurimit (poshtë).

The southern gate of the castle reconstructed in the 13th century by Mihal Engjëll Komneni. After restoration (above) and before restoration (below).

Zugang zur Burg von Süden, wiederhergestellt von Mihal Engjëll Komneni im 13. Jahrhundert. Nach (oben) und vor der Restaurierung (unten)

48

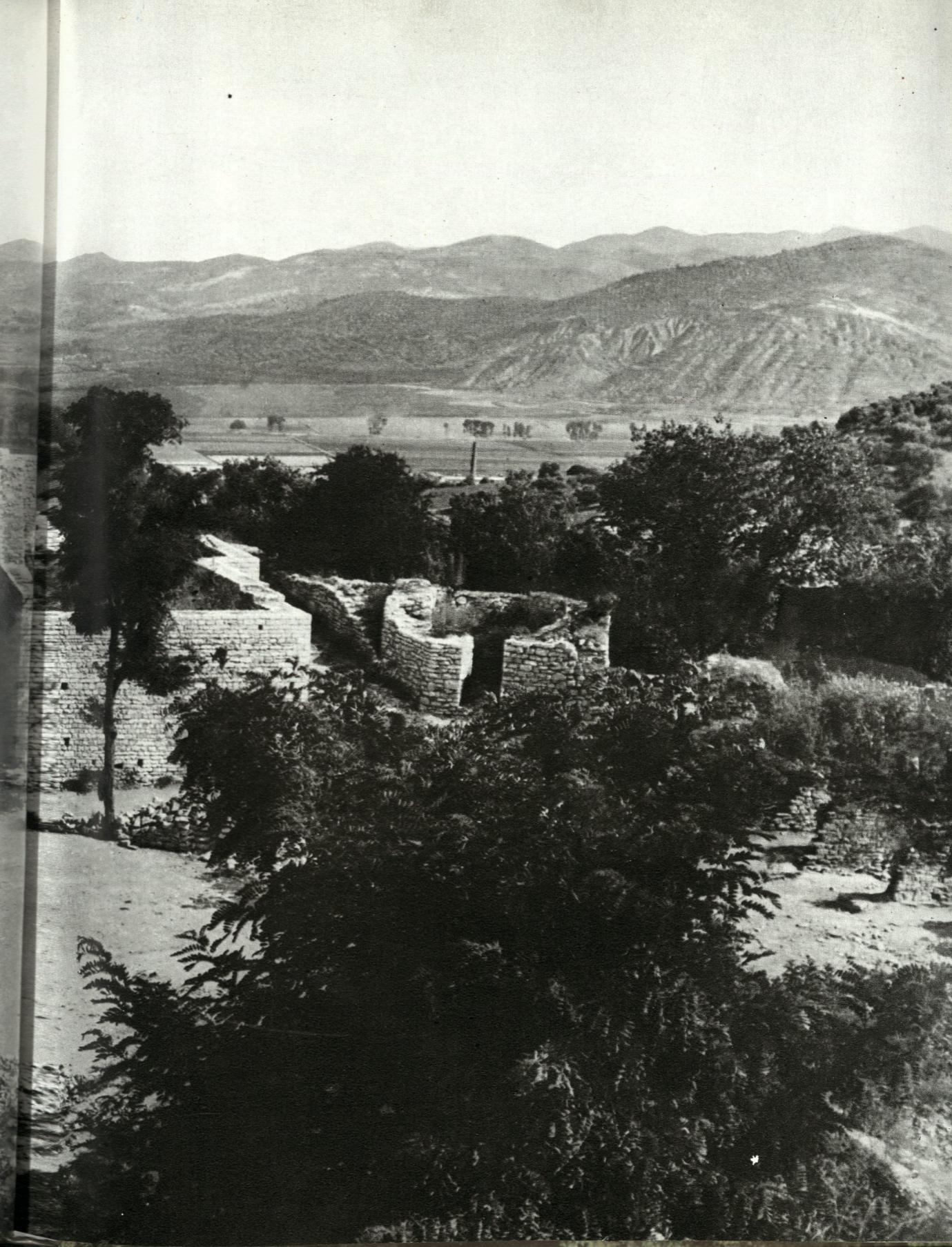
49

Kullë e periudhës bizantine në muret mbrojtëse shek. XI

Tower of the Byzantine period on the defensive walls, 11th century.

Turm aus der byzantinischen Periode. Teil der Befestigungsanlagen aus dem 11. Jahrhundert

Fragment nga brendia e kështjellës dhe rrënojat e magazinave

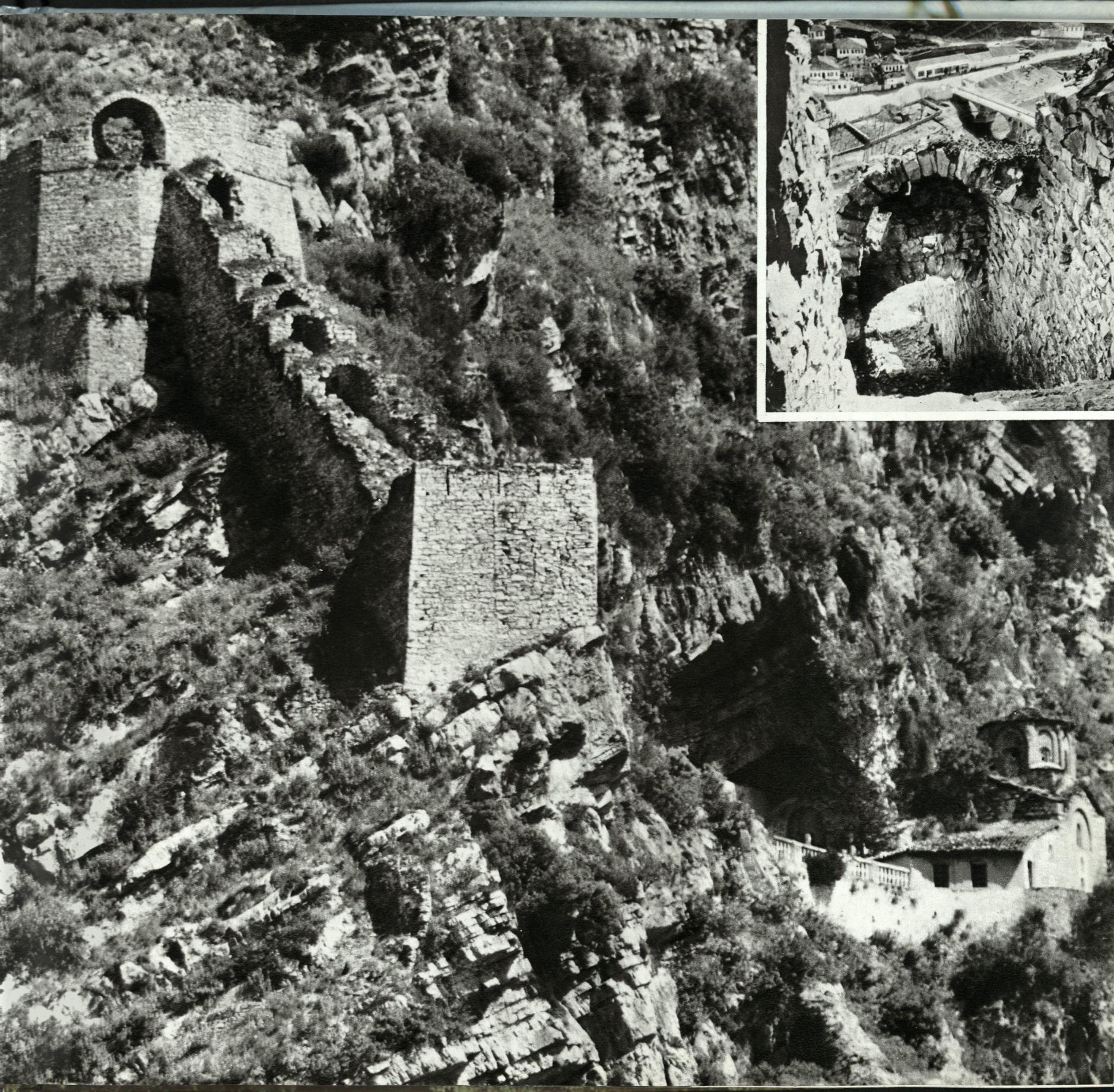
View of the interior of the castle and of the remains of store-rooms

Ruinen des Burginneren und der Lagerräume

Stere mesjetare dhe mure ilire, (gërmime të vitit 1973)

Mediaeval water storage cistern and Illyrian walls
(excavations of the year 1973)

Mittelalterliche Zisterne Illyrisches Mauerwerk
(Beide Fotos von Ausgrabungen aus dem Jahr 1973)

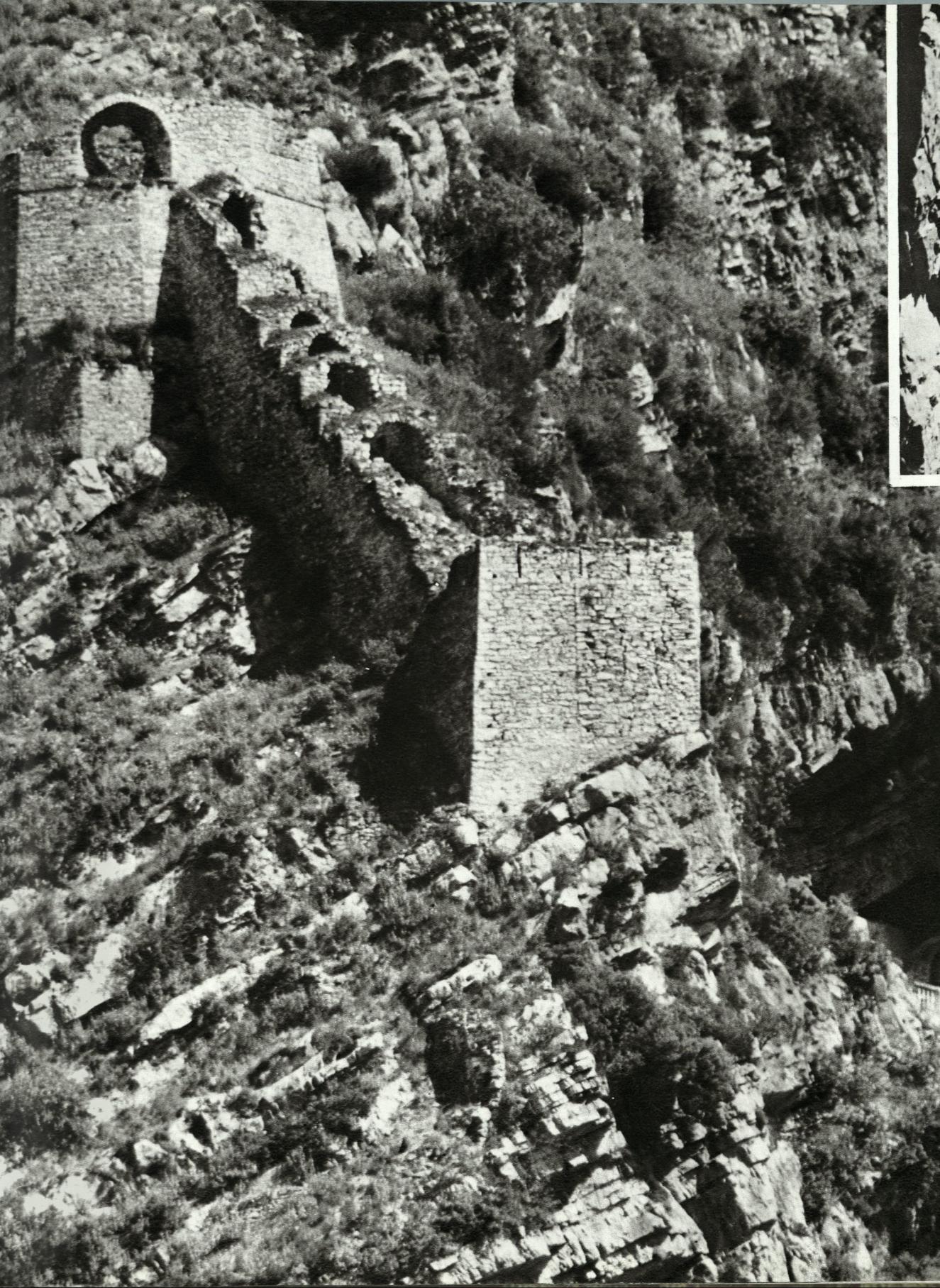
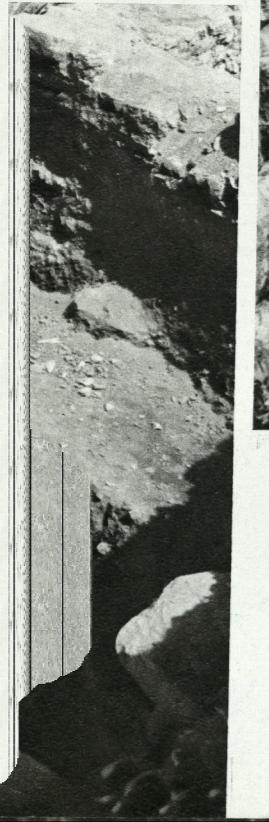
Galeria që lichte kalanë me lumin Osum dhe brendia e saj.
Gallery which linked the castle with the Osum River and its interior.
Die Galerie, die die Burg mit dem Osum verband, und die Galerie von innen

Stere mesjetare dhe mure ilire, (gërmime të vitit 1973)

Mediaeval water storage cistern and Illyrian walls
(excavations of the year 1973)

Mittelalterliche Zisterne Illyrisches Mauerwerk
(Beide Fotos von Ausgrabungen aus dem Jahr 1973)

Galeria që lidhte kalanë me lumin Osum dhe brendia e saj.

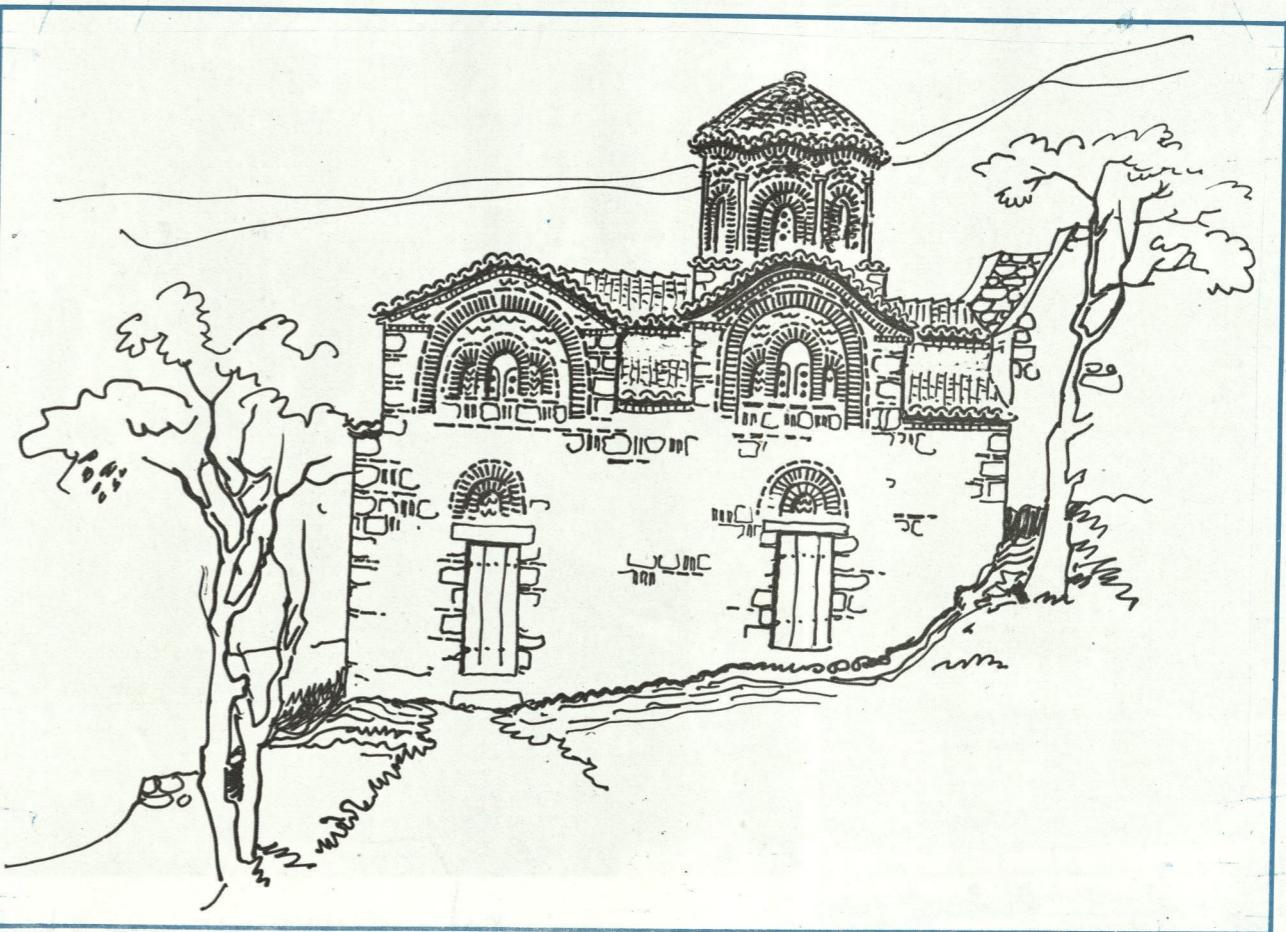
Gallery which linked the castle with the Osum River and its interior.

Die Galerie, die die Burg mit dem Osum verband, und die Galerie von innen

Krahu jugor i kalasë
Southern flank of the castle
Die Burg von Süden

MONUMENTE KULTI
RELIGIOUS MONUMENTS
KULTISCHE BAUDENKMALER

... mit einem kleinen Kirchenbau auf
... einer kleinen Anhöhe (Höhe ca. 100m) auf
... einer kleinen Anhöhe (Höhe ca. 100m) auf

Kisha e shën-Mëhillit jashtë mureve të kalasë

The St. Michael's Church outside the castle.

St. Michaelskirche (Shën Mëhilli) ausserhalb der Burgmauern

Kisha e shën Todrit, shek. XI-XII, para restaurimit

The St. Theodore's Church (11th-12th century) before restoration

Kirche St. Theodor (Shën Todri), 11.-12. Jahrhundert vor der Restaurierung

Absida e kishës ndërtuar me elemente arkitektonike paleokristiane të shek. VI

The apse of this church built with Paleochristian architectural elements of the 6th century

Das Apsis-Fenster der Kirche, mit frühchristlichen architektonischen Elementen aus dem 6. Jahrhundert

Ikonë e kishës së shën Todrit punuar nga Onufri, shek.XVI

Icon of St. Theodore's church by Onufri, 16th century

Ikone von Onufri aus dem 16. Jahrhundert Kirche St. Theodor (Shën Todri)

Tjetër ikonë e Onufrit në kishën e shën Todrit

Another icon by Onufri in the same church

Eine weitere Ikone von Onufri aus der Shën-Todri-Kirche

Dera e ikonostasit së kishës së Ungjillizimit në kala punuar nga Onufri
(sot ndodhet në Muzeun e Artit Mesjetar në Korçë)

The door of the iconostasis of the Church of Evangelism inside the castle painted by Onufri (kept in the Museum of Medieval Art in Korça)

Tür der Ikonostase aus der Evangelienkirche auf der Burg, gemalt von Onufri (heute im Museum für Mittelalterliche Kunst in Korça)

Skenë nga dera

Fragment of the door

Detail von der Tür der Ikonostase aus der Evangelienkirche

Kisha e shën-Mëri Vllahernës brenda kalasë. shek. XIII-XIV

The church of St. Mary of Vlacherna inside the castle, 13th-14th century

Die Kirche der Heiligen Maria von Vlaherna (13.-14. Jahrhundert)

Afresk i Nikollës, djalit të Onufrit në kishën e shën Mërisë Vlahernës (1578)

Fresco by Nikolla, the son of Onufri, in the Church of St. Mary of Vlacherna (1578)

Fresko von Nikolla, dem Sohn Onufris, in der Kirche der Heiligen Maria von Vlacherna (1578)

Afresk i Nikollës

Fresco by Nikolla

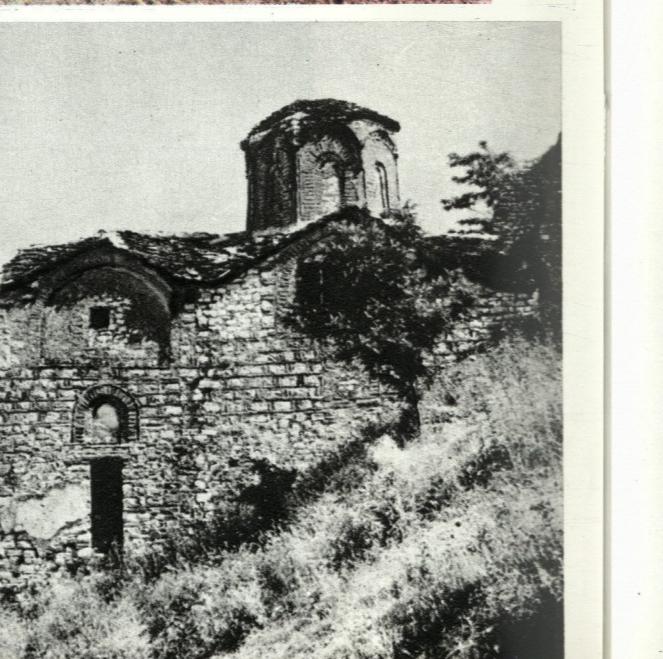
Fresko von Nikolla

Kisha e shën-Triadhës në kala. (shek. XIII-XIV) pas restaurimit (lart) para restaurimit (poshtë)

The St. Trinity Church inside the castle (13th-14th century) after restoration
(above) and before restoration (below)

Die Dreifaltigkeitskirche (Shën Triadha) auf der Burg (13.-14. Jahrhundert) nach
der Restauration (oben), vor der Restauration (unten)

Afresk në kishën e shën Triadhës, vepër e një piktori anonim

Fresco by an anonymous painter in the St. Trinity Church

Fresko in der Dreifaltigkeitskirche, anonym

Epitafi i Ballshit punuar nga
Gjergj Araniti më 1373

The pall of Ballsh woven by
Gjergj Araniti in 1373

Das Epitaph von Ballsh, ge-
schaffen von Gjergj Araniti im
Jahre 1373

Minarja e xhamisë së vjetër në
kala, shek. XV

The minaret of the old mosque
inside the castle, 15th century

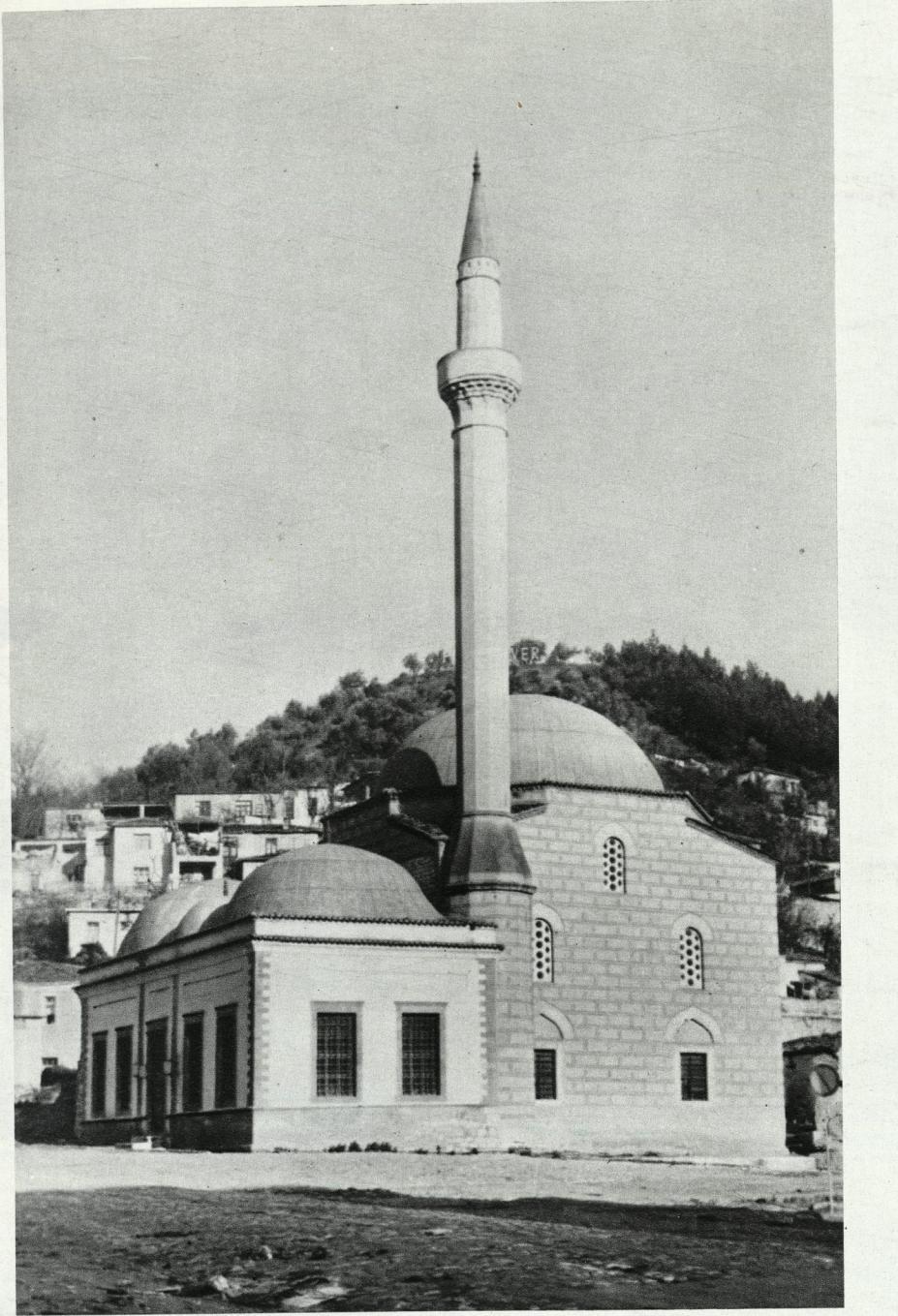
Das Minarett der alten Moschee
auf der Burg, 15. Jahrhundert

Xhamia Mbret, shek. XV

The King Mosque, 15th century

Die Königsmoschee, 15. Jahrhundert

Xhamia e Plumbit në qendër të qytetit, shek. XVI. Pas restaurimit

The Lead Mosque at the city centre, 16th century. After restoration

Die Bleimoschee (16. Jahrhundert) im Zentrum der Stadt nach der Restaurierung.

Xhamia e Beqarëve, shek. XVIII

The Bachelors' Mosque, 18th century

Die Moschee der Ledigen (18. Jahrhundert) im Mangalemviertel

Piktura murale në ballin jugor dhe lindor të xhamisë

Mural paintings on the southern and eastern sides of the mosque

Wandmalereien auf der südlichen (oben) und östlichen Außenwand der Moschee der Ledigen.

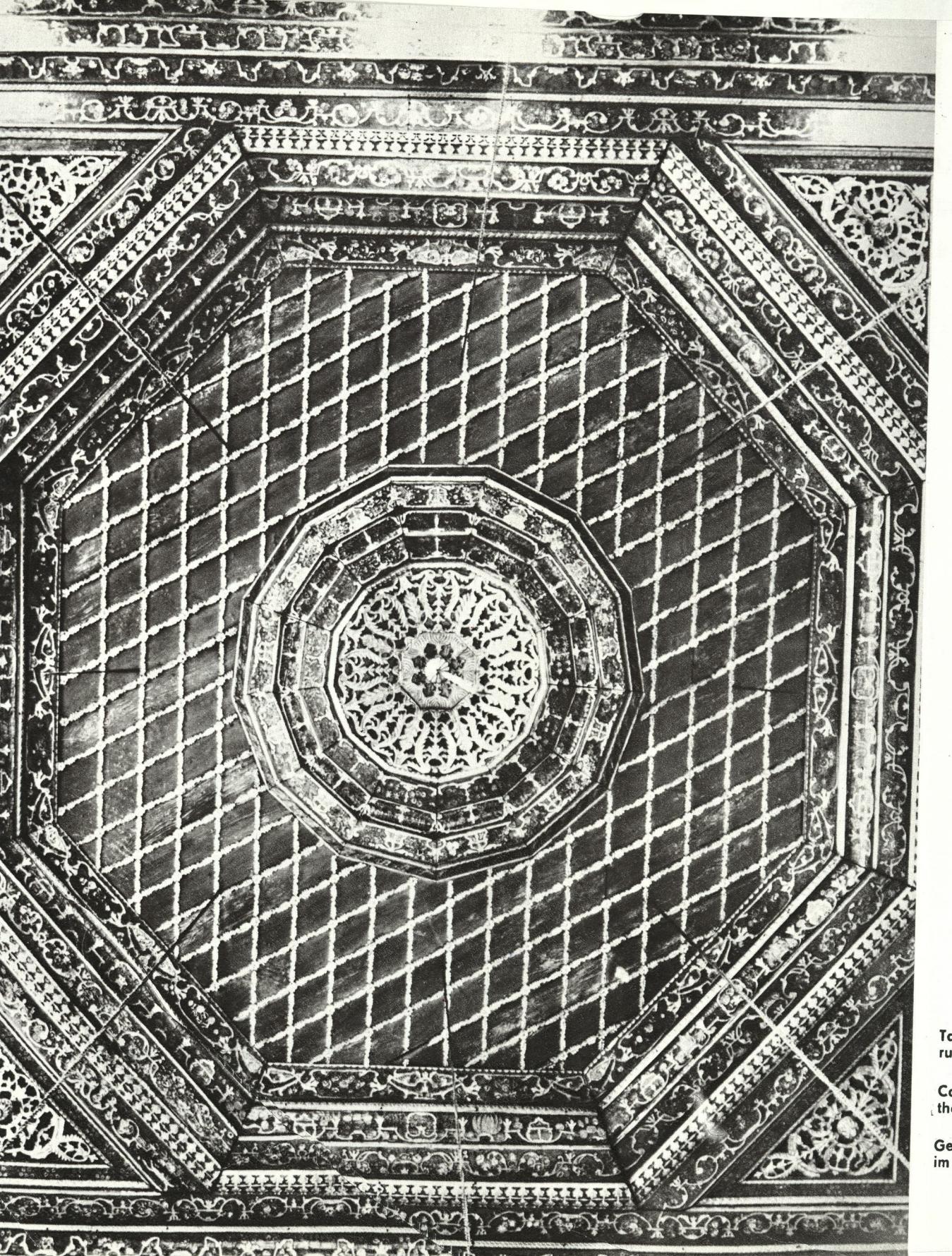

Teqeja e Helveteve, shek. XVIII

The tekke of the Helvetis, 18th century

Das Helveti-Derwisch-Kloster, 18. Jahrhundert

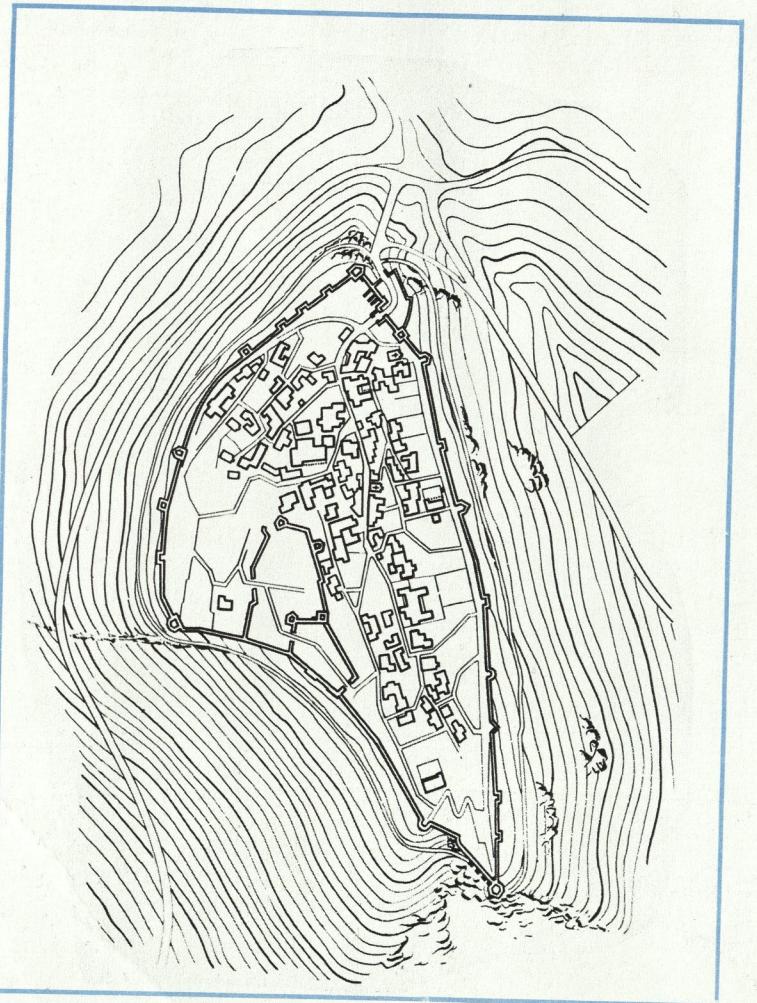

Tavan i gdhendur dhe i piktu
ruar në teqenë e Helveteve

Carved and painted ceiling in
the tekke of the Helvetis

Geschnitzte und bemalte Decke
im Helveti-Derwisch-Kloster

LAGJJA KALA,
THE «CASTLE» QUARTER
BURGVIERTEL

Planimetria e Lagjes Kala
Plan of the «Castle» Quarter
Plan des Burgviertels

Lagjja Kala e parë nga veriu

The "Castle" seen from the
Northern Quarter

Das Burgviertel von Norden

Ansamblë baneashash në hyrje të Lagjes Kala

Group of buildings at the entrance to the «Castle» Quarter

Häusergruppe am Eingang des Burgviertels

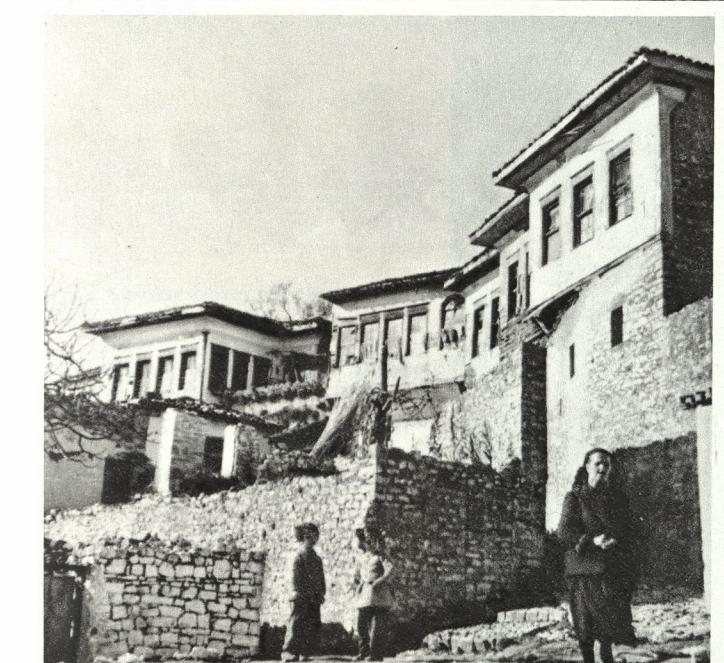

Udhë karakteristike në hyrje të kala-së

Characteristic street at the entrance
to the castle

Typische Strasse nahe des Eingangs
zum Burgviertel

Banesë me dhëmbëzime këndore (Gjysma e dytë e shek. XIX) (pas dhe para restaurimit)

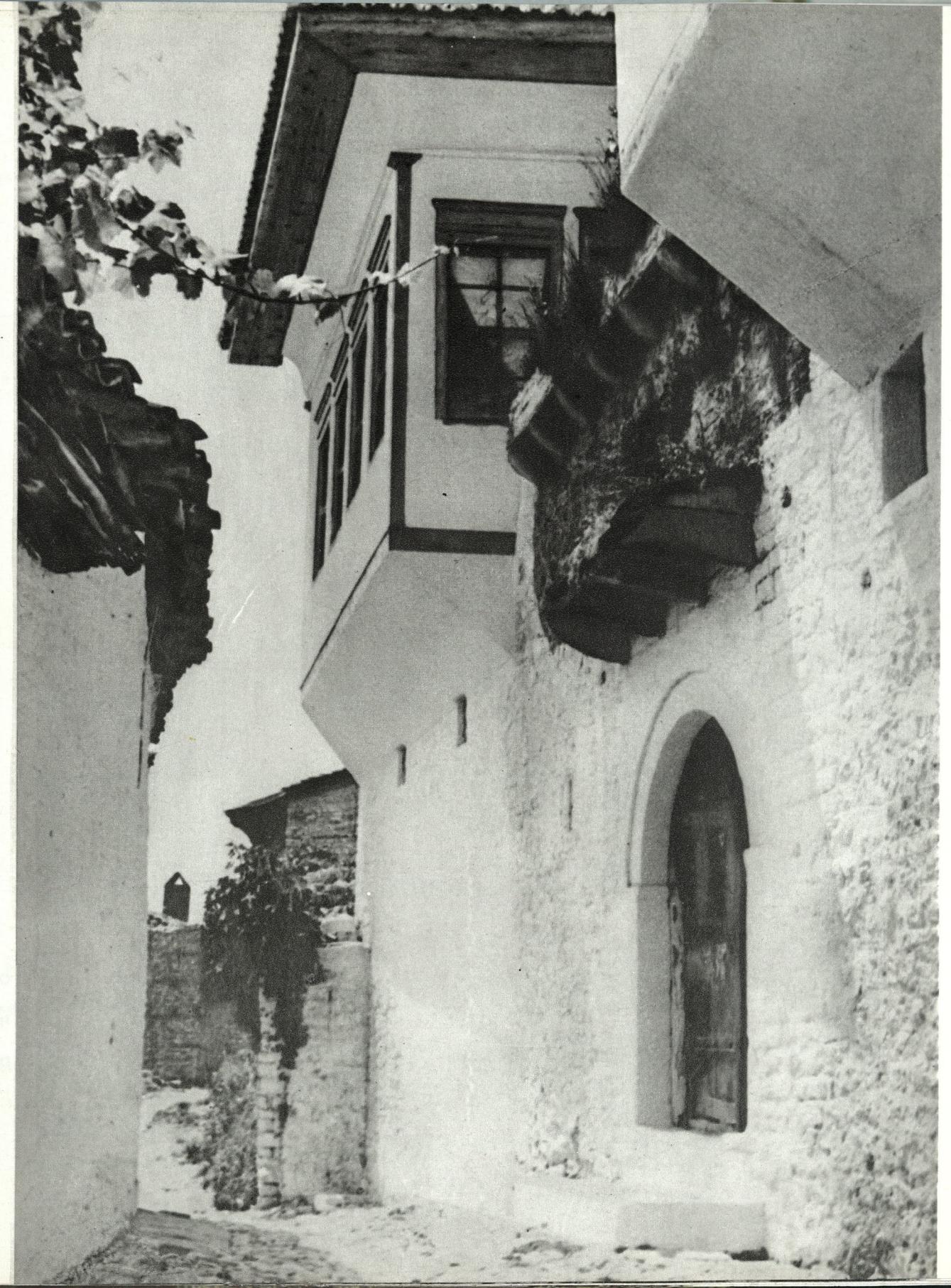
House with angular projections (second half of the 19th century) (before and after
restoration)

Gruppe typischer Häuser (zweite Hälfte des 19. Jahrhunderts; vor und nach der
Restaurierung)

Brendi banese

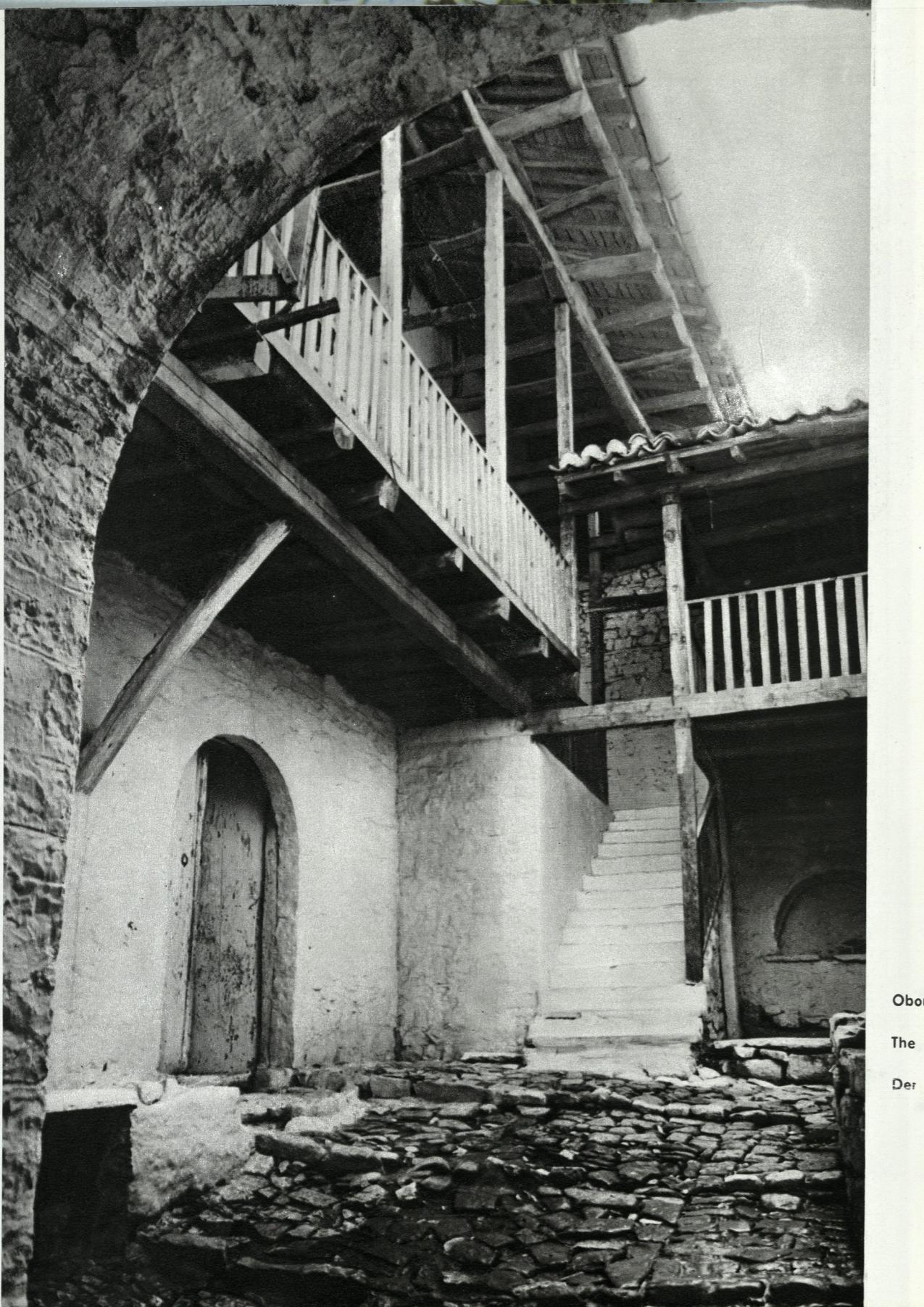
The interior of a house
Im inneren eines Hauses

Hyrje karakteristike nē oborr, nēn kamericie

Characteristic entrance to a courtyard
under a terrace with pot plants.

Charakteristischer Hofeingang unter
einem Altan

Oborri i një banese me çardak

The Courtyard of a house with open porch

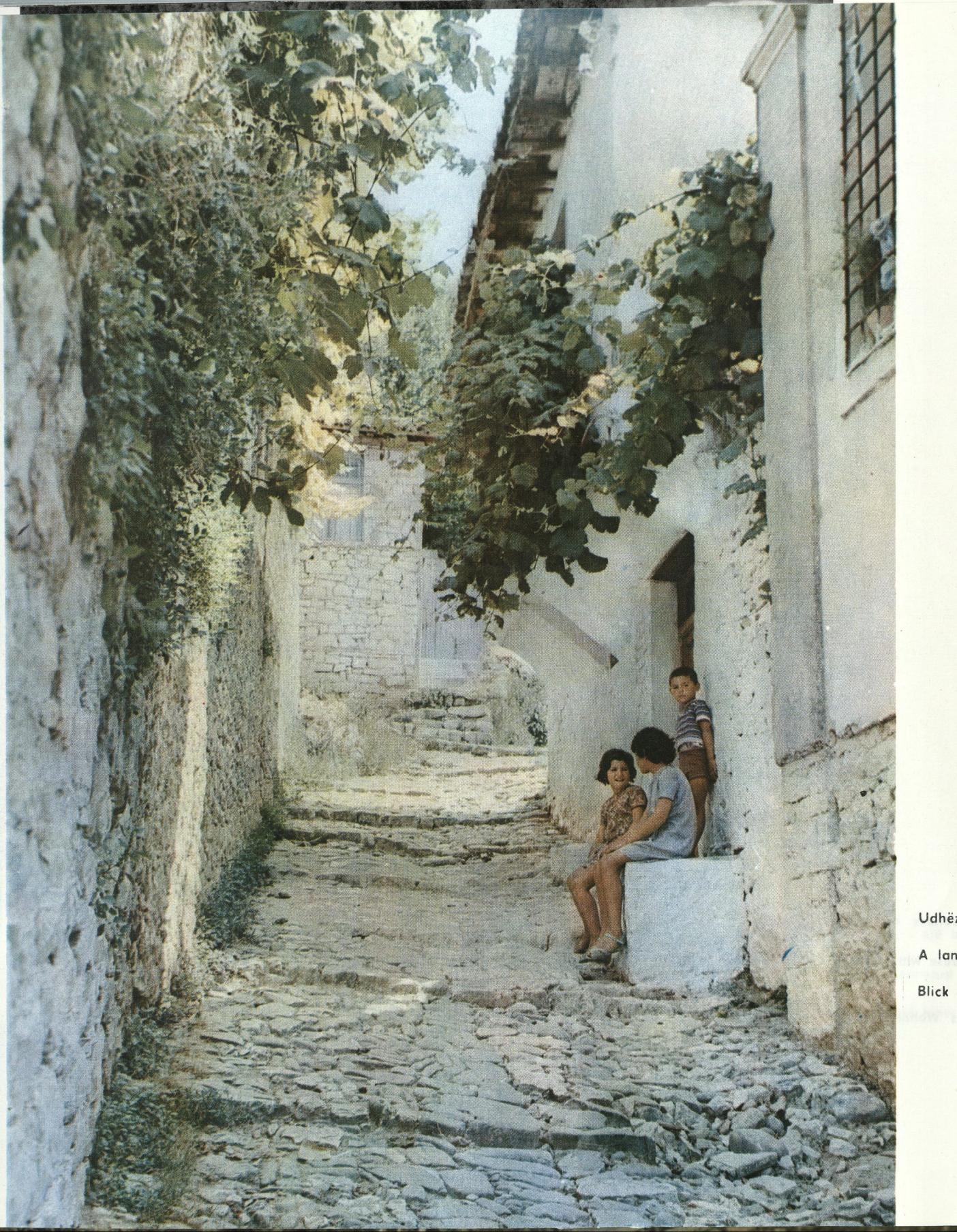
Der Hof eines Wohnhauses mit offener Galerie

Hyrje karakteristike e një banese me oborr

Characteristic entrance to a house with a court-yard

Charakteristisches Hoftor eines Wohnhauses

Udhëz që lidhet me rrugën kryesore

A lane leading to the street

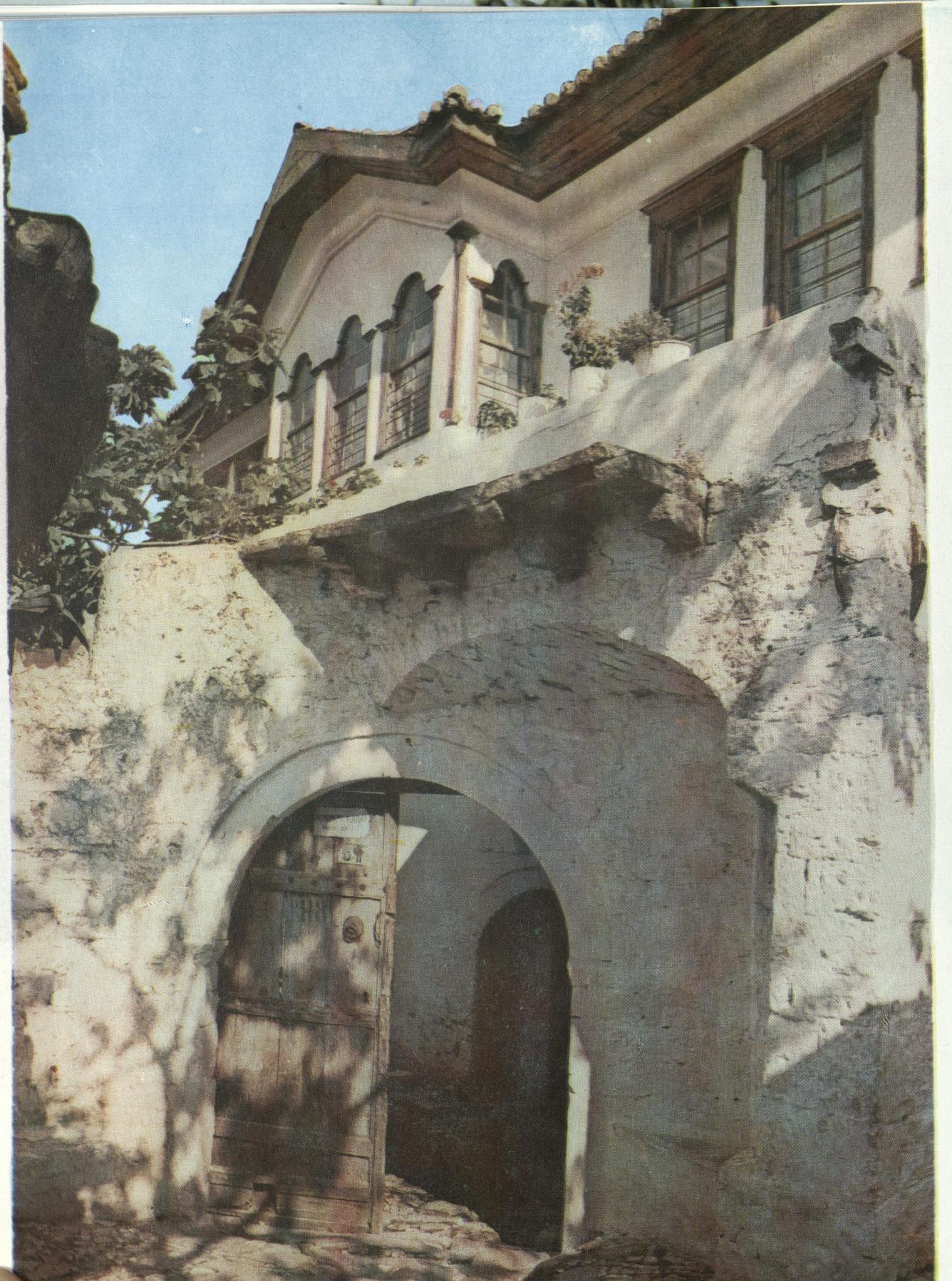
Blick in eine Seitengasse

Banesë e gjatë me qoshk të mbyllur, shek. XIX

A spread-out house with bay window, 19th Century

Breites Wohnhaus mit Erker, 19. Jahrhundert

Portë me sofat

A gateway flanked with stone seats.

Pforte mit Ruhebank aus Stein

Banesë perpendikulare me kamerie

Perpendicular house with a terrace

Erker- und galerieloses Wohnhaus mit Altan

Banesë e dalë me konsol të dyfishtë.
shek. XIX.

Simple house with double consoles, 19th
century

Aus der Häuserfront vortretendes Wohn-
haus mit doppelt vorrangenden Stock-
werken, 19. Jahrhundert

Portë e thjeshtë

Gate without seats

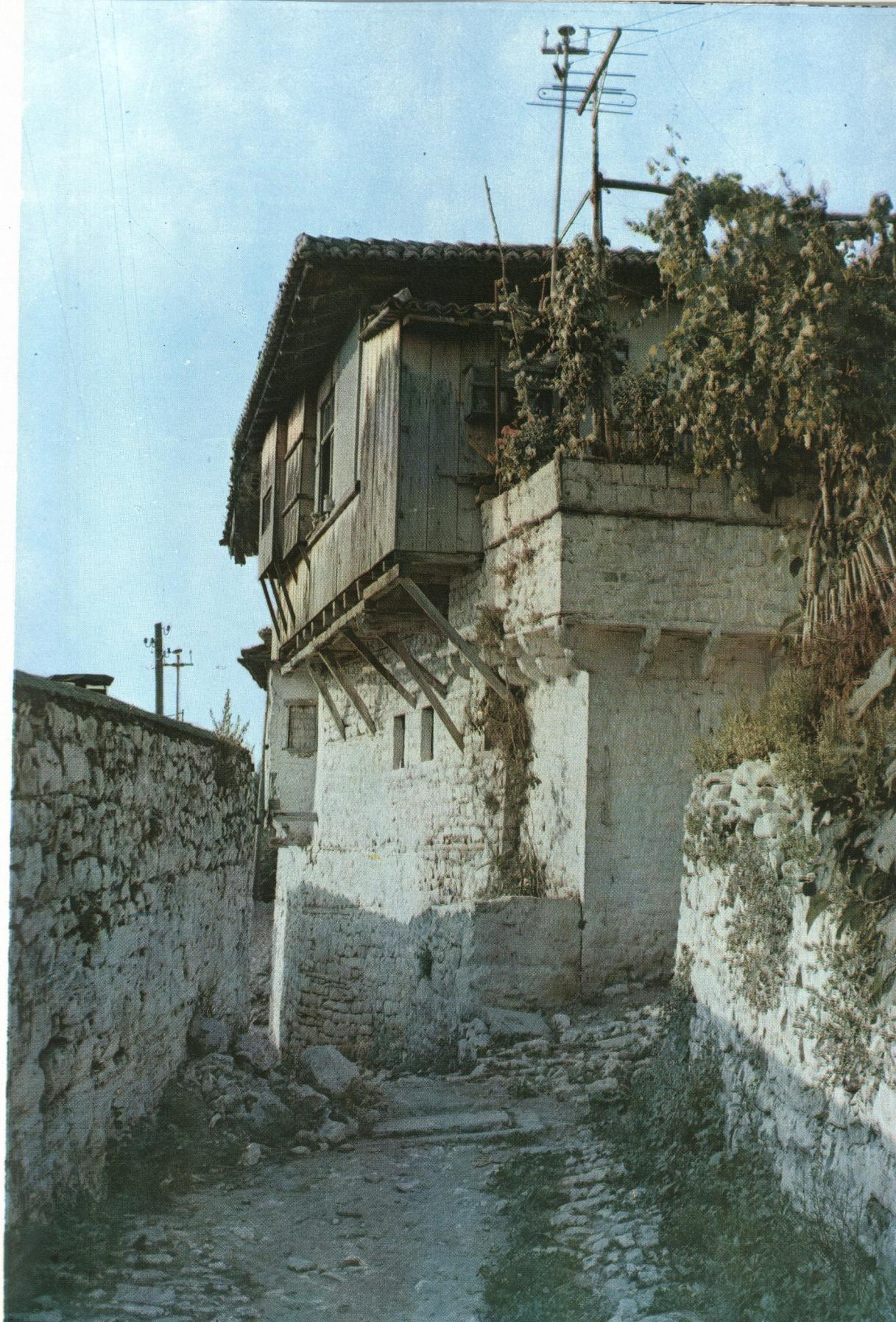
Ein schlichtes Tor

Banesë e gjatë pa theksim në mes, shek.XI

Long house with no central protrusion, 19th century

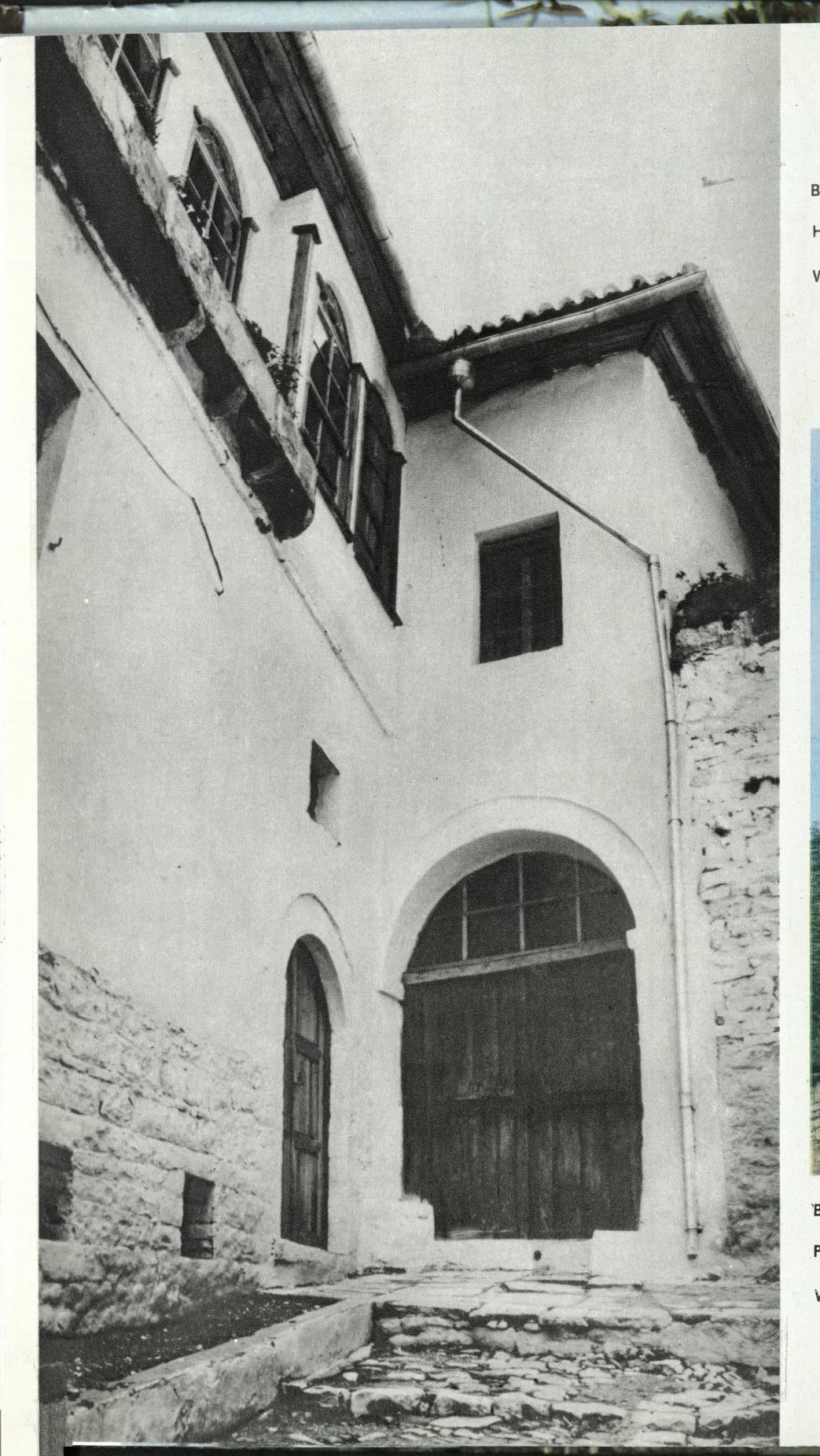
Wohnhaus ohne Galerie oder Erker, 19. Jahrhundert

Udhëz karakteristike

Characteristic lane

Typische Gasse

Banesë me kamerie

House with window boxes for flowers

Wohnhaus mit Altan

Banesë perpendikulare (pas restaurimit)

Perpendicular house (after restoration)

Wohnhaus ohne Galerie und Erker (nach der Restauration)

Udhëz karakteristike

Characteristic lane

Typische Gasse

Banesë me qoshk të mbyllur (pas dhe para restaurimit)

House with bay window (after and before restoration)

Wohnhaus mit Erker (nach und vor der Restauration)

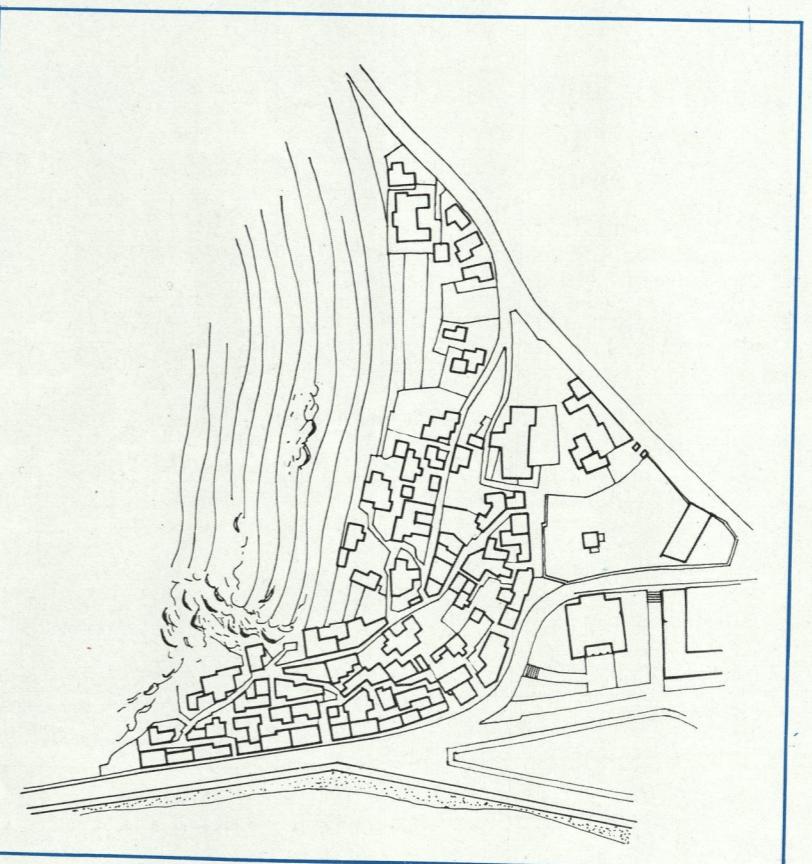

Banesë e zhvilluar me dy krahë

House with two wings

Wohnhaus mit Gaierie

LAGJIA MANGALEM
THE MANGALEM QUARTER
DAS WOHNVIERTEL MANGALEM

Planimetria e Lagje Mangalem

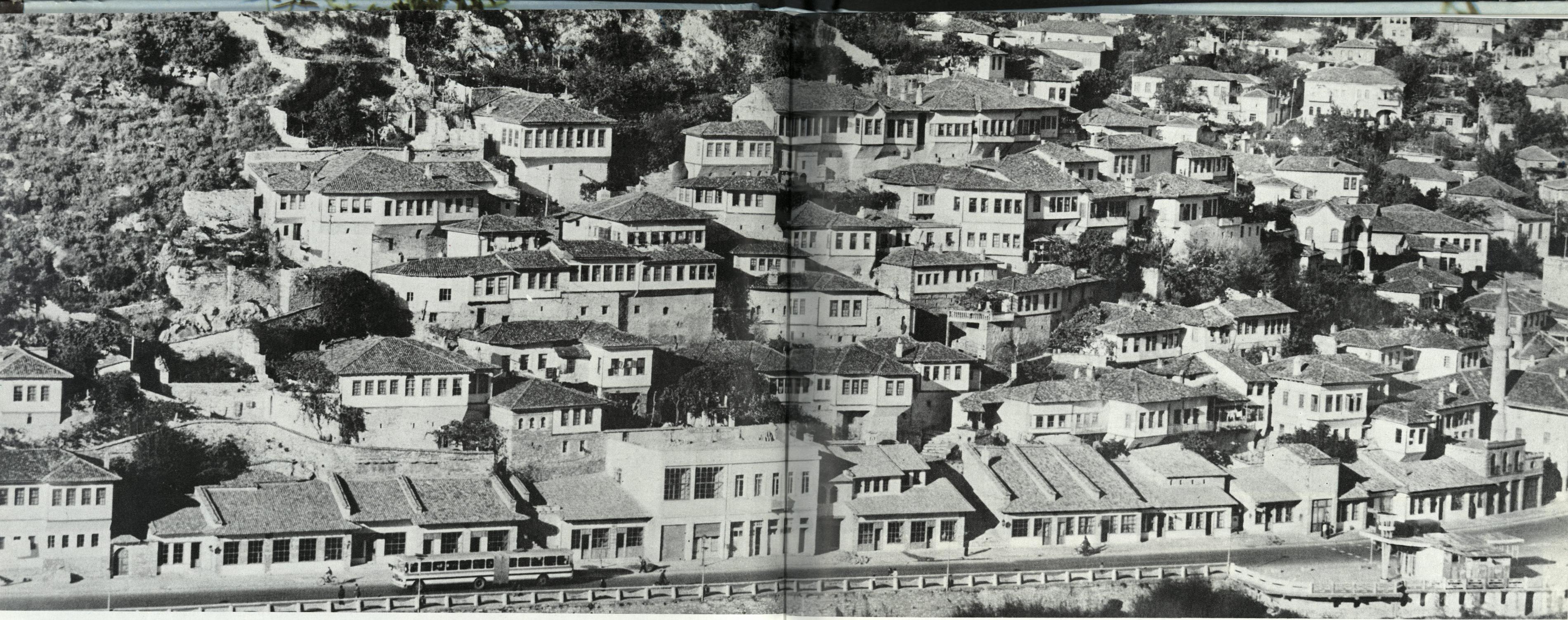
Plan of Mangalem Quarter

Plan des Wohnviertels Mangalem

Lagjja Mangalem, sot lagjja «13 Shtatori»

The Mangalem Quarter, today the «13 September» Quarter

Llogara Monastir, ne rreth e 12 shtatorit

104

The Monastery Quarter under the «12 September» Quarter

Die Wohnviertel Monastir unter «12. September» (12. September)

Pamje e qendrës së lagjes.

View of the centre of this quarter

Blick auf das Zentrum des Wohnviertels

105

Ansambël baneshash (para dhe pas restaurimit)

Group of buildings (before and after restoration)

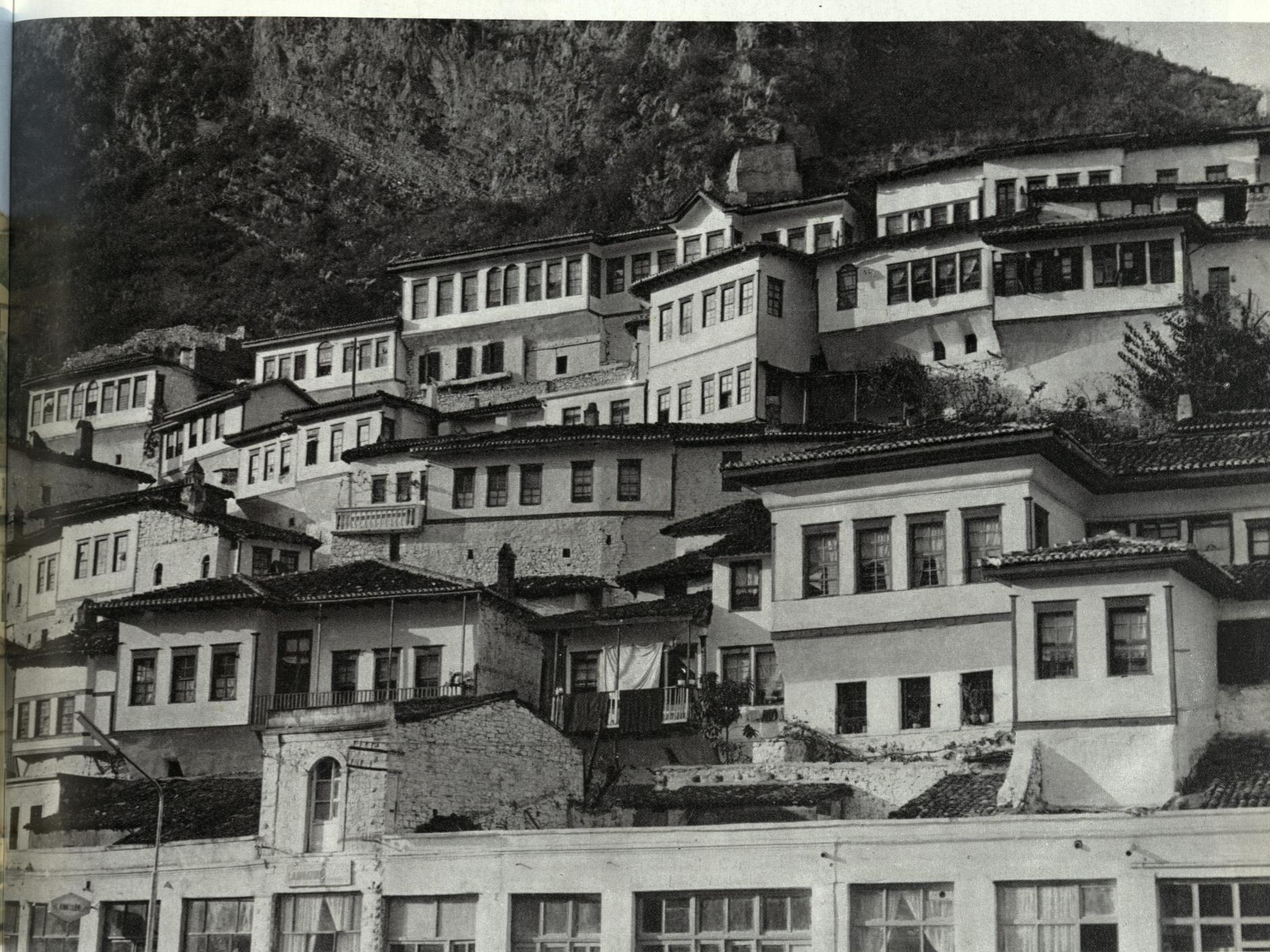
Eine Gruppe typischer Häuser (vor und nach der Restauration)

Pamje e pjesshme e lagjes Mangalem

View of the Mangalem Quarter

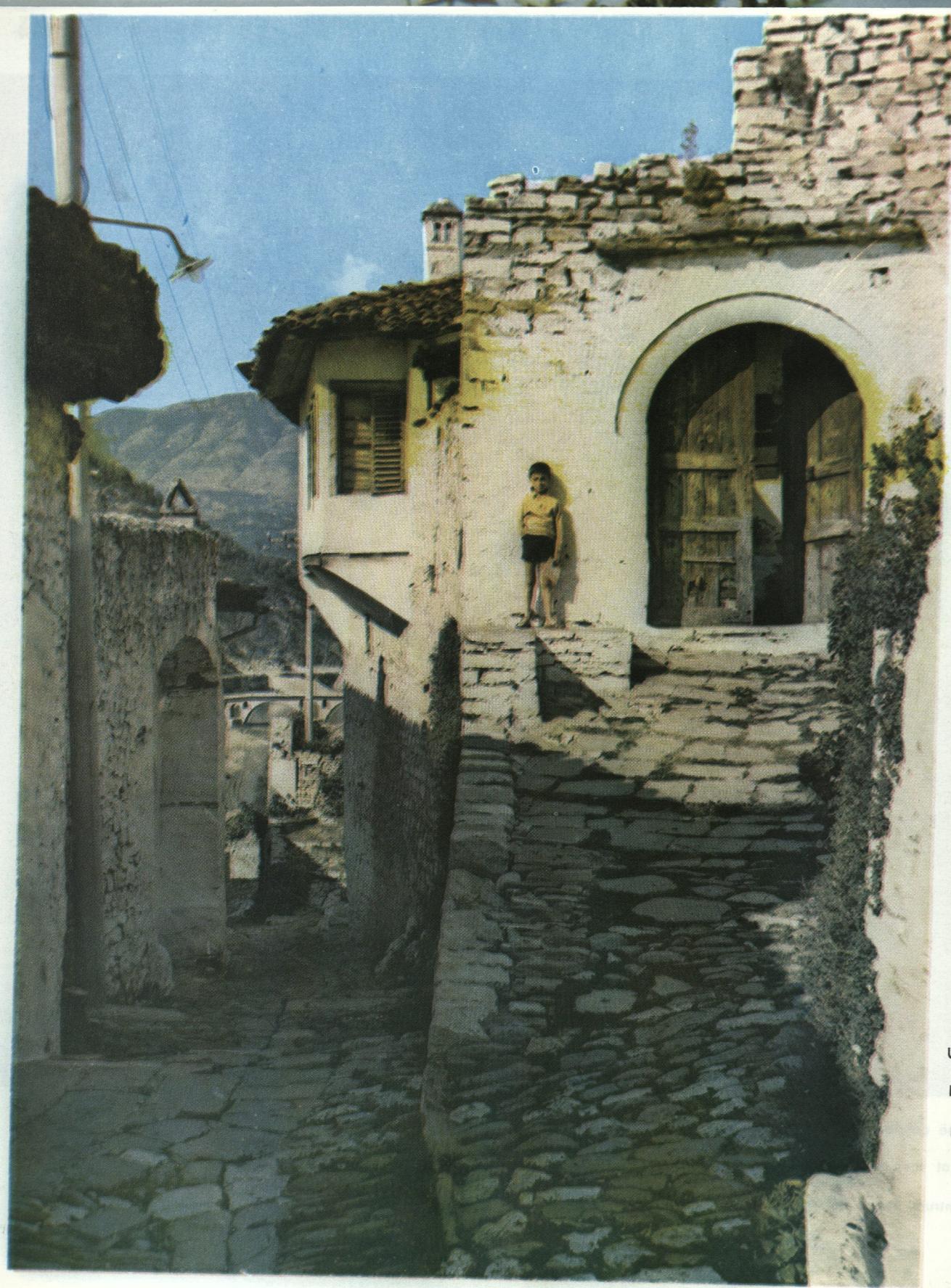
Teilansicht des Mangalemviertels mit der Ledigen-Mosches

Ansambël banesash në qendër të lagjes

Group of buildings at the centre of the quarter

Häusergruppe im Zentrum des Wohnviertels

Udhëz për në banesë

Lane leading to houses

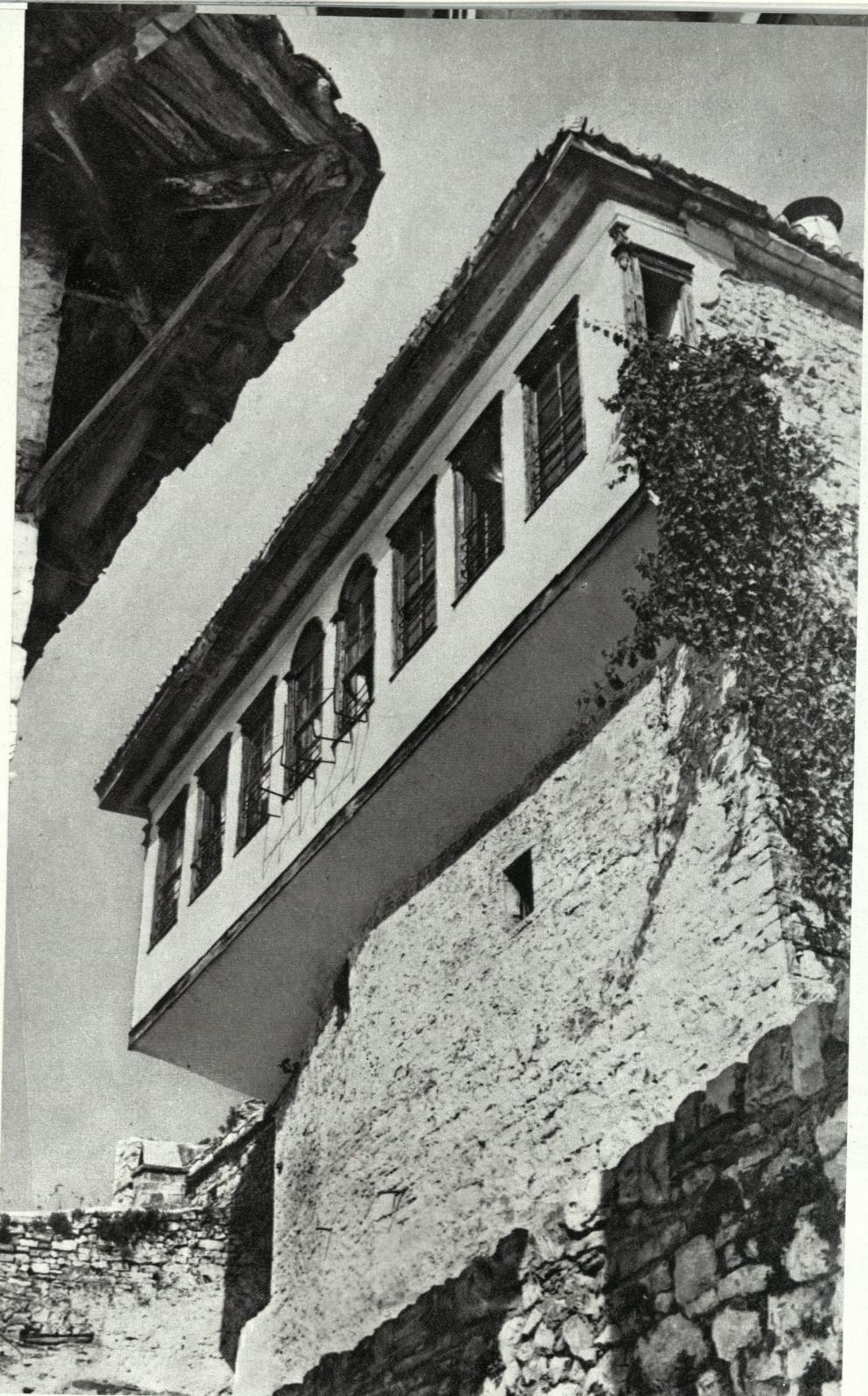
Rampe zu einem Hoftor

Grykë stere në një mjedis të banuar

The bucket is lowered to draw water from the cistern below the house

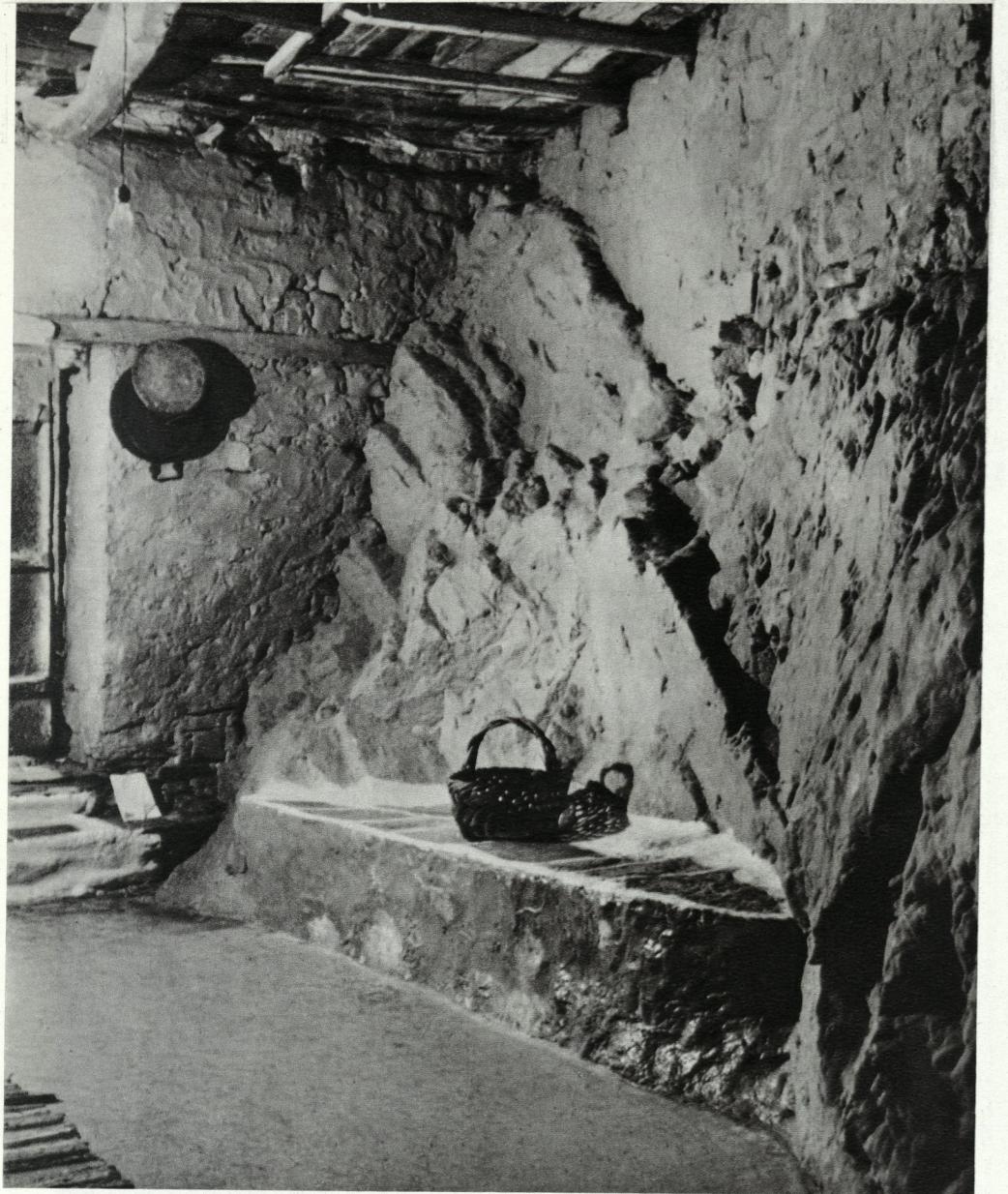
Zisterneöffnung innerhalb eines Hauses

Banesë e gjatë me dalje në formë konsoli.
shek. XIX

The upper storey protrudes along the whole length of this house, 19th century

Wohnhaus mit auf ganzer Breite vortretendem oberen Stockwerk (19. Jahrhundert)

Kati përdhes i banesës, i mbështetur në shkëmb

The ground floor of the house, built onto the rock

Das Erdgeschoss eines Hauses, in das eine Felswand einbezogen wurde.

Udhë karakteristike e shkallëzuar

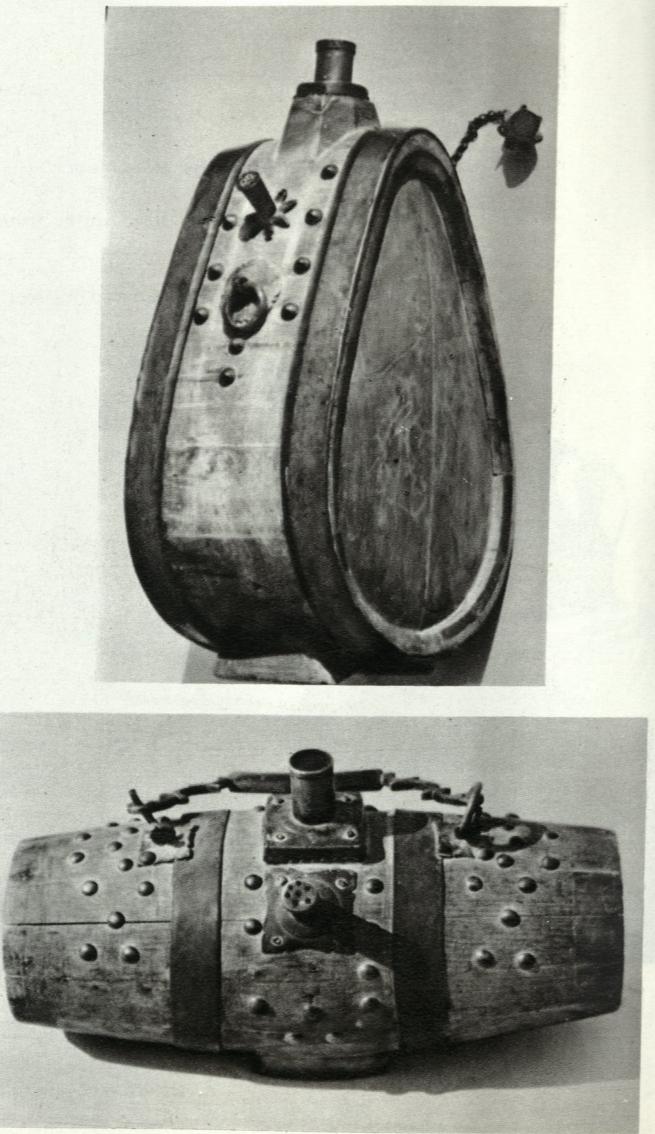
Characteristic lane with steps

Charakteristischer Treppengang

Rrugë kryesore e lagjes

Main street of the quarter

Hauptstrasse des Wohnviertels Mangalem

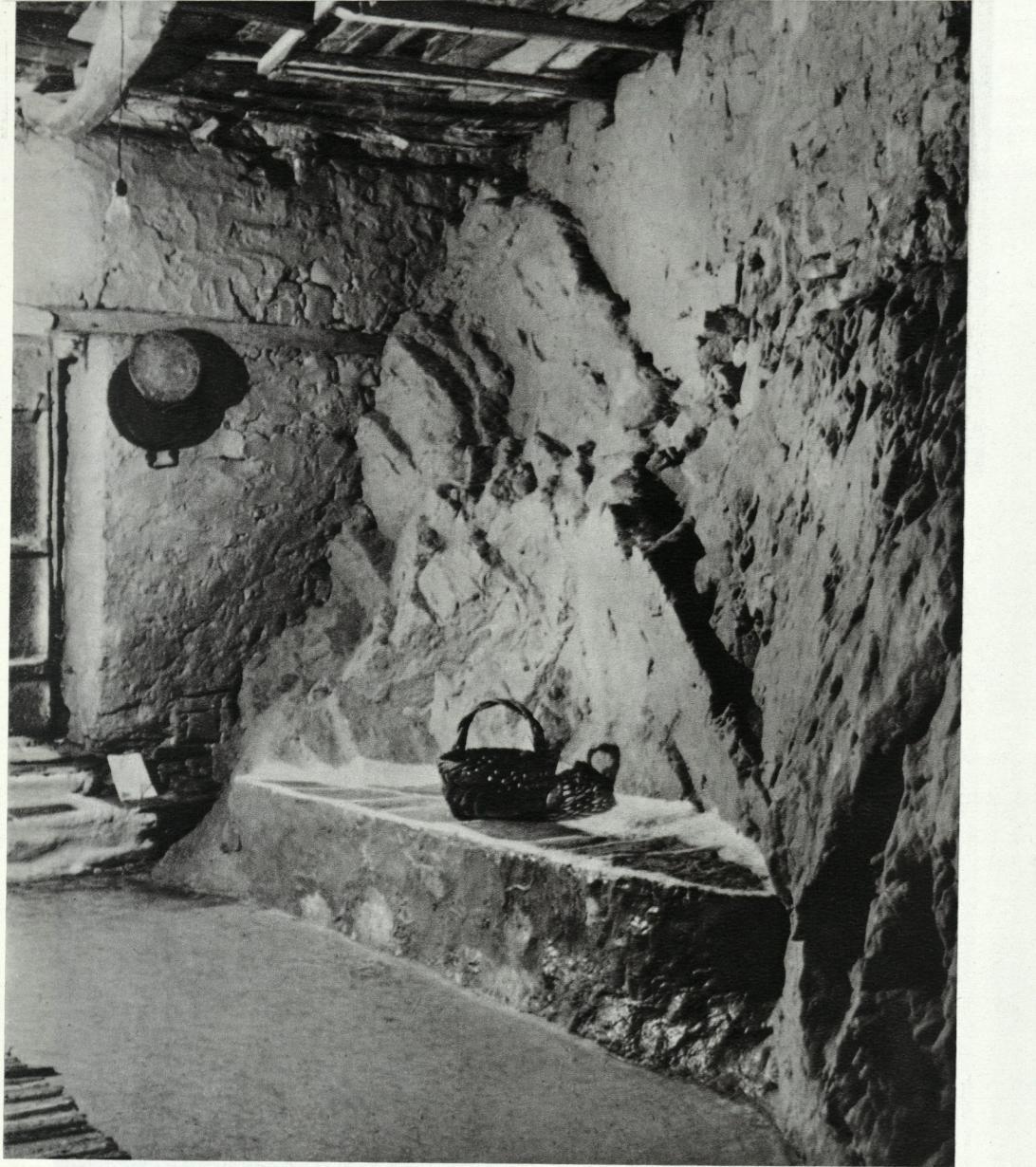

Enë druri për ujë

Wooden containers for water

Hölzerne Wassergefässe

Kati përdhes i banesës, i mbështetur në shkëmb

The ground floor of the house, built onto the rock

Das Erdgeschoss eines Hauses, in das eine Felswand einbezogen wurde.

Udhë karakteristike e shkallëzuar

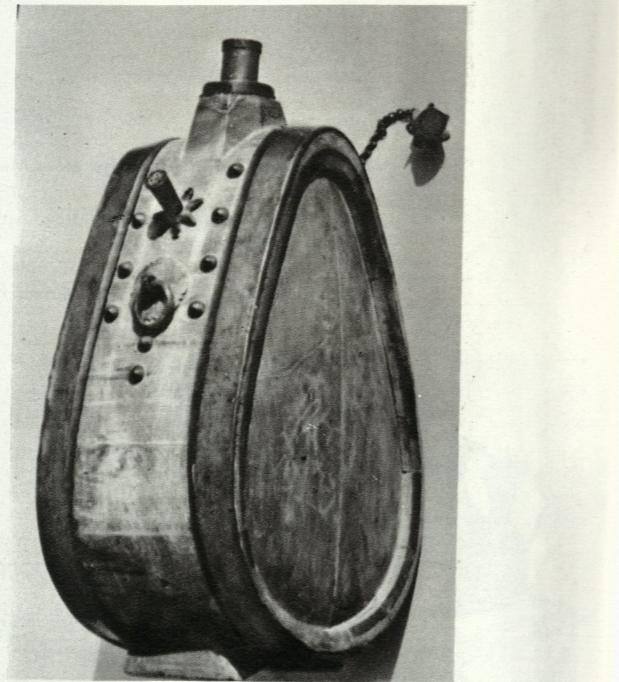
Characteristic lane with steps

Charakteristischer Treppengang

Rrugë kryesore e lagjes

Main street of the quarter

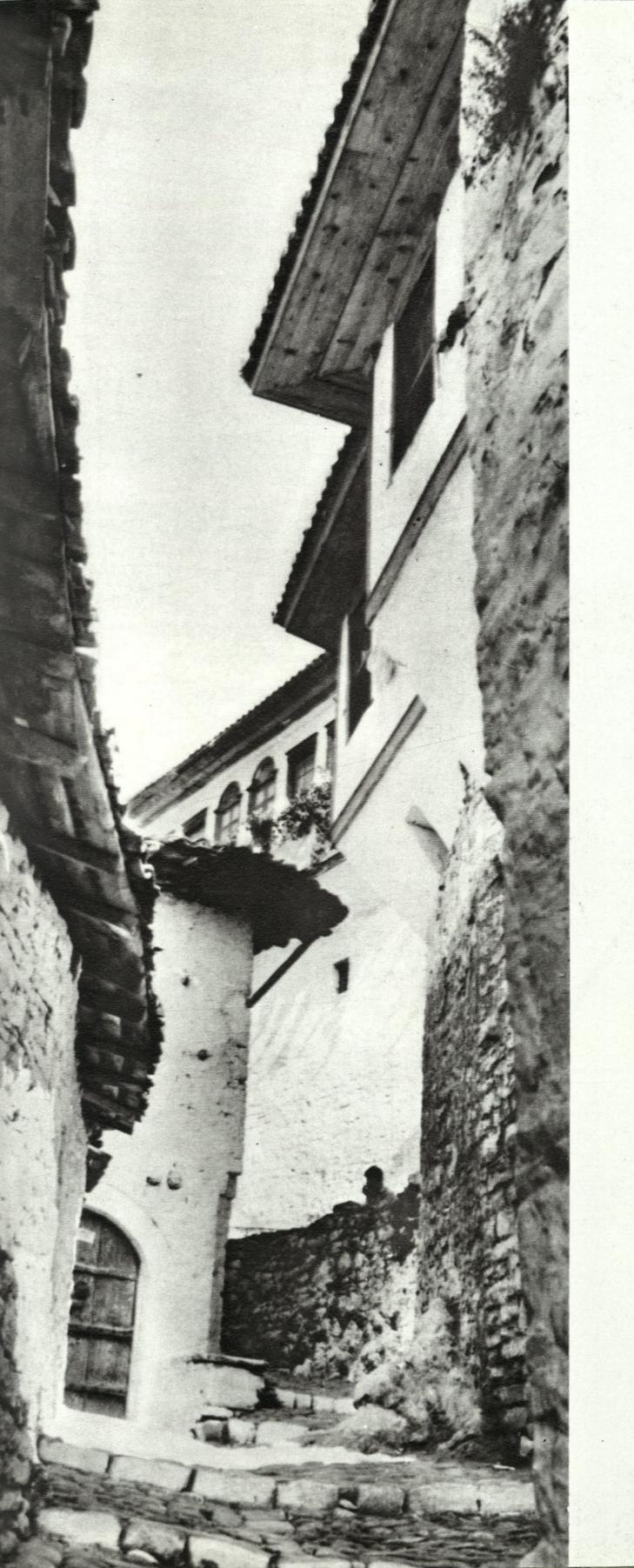
Hauptstrasse des Wohnviertels Mangalem

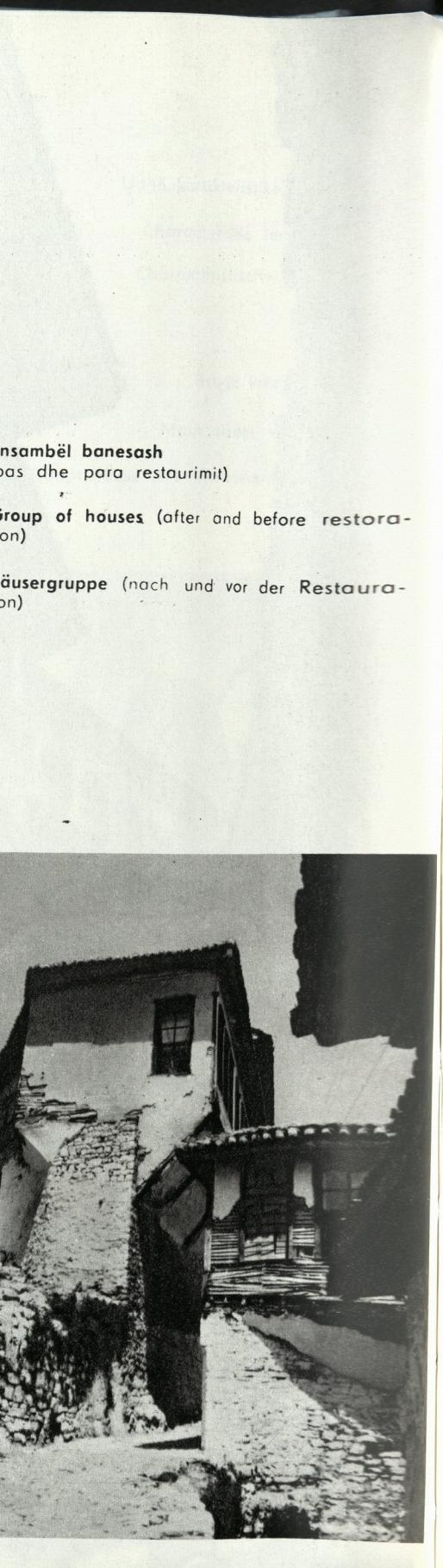

Enë druri për ujë

Wooden containers for water

Hölzerne Wassergefässe

Ansambël banesash
(pas dhe para restaurimit)

Group of houses (after and before restoration)

Häusergruppe (nach und vor der Restaurierung)

Shkallë karakteristike
Characteristic staircase
Charakteristische Treppen

Oborr karakteristik

Characteristic courtyard

Typischer Hof

Banesë e ndryshuar në fillim të shek. XX

House modified at the beginning of this century

Anfang des 20. Jahrhunderts umgebautes Wohnhaus

Vazhdim i rrugës kryesore të lagjes

Another section of the main street of
the quarter

Fortsetzung der Hauptstrasse des Wohn-
viertels

Banesë karakteristike me qoshk (pas dhe para restaurimit)

Characteristic house with a large central bay window (after and before restoration)

Charakteristisches Wohnhaus mit Erker (nach und vor der Restauration)

Hyrje banese nén kamerie
Gate under a terrace
Haupteingang des vorigen
Hauses unter dem Altan

Banesé perpendikulare.
Perpendicular house
Wohnhaus ohne Erker oder Galerie

Udhëz karakteristika
Characteristic house
Eine Seitengasse

122

Hyrje banese
The gate of a house
Hofeingang eines Wohnhauses

123

Rrënojat e Selamlliékut të sarajeve të dikurshme të Kurt Pashës

The remains of the guest section of the former mansion of Kurt Pasha

Reste des Empfangszimmers in den Ruinen des Serails von Kurt Pascha

Ball porte i daltuar në gur

Carved stone gateway

Portal aus behauenen Steinen

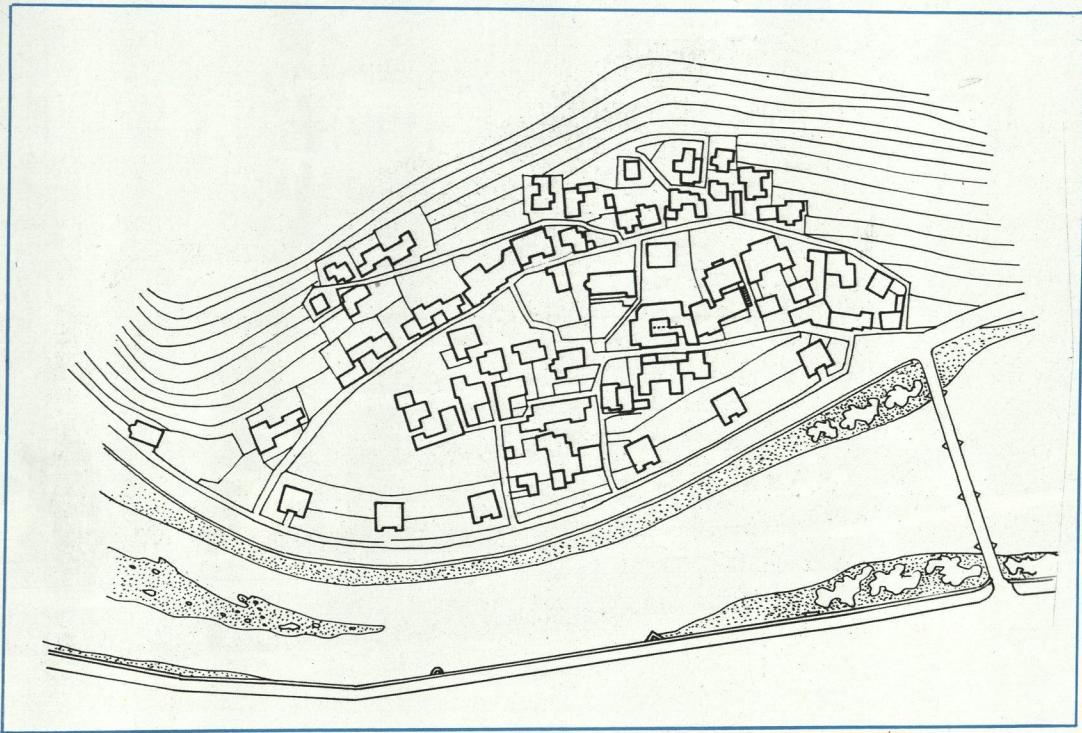

Banesë me çardak e ndryshuar në banesë me dy krahë

A house with porch modified into a house with two wings

Umgebautes Wohnhaus mit zwei vortretenden Seitenflügeln,
bei dem die offene Galerie (Mitte) zugemauert wurde

**LAGJIA GORICE
THE GORICA QUARTER
DAS WOHNVIERTEL GORICA**

Planimetria e Lagje Goricë

Plan of the Gorica Quarter

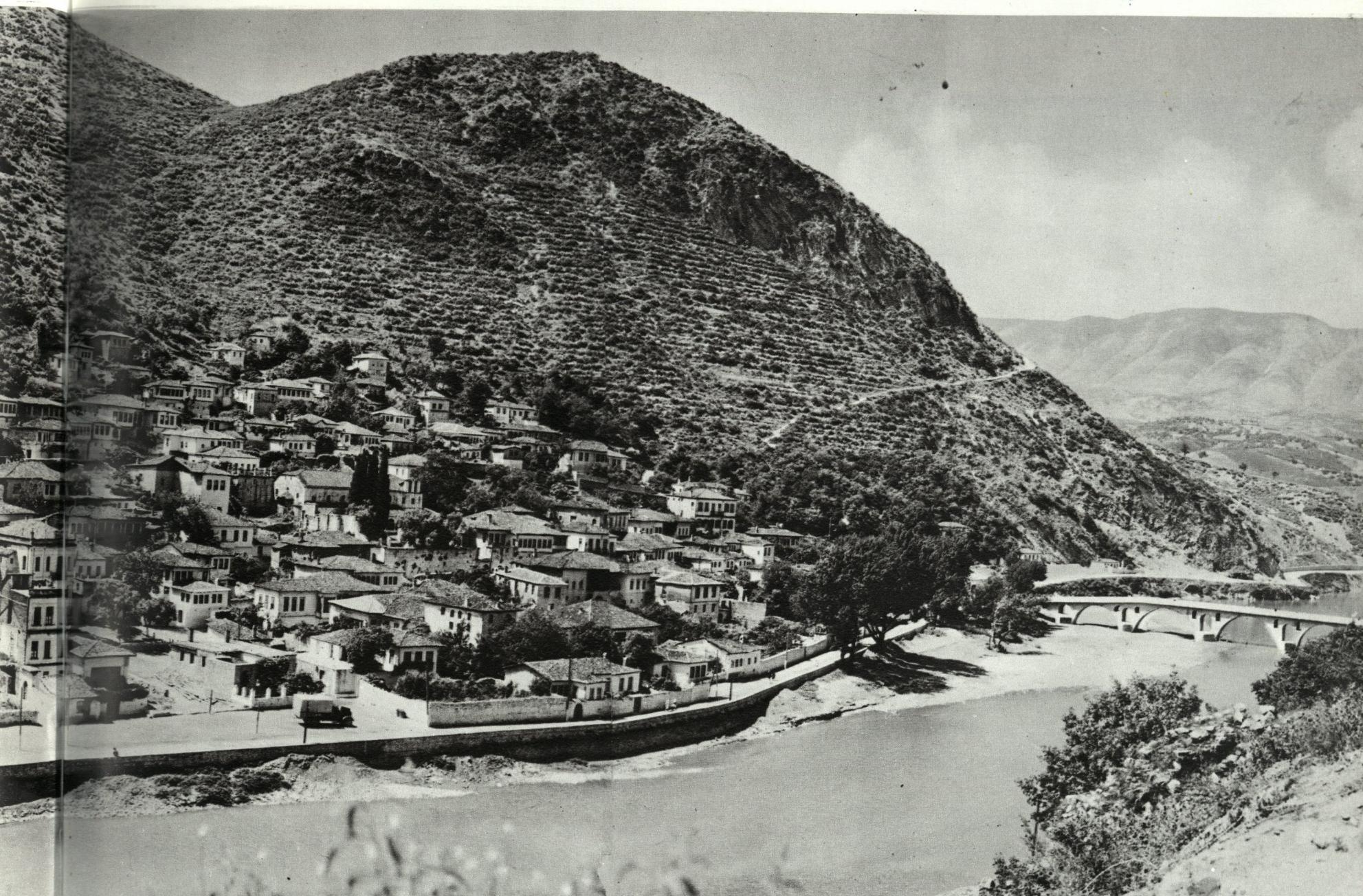
Plan des Wohnviertels Gorica

Lagjja Goricë, sot lagjja «Partizani»

The Gorica Quarter, today the «Partizani» Quarter

Das Wohnviertel Gorica, heute »Partizani«

Pamje e lagjes, marrë nga Kodra e Kalasë

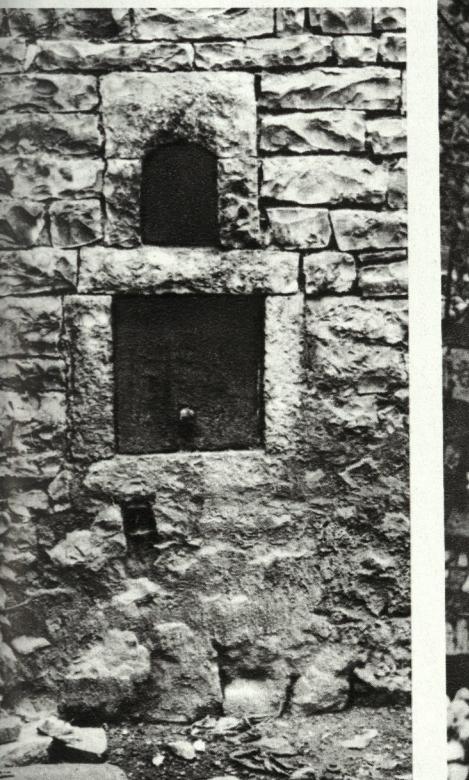
This quarter viewed from the Castle Hill

Blick auf Wohnviertel und Goricahügel vom Burgberg aus

Vendmarrje uji nga stera

Hatchway for drawing water from the storage cistern

Wasserspender an einer Zisterne

Banesë perpendikulare me tipare kulle

Perpendicular house with features of a tower house

Turmartiges Wohnhaus

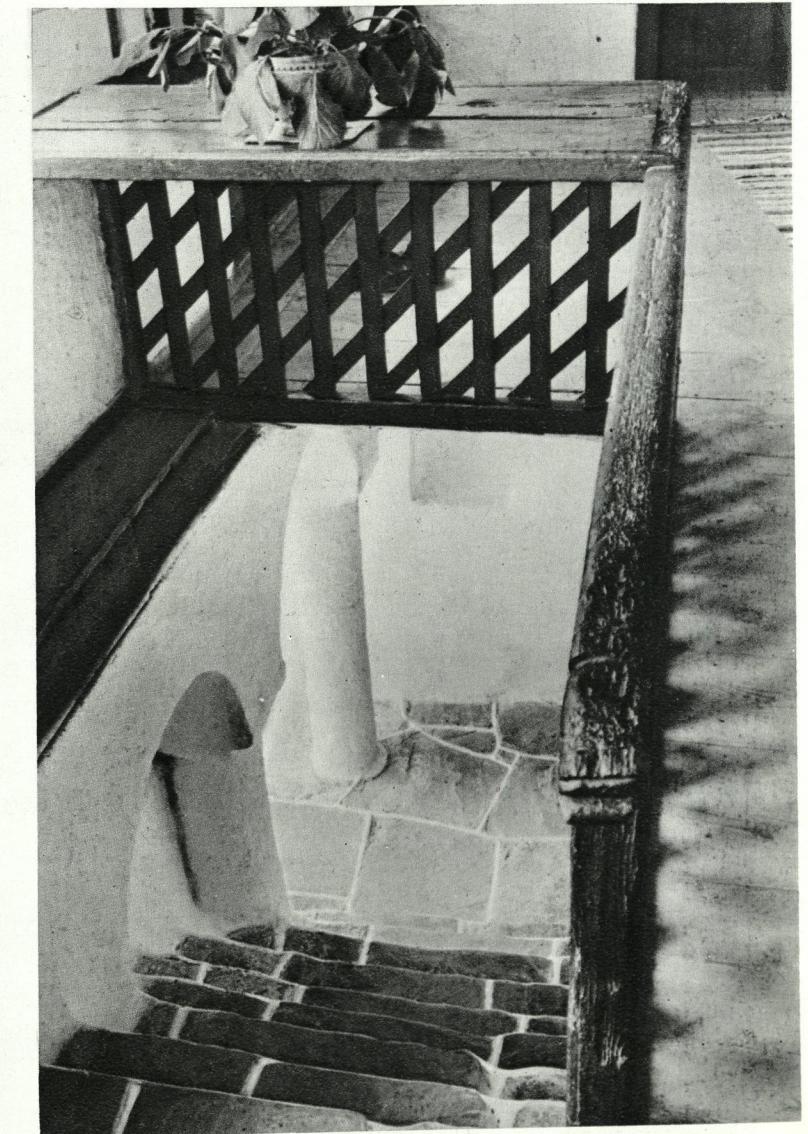
Piktura murale në banesën perpendikulare
Mural painting in the perpendicular house
Wandmalereien in einem Wohnhaus

Familje legen, muzikant shqiptar
Family resting, Albanian musician
Blick auf Wohnraum und Freilichtmuseum

Kënd soditjeje në banesës me një krah
One gets a good view from this corner of the house with one wing.
Fensterecke eines Zimmers im Seitenteil eines Galeriehäuses

Shkallë karakteristike në banesën me një krah
Characteristic staircase in the same house.
Charakteristische Treppe in demselben Wohnhaus

Udhëz karakteristike

Characteristic lane

Ein Seitengang zu einem Haus

Banesë me një krah me çardak të hapur (para dhe pas restaurimit)

House with one wing and an open porch (before and after restoration)

Wohnhaus mit einem Seitenflügel und offener Galerie (vor und nach der Restauration)

Çardaku dhe pusi nën kamerie

The porch and the well below the terrace

Die Galerie 'Brunnen unter dem Altan'

Rrugë kryesore e lagjes

Main street of the quarter

Hauptstrasse des Goricaviertels

Banesë me çardak të hapur
(pas dhe para restaurimit)

House with an open porch
(after and before restoration)

Wohnhaus mit offener Galerie
und zwei vortretenden Seiten-
flügeln (nach und vor der Re-
staurierung). Blick ins Dachge-
bäck (kleines Bild)

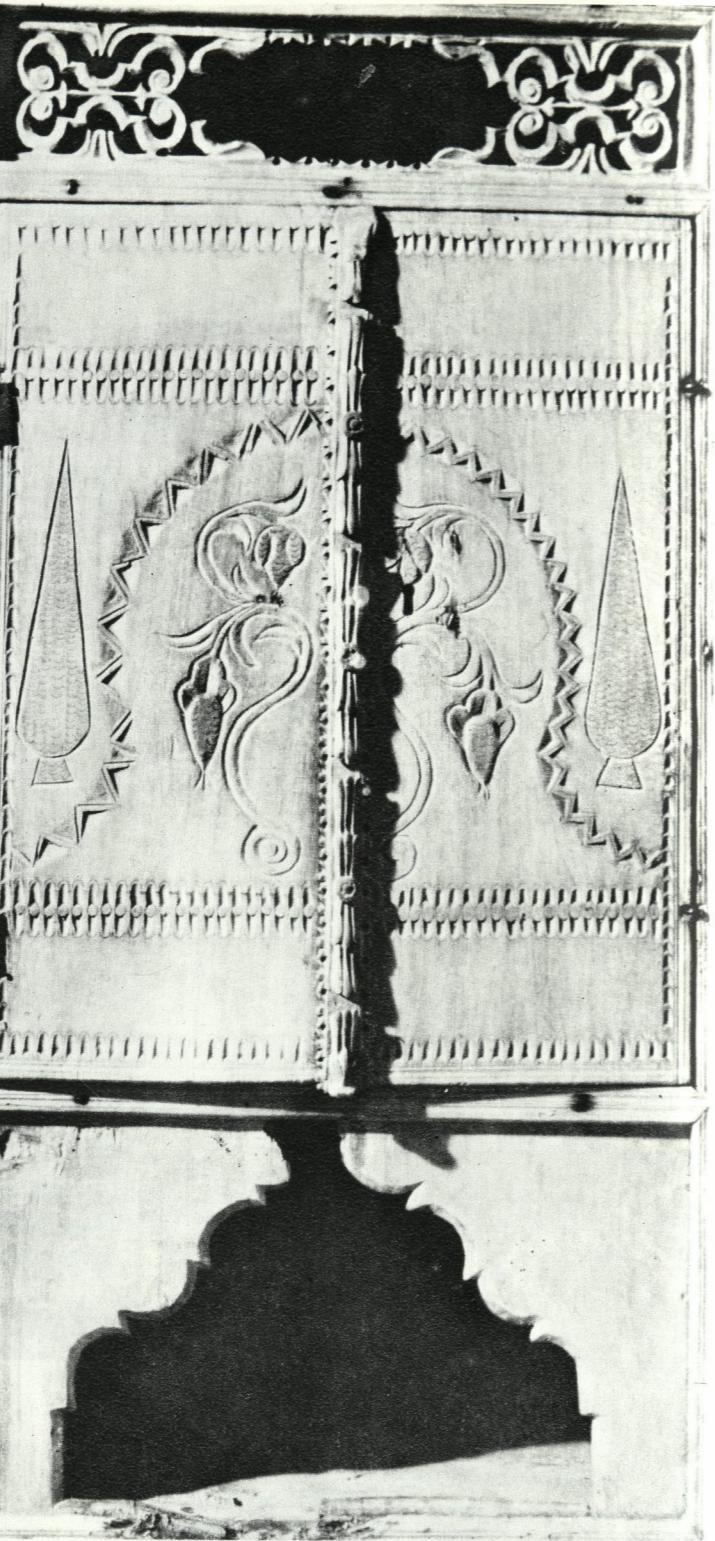

Dollape muri në dhomën e miqve.

Wall cupboards in the guest room.

Wandschränke im Gästezimmer

Hollësi shkallësh

Staircase (detail)

Treppen

Qemer që lidhet me mjedisin e katoit

Archway leading to the cellar ▶

Gewölbter Durchgang zu einem Abstellraum

Ansambel baneshash

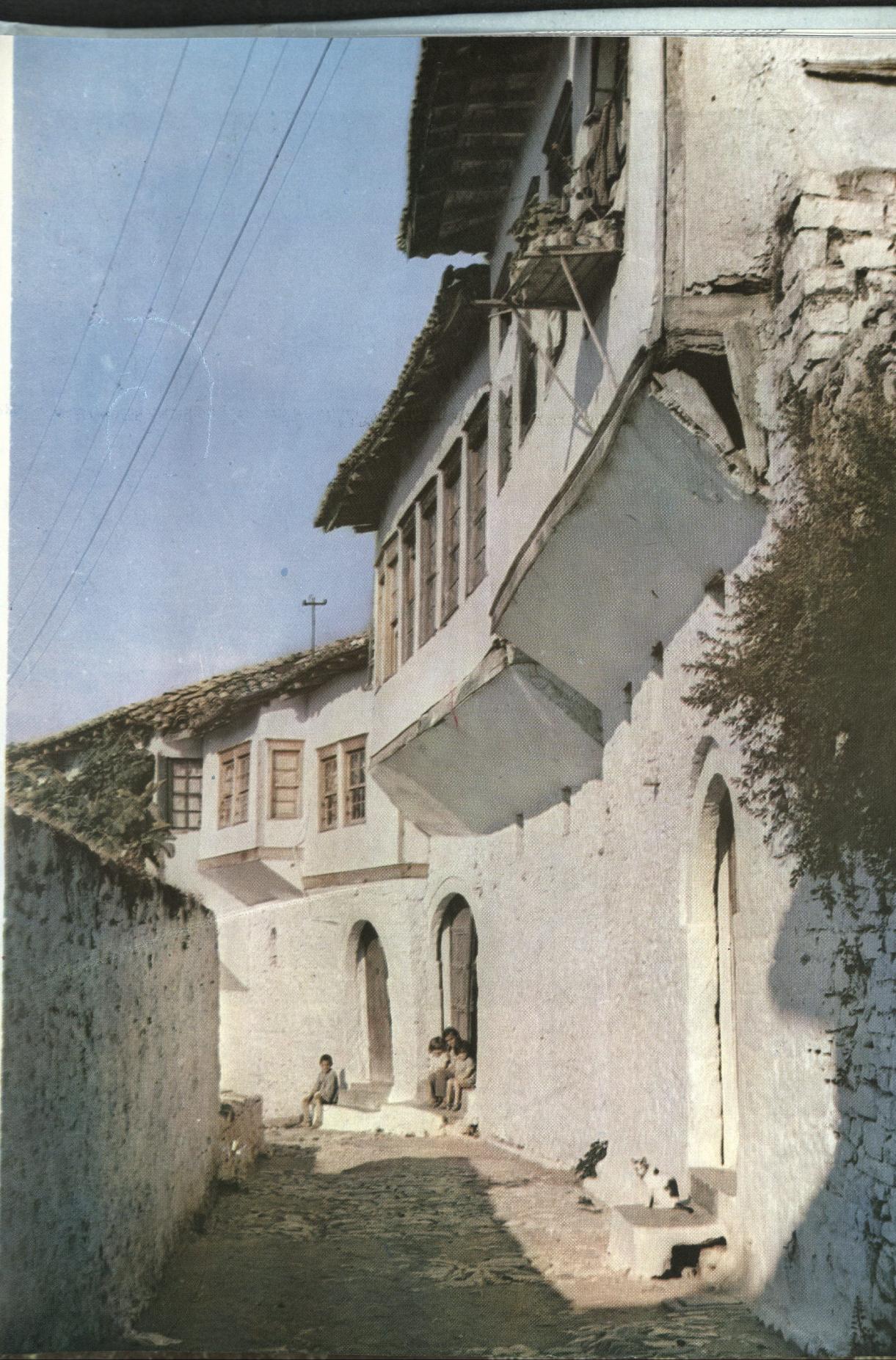
Group of houses

Häusergruppe im Gorica-Viertel

Një nga rrugët kryesore të lagjes

One of the main streets of the quarter

Një nga rrugët kryesore të lagjes

One of the main streets of the quarter

Eine der Hauptstrassen des Wohnviertels
Blick in zwei Richtungen

Banesë me dy krahë me çardak të mbyllur.
(para dhe pas restaurimit)

House with two wings and enclosed porch. (before and after restoration)

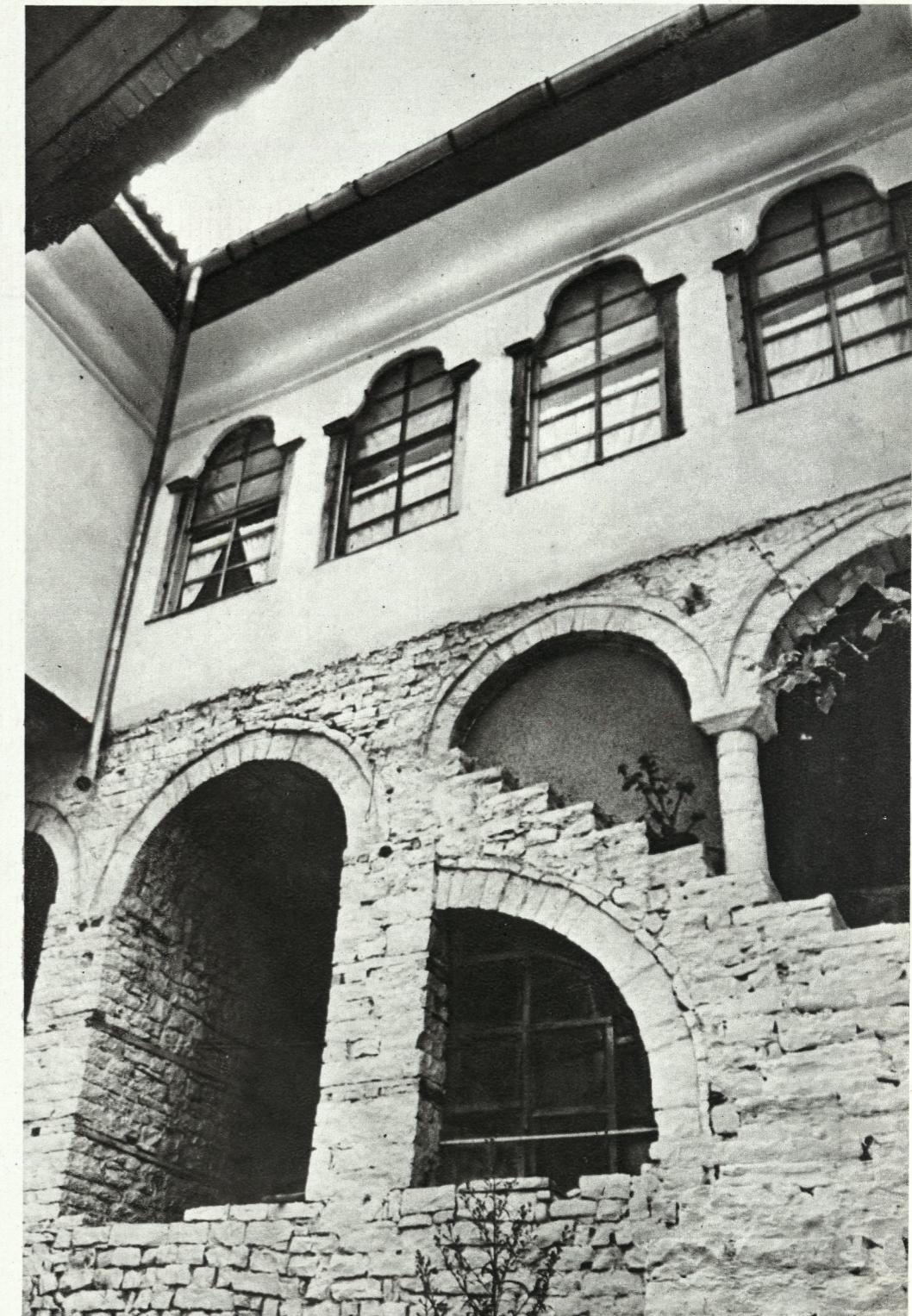
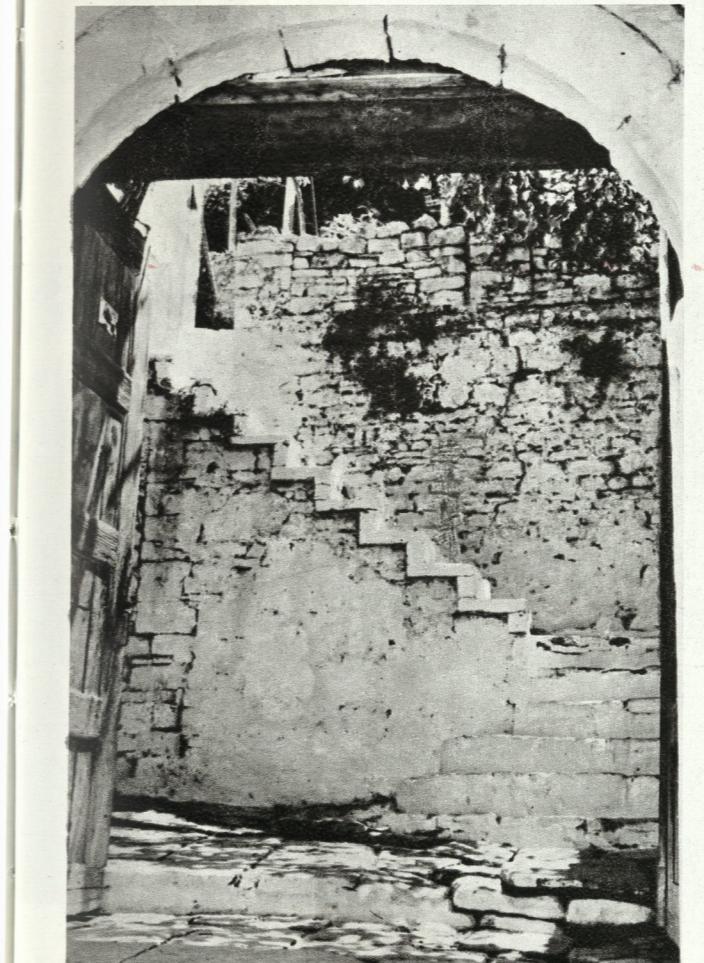
Wohnhaus mit nachträglich geschlossener Galerie und zwei Seitenflügeln aus dem 19. Jahrhundert (unten vor, oben nach Restaurierung)

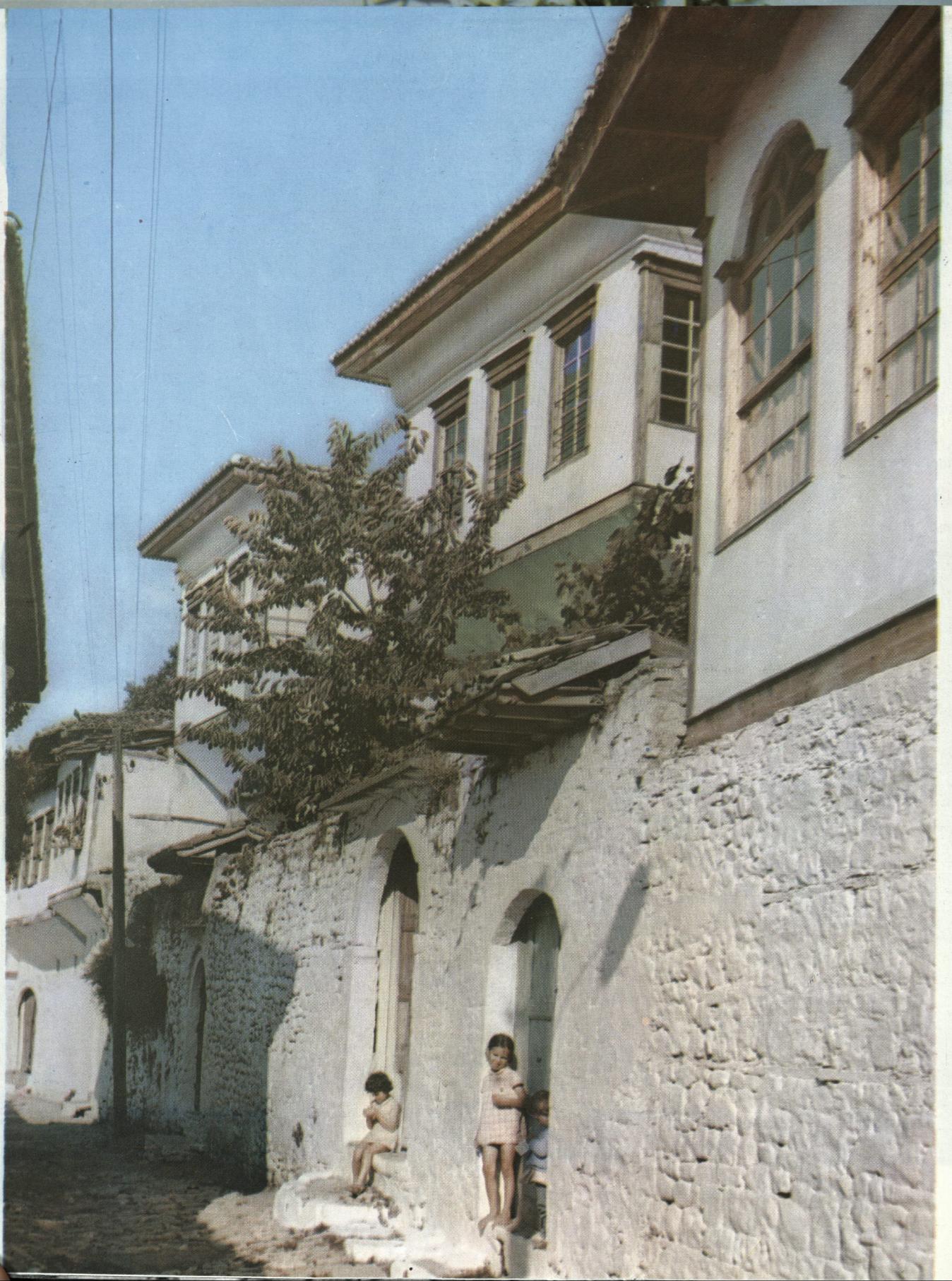
Portë e oborrit dhe shkallë që të ngjitin në kopsht
The gateway to a house and the steps leading to the garden.

Blick durch ein Hoftor

Çardaku dhe qemeri i katoit
The porch and the arched frontage of the cellar

Die umgebaute Galerie desselben Hauses wie Seite
148 und die Steinbögen des Erdgeschosses

Pamje e banesës nga rruga

The house as seen from the road

Blick von der Strasse auf das
Wohnhaus von Seite 148

Dritare me konsol për lule dhe sipër ajrosës për mqedisin

Window boxes for flowers and a ventilator for the room.

Fenster mit Konsolen für Blumen, oben rundes Erkerchen mit
Lüftungsöffnungen

Banesë me qoshk (ndërtuar më 1856)

House with bay window (built in 1856)

Wohnhaus mit Erker (gebaut im Jahre 1856)

Kalim nën gemer

Passage under an archway

Durchgang unter einem Steinbogen

Skaji lindor i rrugës kryesore të Lagjes Goricë

The eastern end of the main street of the Gorica Quarter

Strassenbiegung am östlichen Ende des Gorica-Viertels

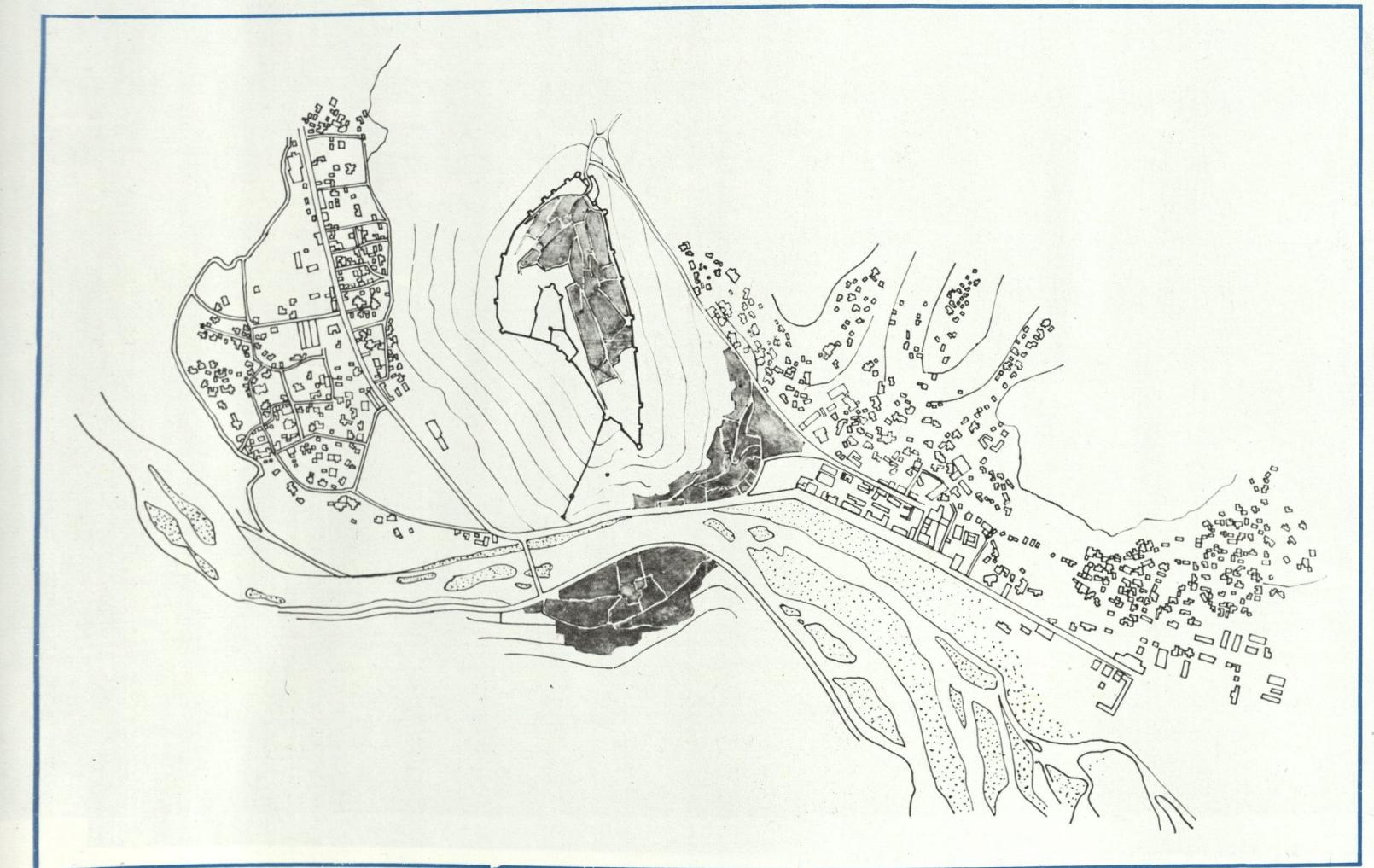

Ura e Goricës mbi lumit Osum

The Gorica Bridge over the Osum River

Die Gorica-Brücke über den Osum

LAGJE TË TJERA
OTHER QUARTERS
ANDERE WOHNVIERTEL

Planimetria e lagjeve të tjera

The plan of other quarters

Plan der anderen Wohnviertel

Pamje e përgjithshme e Lagjes së Pérroit, sot lagija «8 Nëntori»

General view of the «Përrua» Quarter, today the «8 Nëntori» Quarter

Blick auf das Wohnviertel Pérroi, heute »8. November« (8. November)

Pamje e pjesshme e lagjes «Murat Çelebiaj», sot lagija «Punëtori»

View of the «Murat Çelebiaj», Quarter, today the «Workers» Quarter

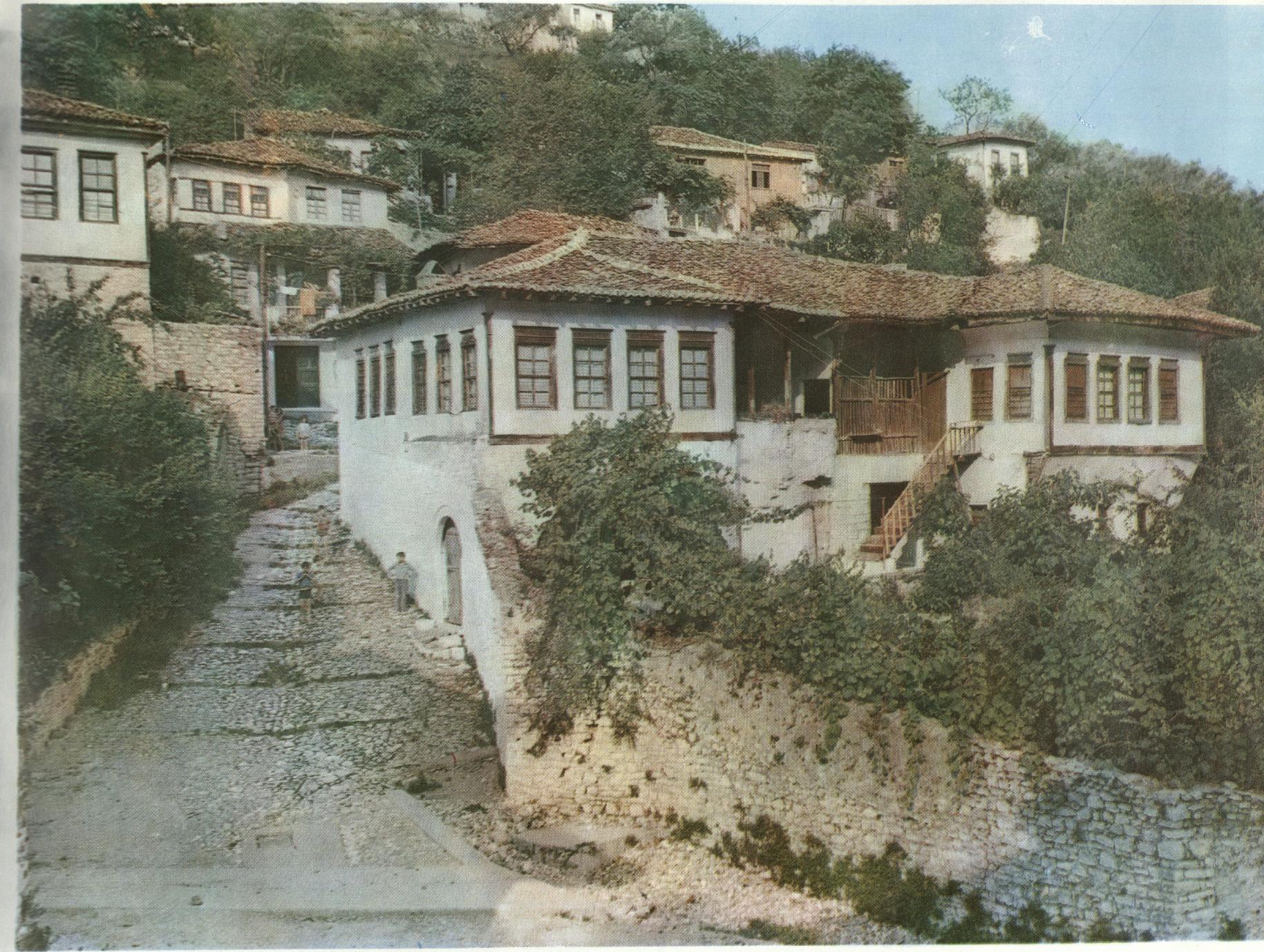
Teilansicht auf das Wohnviertel «Murat Çelebiaj», heute
«Punëtori» (Der Arbeiter)

Ansambël baneshash në Lagjen e Përroit

Group of houses in "përrua" Quarter

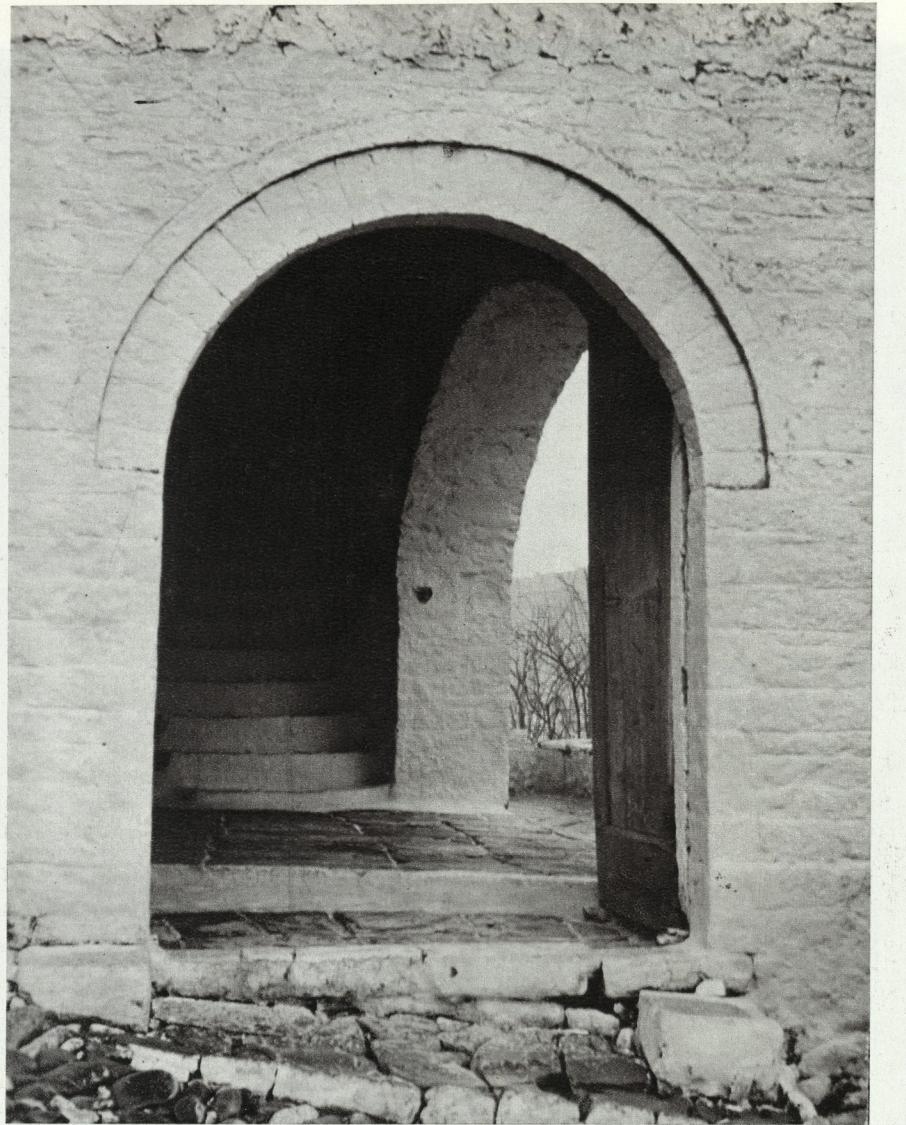
Gruppe von Häusern im Wohnviertel Përroi

Banesë me një krah e ndryshuar në banesë me dy krahë

House with one wing modified to a house with two wings.

Wohnhaus, ehemals mit einem Seitenflügel, ein zweiter wurde später angebaut.

Hyrje banese
Entrance to a house
Hauseingang

Anëtarët banesash në Lagjen e Përruit
Group of houses in Përru Quarter
Gruppe von Häusern im Wohnviertel Përrui

Banesë me çardak me shkallë të përshtatura më vonë.

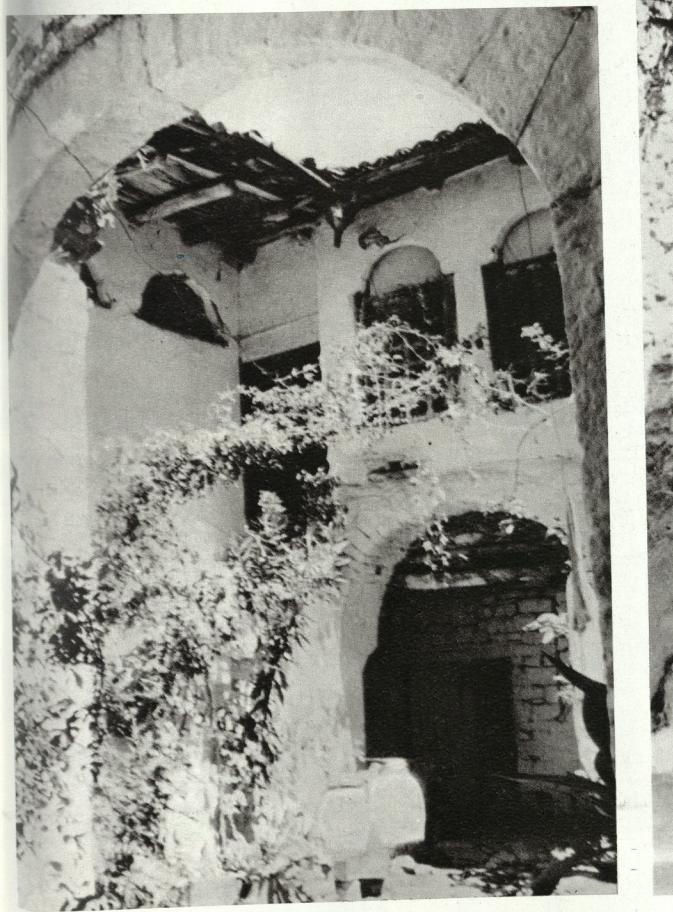
House with a porch with modified staircase

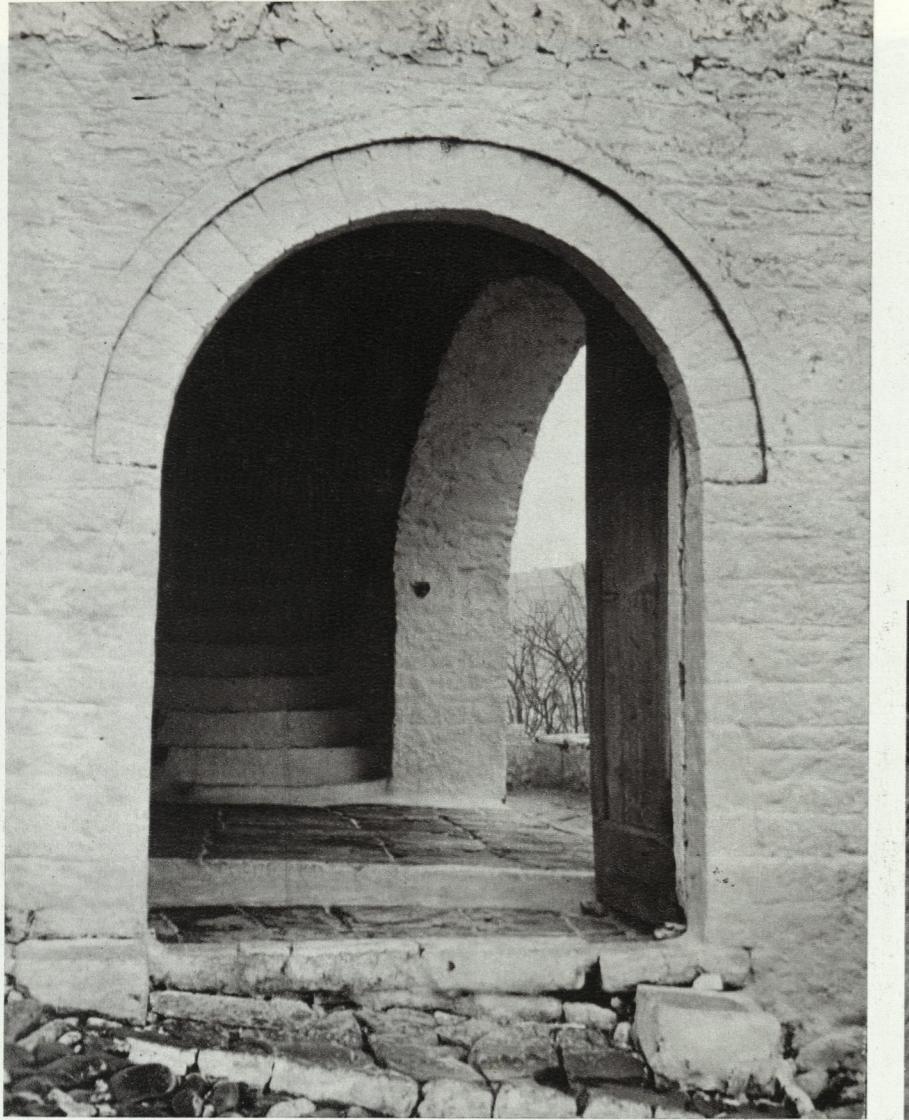
Wohnhaus mit Galerie und später angebauten Treppen

Oborr dhe dritare banese në Lagjen e Përruit

The courtyard and windows of a house of Përrua Quarter

Hof und Fensterfront eines Wohnhauses im Wohnviertel Përrui

Hyrje banese
Entrance to a house
Hauseingang

Gruppi i banesave të Lagjës së Përruit
Group of houses in Përru Quarter
Gruppe von Häusern im Wohnviertel Përru

Banesë me çardak me shkallë të përshtatura më vonë.

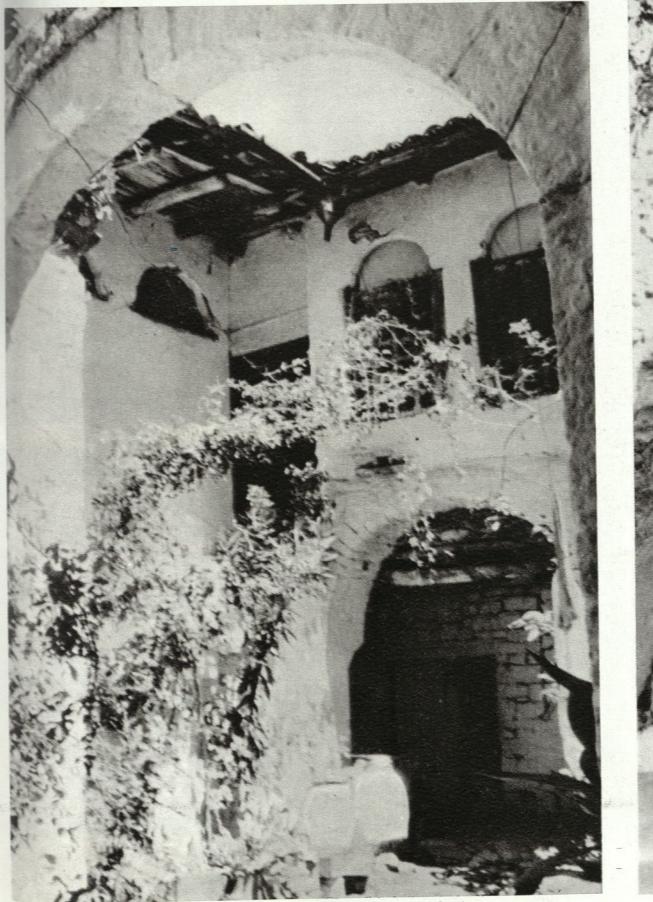
House with a porch with modified staircase

Wohnhaus mit Galerie und später angebauten Treppen

Oborr dhe dritare banese në Lagjen e Përruit

The courtyard and windows of a house of Përrua Quarter

Hof und Fensterfront eines Wohnhauses im Wohnviertel Përru

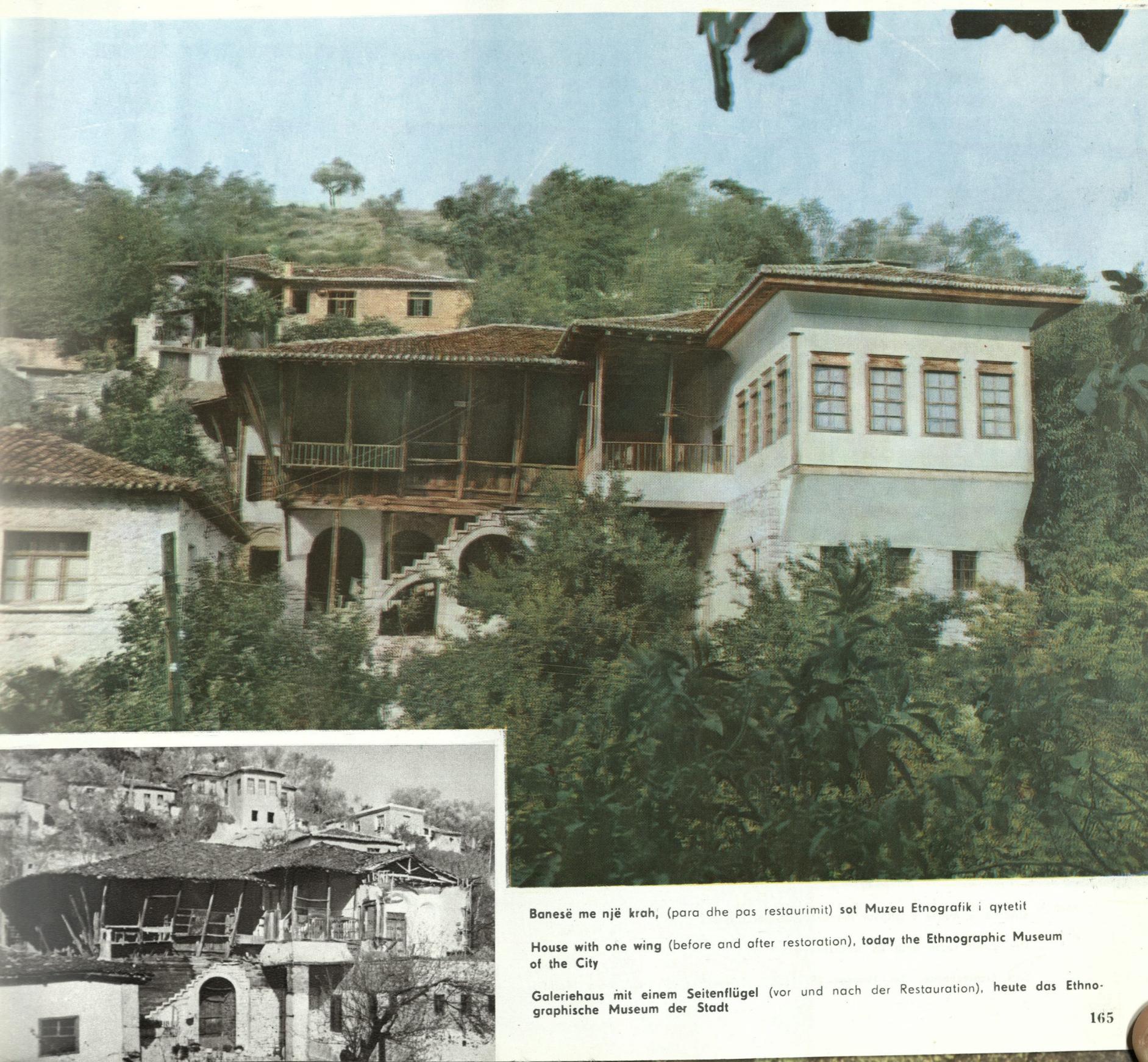

Pus uji nën qemerin e çardakut

Well under the archway of the porch

Brunnen unter dem Stützbogen der
Galerie

Banesë me një krah, (para dhe pas restaurimit) sot Muzeu Etnografik i qytetit

House with one wing (before and after restoration), today the Ethnographic Museum
of the City

Galeriehaus mit einem Seitenflügel (vor und nach der Restauration), heute das Ethno-
graphische Museum der Stadt

Dhoma e miqve e pajisur me orenditë përkatëse

The guest room with its furnishings

Das Gästezimmer des Hauses (S. 165) ausgestattet mit typischem Mobiliar

Shkallët dhe çardaku

The staircase and the porch

Treppe und Galerie desselben Hauses

Banesë me një krah, ndërtuar në gjysmën e dytë të shek. XVIII (para dhe pas restaurimit)

House with one wing built in the second half of the 18th century (before and after restoration)

Wohnhaus, zweite Hälfte des 18. Jahrhunderts

Shkallë banese, ndërtuar në gjysmën e dytë të shek. XVIII

Staircase, built in the second half of the 18th century

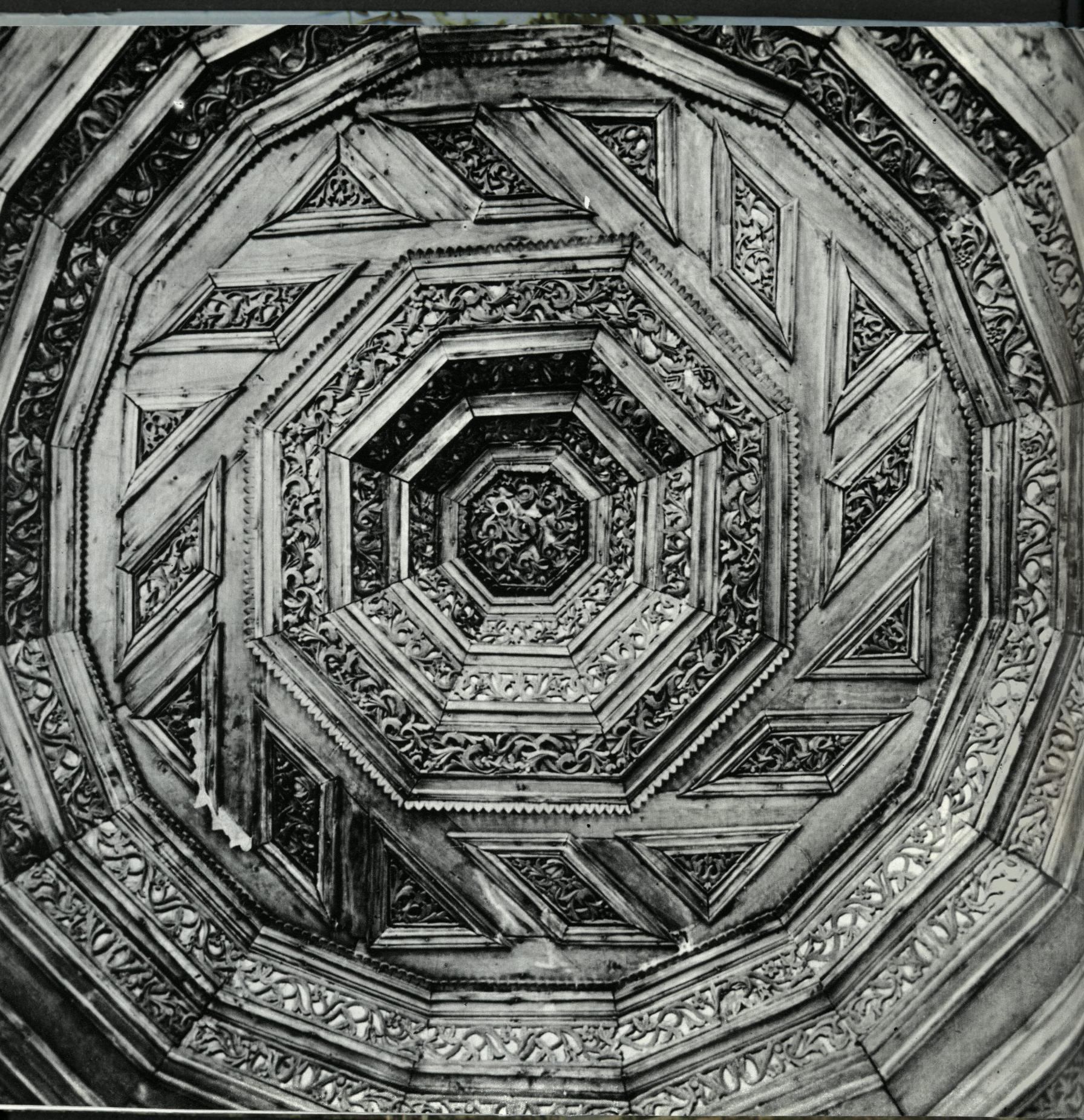
Treppe an einem Haus, zweite Hälfte des 18. Jahrhunderts

Një kënd soditjeje

A balcony

Ein Aussichtsbalkon

Pamje e dhomës së miqve

View of the guest room

Blick in dasselbe Gästezimmer

Tavan i selamlliëkut të banesës, ndërtuar në gjysmën e dytë të shek. XVIII

Ceiling of the guest room of the house, built in the second half of the 18th century

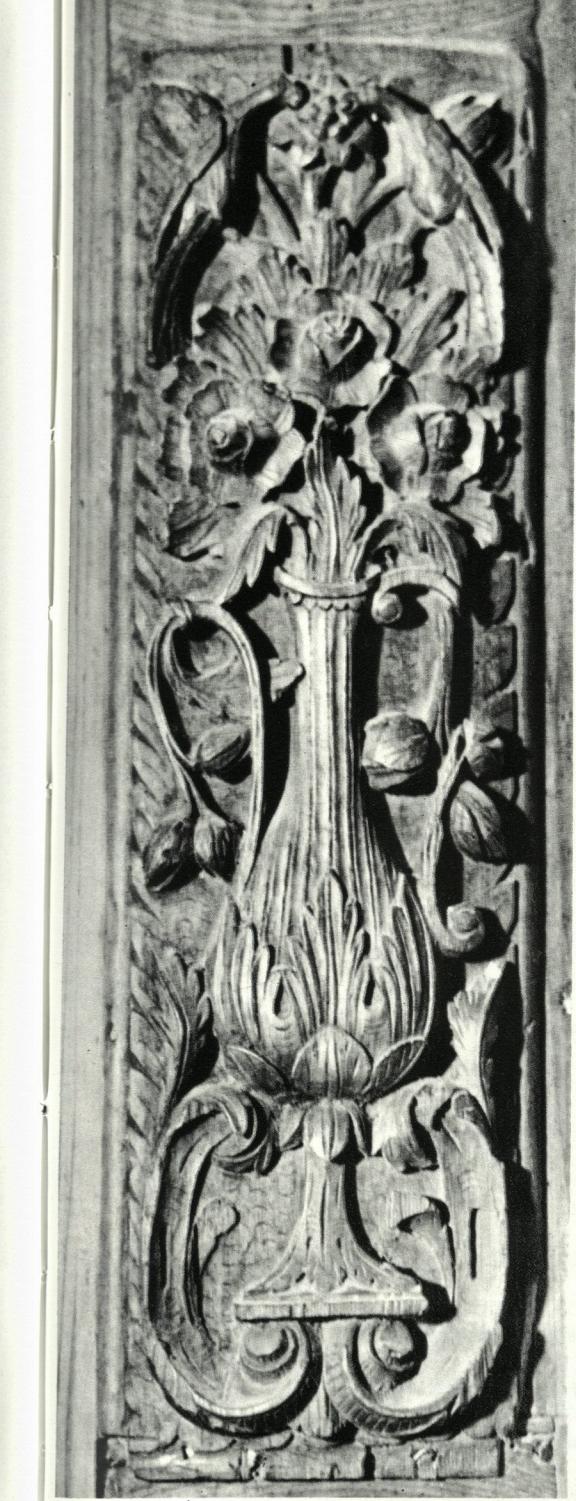
Geschnitzte Holzdecke eines Gästezimmers, zweite Hälfte des 18. Jahrhunderts

Hollësi té muséndrës

Details of the wall cupboard

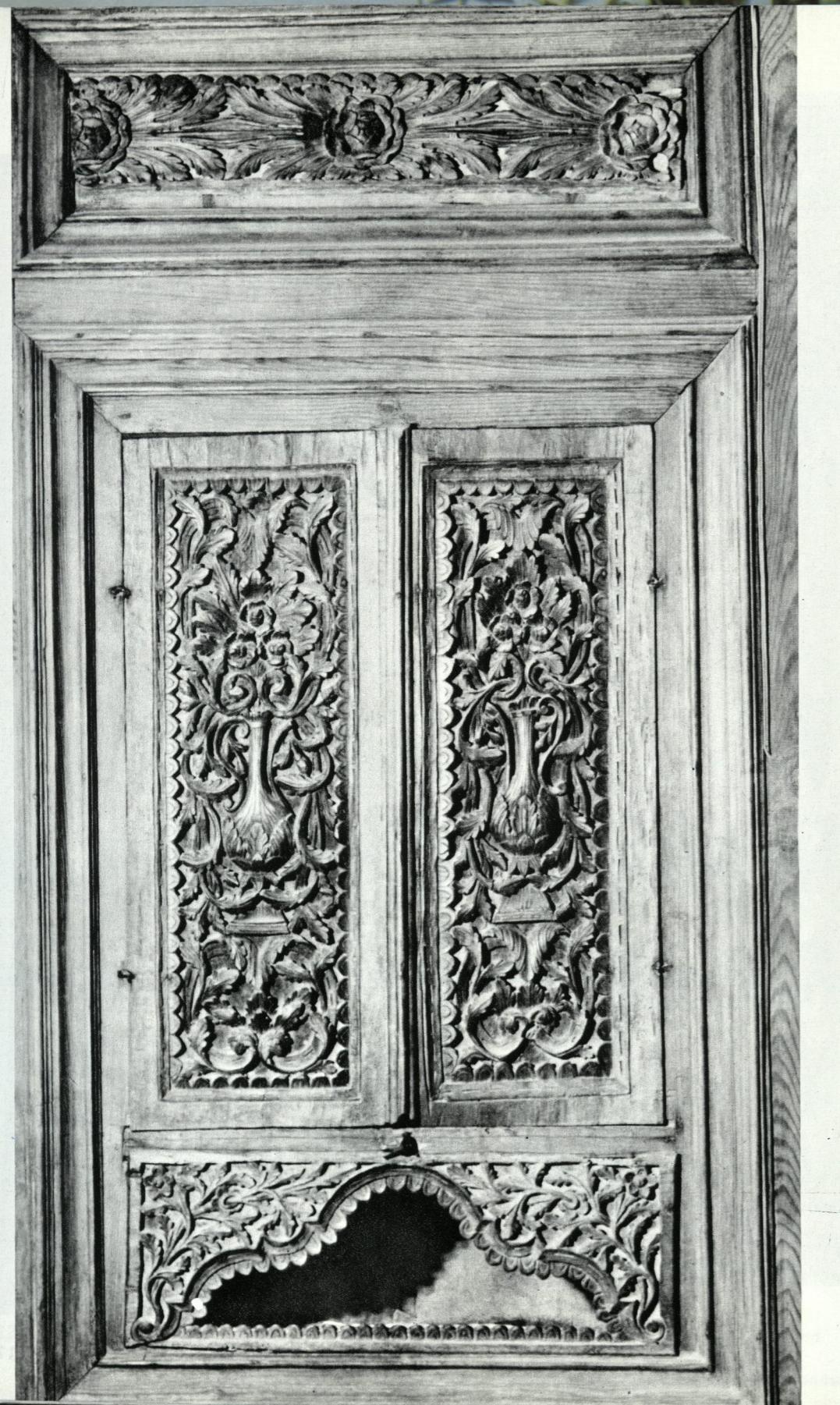
Details von geschnitzten Wandschränken

Details of the wall cupboard

Details von geschnitzten Wandschränken

Dollap muri në dhomën e miqve

Wall cupboard in the guest room

Wandschrank im Gästezimmer (vgl. S. 171)

Banesë e gjysmës së dytë të shek. XIX në lagjen e vjetër (e restauruar)

House of the second half of the 19th century in the old quarter (restored)

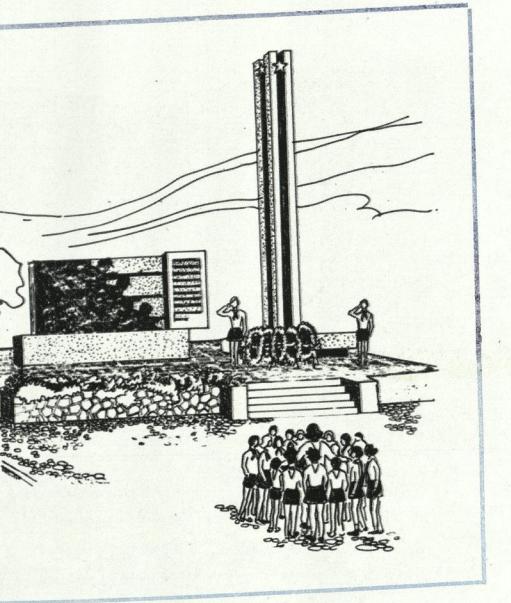
Wohnhaus, zweite Hälfte des 19. Jahrhunderts, im alten Wohnviertel (restauriert)

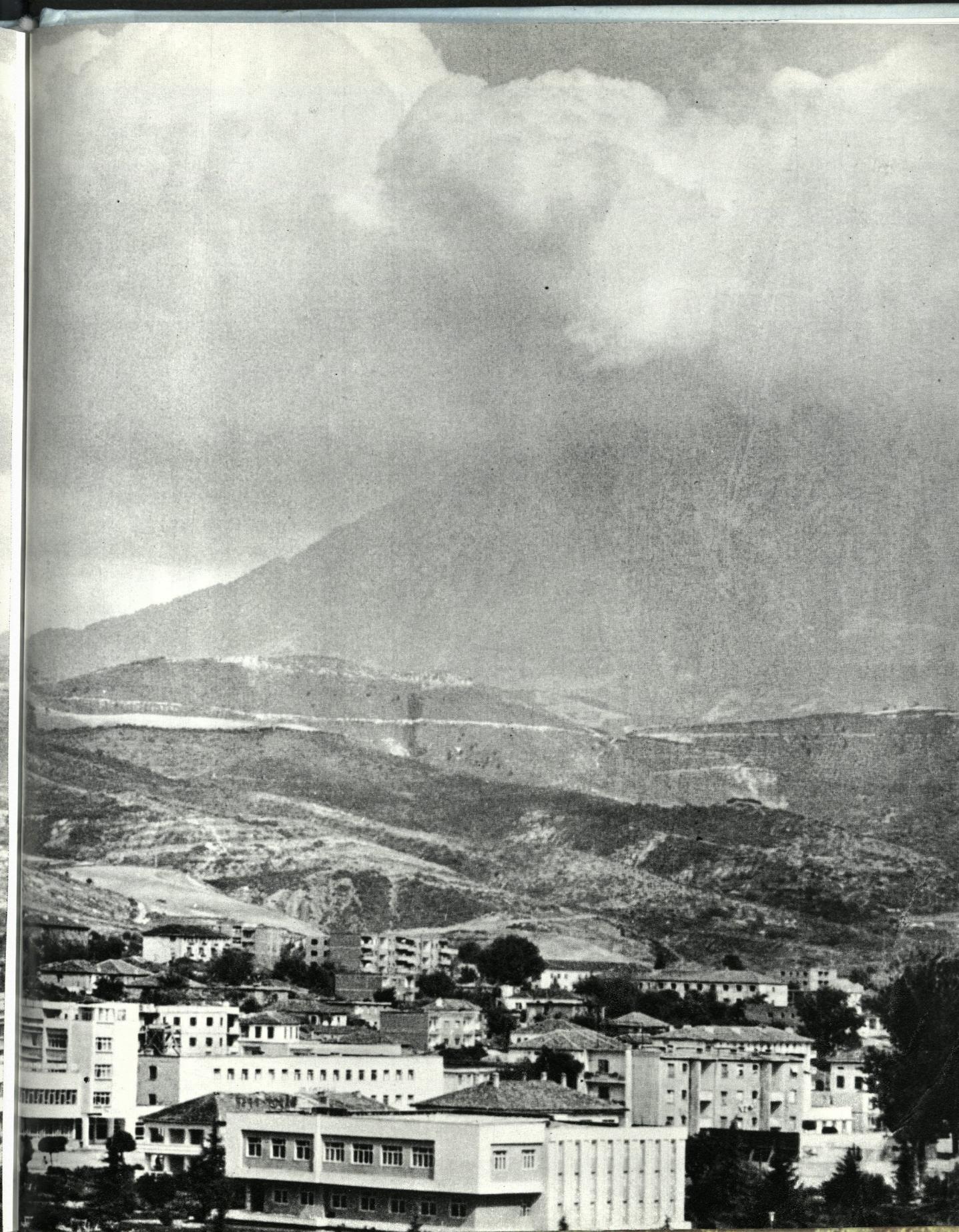

NDËRTIMET E REJA DHE MONUMENTET HISTORIKE

NEW BUILDINGS AND HISTORIC MONUMENTS

NEUBAUTEN UND DENKMALER

Ndërtime të reja në lindje të qytetit

New buildings in the eastern part
of the city

Neubauten im Osten der Stadt

Spitali

The hospital

Das Krankenhaus

Ndërtime të reja në hyrje të qytetit

New buildings at the entrance to the city

Neubauten unterhalb der Burg im Westen der Stadt

Hotel i ri turistik «Tomori»

The new «Tomori» tourist Hotel

Das neue Touristenhotel «Tomori»

Rrugë e re nga qendra e qytetit në drejtim të lindjes

New street from the city centre to the east

Neue Strasse im Zentrum der Stadt

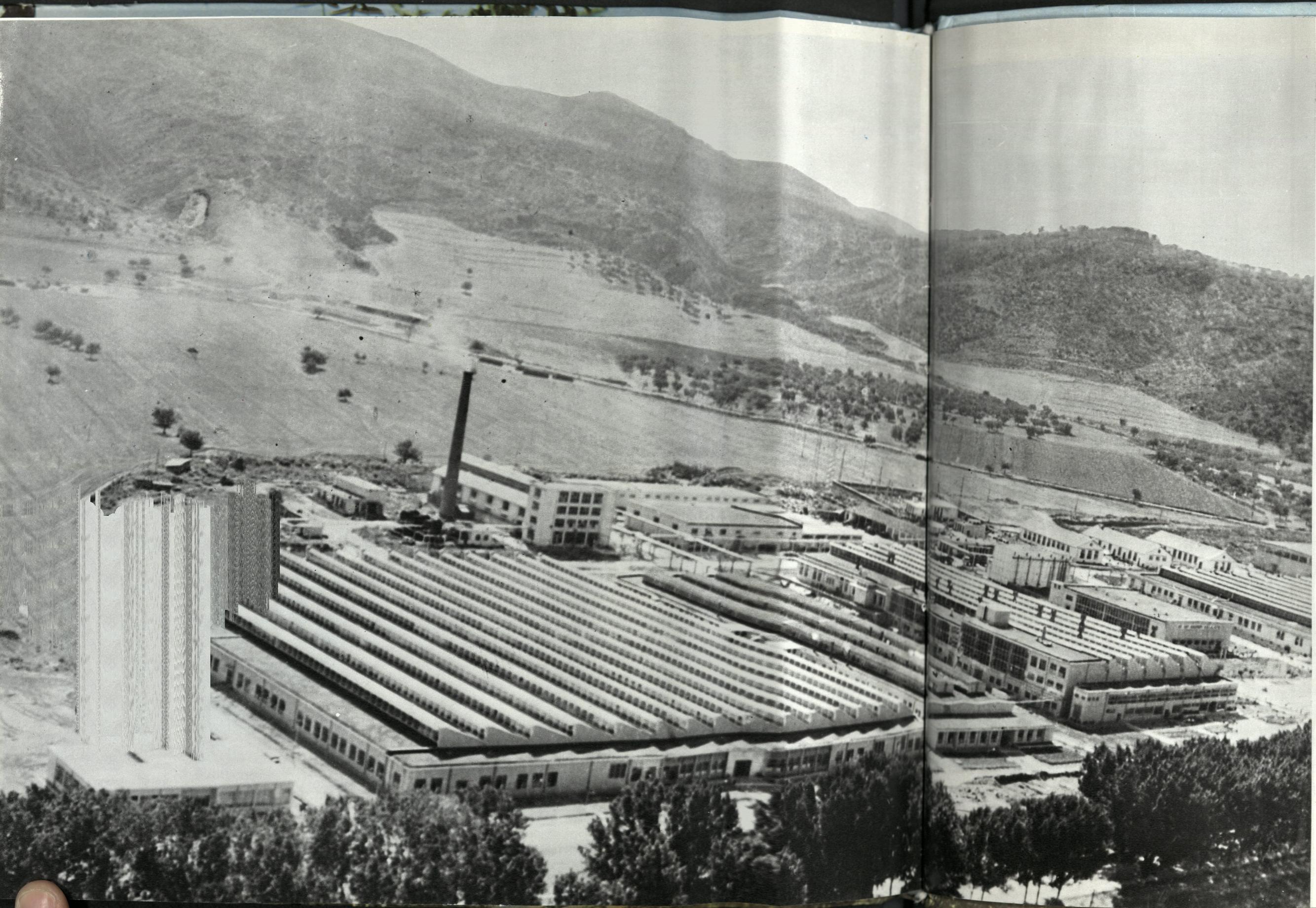

Biblioteka e qytetit

The city library

Die Stadtbibliothek

Kombinati i tekstileve

The textile combine

Das Textil-Kombinat

Pamje e jashtme e sallës, ku më 22 tetor 1944 u formua Qeveria Demokratike e Shqipërisë

Exterior of the hall where the Democratic Government of Albania was formed on October 22, 1944

Aussenansicht des Saalgebäudes, in dem am 22. Oktober 1944 die Demokratische Regierung Albaniens gebildet wurde

Ndërtesa ku zhvilloi veprimtarinë Qeveria Demokratike e Shqipërisë, sot Muzeu Historik i Rrethit

The building in which the Democratic Government of Albania functioned, today the History Museum of the city.

Erster Regierungssitz der Demokratischen Regierung Albaniens, heute historisches Museum des Bezirks Berat

Mjedis pune i Qeverisë Demokratike të Shqipërisë

Office of the Democratic Government of Albania

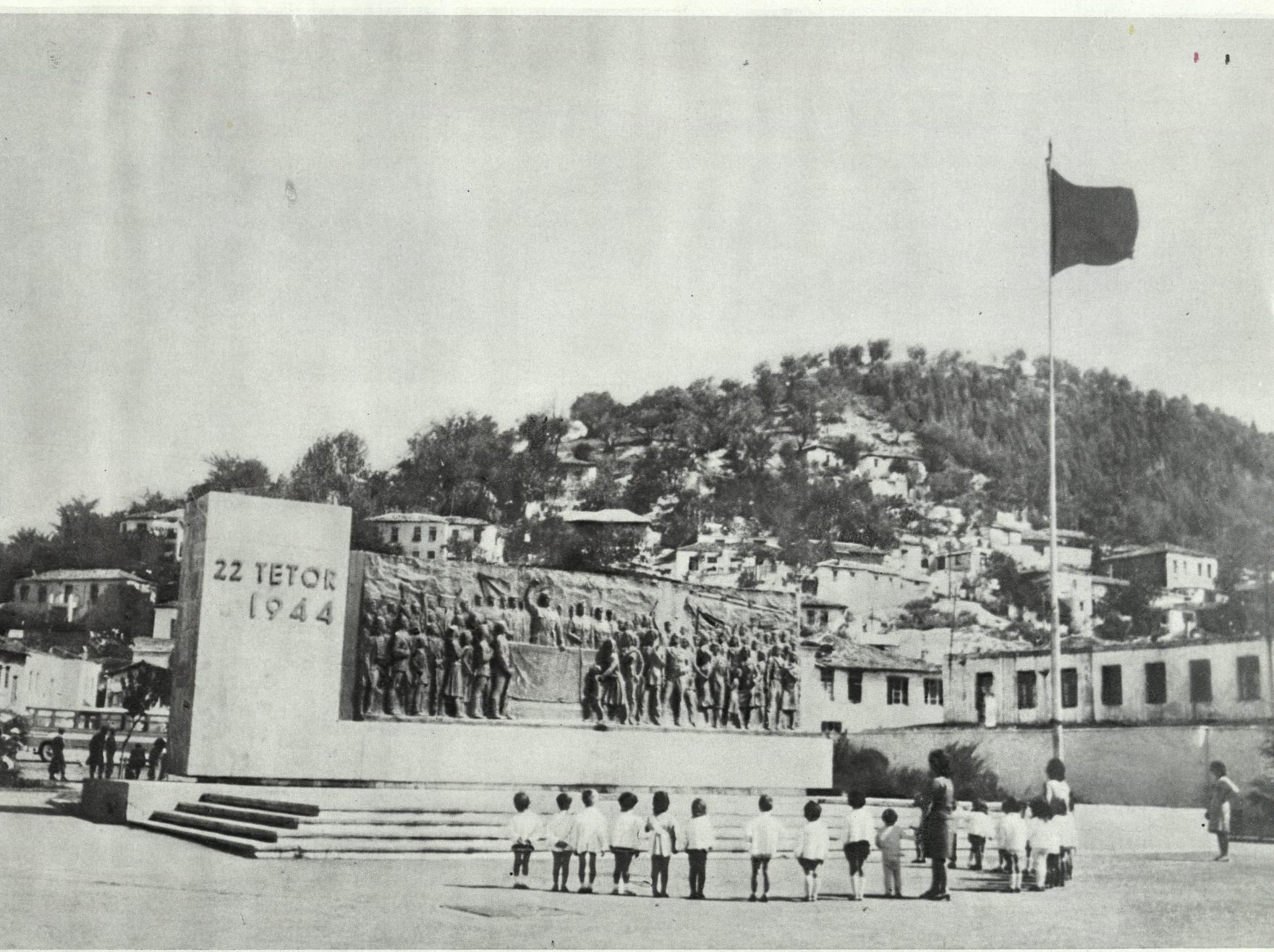
Tagungsraum der Demokratischen Regierung Albaniens im Regierungssitz

Varrezat e Dëshmorëve të Luftës Antifashiste Nacionalçirimitare të Rrethit

The cemetery of the martyrs of the Anti-fascist National Liberation
War of the district of Berat

Friedhof der Gefallenen des Antifaschistischen Nationalen
Befreiungskampfes

Monumenti që përkujton formimin e Qeverisë Demokratike të Shqipërisë

The monument commemorating the formation of the Democratic
Government of Albania

Denkmal für die Bildung der Demokratischen
Regierung Albaniens

190

Berati në ditë festë

A day of celebration in Berat

Festtag in Berat

191

INSTITUTI I MONUMENTEVE TË KULTURËS
THE INSTITUTE OF THE MONUMENTS OF CULTURE
INSTITUT FÜR KULTURDENKMALER

Përgatitur nga

GANI STRAZIMIRI

Prepared by:

Vorbereitung von:

Redaktore

FERIDE PAPLEKA

Editor:

Redakteur:

Fotografitë

REFIK VESELI

Photos by:

Fotos:

Formulimi grafik:

FARUK ZERSHATI

Graphs by:

FRANÇESK ZIRI

Künstlerische Gestaltung:

